

Hvordan konflikter endrer sted

En studie av hytteeieres oppfatning av konflikten på Sjusjøen

Christoffer Sund

Juni 2023

Universitet i Bergen

Instituttet for Geografi

Forord

Først vil jeg takke min veileder Knut Hidle for gode råd til arbeidet med oppgaven og gode samtaler under veiledningen. Jeg vil også takke alle informanter som har bidratt til at oppgaven lot seg gjennomføre.

En takk til mine foreldre som lot meg låne bil og kjøre til Sjusjøen fra Bergen og ikke minst en stor takk til min grandtante og onkel som lot meg låne deres hytte på Sjusjøen under feltarbeidet. Uten dere hadde ikke oppgaven vært mulig.

Det må også rettes en takk til alle på lesesalen, uten dere hadde nokk dagene blitt ganske kjedelige, og takk til Haakon og Karsten for at dere har orket å holde ut med meg i fem år på Geografi.

Til slutt må jeg takke min flotte samboer og forlovede Vilde, for at du har lest gjennom alle mine innleveringer og eksamener under mine fem år som student, for støttende ord når det stod stilt på oppgaven og ellers for å være en fantastisk god kjæreste gjennom hele studietiden min. Uten deg hadde jeg ikke vært der jeg er i dag.

Sammendrag

Denne oppgaven har som mål å utforske hvordan konflikter man ikke er involverte i påvirker og endrer ens oppfattinger av steder, med å se på hvordan konflikten endrer deres sense of place til stedet. Konflikter er ikke en fremmed ting for hytteområder, og mens oppgaven ble skrevet pågår det en konflikt på Sjusjøen mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen. Hytteeierne på Sjusjøen har dermed hytte i et område hvor det pågår en konflikt, og det har blitt sett på hvordan dette har preget deres forhold til stedet Sjusjøen, samt deres egne personlige hytte.

Med å bruke empiri fra intervjuer med hytteeiere, Ringsaker kommune og allmenningene, og eksisterende hytte og steds teori, har det blitt sett på hvordan hytteeierens på Sjusjøen oppfatter endringene konflikten har ført med seg, og hvordan dette påvirker og endrer deres relasjoner til Sjusjøen og hytten. Funnene som har blitt gjort argumenterer for at endringene i relasjoner konflikten har ført med seg har endret hytteeierens sense of place til Sjusjøen. Samtidig viser funnene til at hytten har en så sterk eksisterende sense of place at endringene som skjer rundt hytten ikke endrer deres forhold og sense of place til hytten sin. Slik at man kan argumentere for at steder endres i ulik hastighet på ulik skala.

Innhold

1. Innledning.....	1
1.1. Tema og problemstilling.....	2
2. Bakgrunn for oppgaven.....	5
2.1. Kort om Sjusjøen.....	5
2.2. Uenigheten på Sjusjøen.....	7
2.3. Oppsummering.....	9
3. Gjennomgang av eksiterende forskning.....	10
4. Teoretisk rammeverk.....	12
4.1. Relasjonelle steder.....	12
4.1.1. Sted.....	12
4.1.2. Relasjonelt sted.....	16
4.1.3. Sense of place på relasjonelle steder.....	18
4.1.4. Endring av sense of place.....	19
4.1.5. Avgrensing av sense of place.....	24
4.1.6. Oppsummering av sted.....	25
4.2. Skala.....	25
4.2.1. Eksempler på bruk av skala.....	25
4.2.2. Oppsummering av skala.....	28
4.3. Konflikt.....	28
4.3.1. Hva er en konflikt.....	28
4.3.2. Oppsummering av konflikt.....	30
4.4. Oppsummering av teoretisk rammeverk.....	30
5. Metode.....	31
5.1. Forskningsdesign.....	31
5.2. Metodologi.....	32
5.3. Hvordan kan man vite hva som er sant.....	33
5.4. Forskeren i felt.....	35
5.4.1. Insider/Outsider.....	35
5.4.2. Refleksivitet.....	36
5.5. Kvalitativ metode.....	37
5.6. Case-Studie.....	38
5.7. Datainnsamling.....	39
5.7.1. Intervju.....	40
5.7.2. Observasjoner.....	41
5.7.3. Sekundærdata.....	42
5.8. Utvalg.....	43

5.9.	Datakvalitet	45
5.9.1.	Reliabilitet	45
5.9.2.	Validitet	46
5.9.3.	Overførbarhet	46
5.10.	Etikk	47
5.11.	Oppsummering	48
6.	Uenigheten på Sjusjøen	49
6.1.	Uenigheten = konflikt.....	49
6.2.	Oppsummering	51
7.	Relasjoner mellom aktørene	52
7.1.	Ringsaker kommune og allmenningene	52
7.2.	Ringsaker kommune og hytteeiere	54
7.3.	Hytteiere og allmenningene	57
7.4.	Velforeninger og Ringsaker kommune, og velforeninger og allmenninger	59
7.5.	Hytteiere og velforeninger	60
7.6.	Relasjonene til det fysiske miljøet.....	60
7.7.	Oppsummering	61
8.	Endring skaper sense of place	63
8.1.	Sjusjøen som relasjonelt sted.....	63
8.2.	En ny sense of place på Sjusjøen?	64
8.3.	Teori vs praksis	67
8.4.	Hvorfor uenighet blant hytteeierne.....	70
8.5.	Oppsummering	71
9.	Sense of place motvirker endring	72
9.1.	Hytten som et relasjonelt sted.....	72
9.2.	Hytten som et annerledes sted	74
9.3.	En ny sense of place på hytten?.....	76
9.4.	Oppsummering	79
10.	Avslutning	80
10.1.	Konklusjon	80
10.2.	Hvordan forstå hva som har skjedd og videre forskning.....	84
	Referanser.....	86
	Vedlegg	96

Liste over figurer og tabell

Figur 2.1. – Kart over Sjusjøen og Sjusjøen i forhold til Lillehammer	6
Figur 4.1. - Forklaring på hvordan endringer som skjer på steder skaper en ny sense of place	22
Figur 4.2. - Det vertikale hierarkiet på Sjusjøen	27
Figur 9.1. - Bilde av hytteutbyggingen på Sjusjøen fra 1973 til 2020	78
Tabell 5.1. - Oversikt over informanter og antall som har blitt intervjuet	40

1. Innledning

I Norge har man en lang tradisjon for hytter som strekker seg helt tilbake til 1800-tallet (Hidle, 2013; Rye og Berg, 2011). Selv om hytter har en lang tradisjon i Norge, kom den store hytte-boomen for alvor på 1960-tallet, hvor det i gjennomsnitt ble bygget ca. 15 000 hytter i året (Jørgensen, 2011). Til sammenligning har det siden 2000-tallet har det blitt bygget i snitt mellom 4000-5000 hytter i Norge hvert år. Dette har ført til at nesten en fjerdedel av Norges befolkning eier en hytte, mens halvparten av befolkningen har tilgang og mulighet til å bruke en hytte om de skulle ønske (Hidle, 2013). Ennå blir det fremdeles bygget mange nye hytter i Norge, på kun fem år mellom 2014 og 2019 ble det bygget over 24 000 nye hytter i Norge, og i fra 2012 til 2022 økte andelen hytter i Norge med 8,6%, samtidig er det få ting tyder på at det vil bli bygget mindre hytten i fremtiden (Sandberg, 2019; SSB, u.å.(a)).

Hytter i dag blir brukt mer og oftere enn hva hytter tradisjonelt sett tidligere ble brukt, de har også blitt større og blir bygget med betraktelig høyere standard enn de ble gjort for mange år siden (Hidle, 2013; Støa, Manum og Aune, 2011). Hytter bygges også tettete og tettere i Norge nå enn de gjorde før i tiden, hvor noen også blir bygget som leiligheter (Hidle, 2013; Arnesen og Kvamme, 2021). Dette stridere mot den tradisjonelle tankegangen om hvor og hvordan hytter skal bygges, da det før var vanligere med enkeltstående hytter med god avstand til naboen, er det i dag mer vanlig med hyttefelt hvor hyttene står tett opptil hverandre. På grunn av den høye standarden og flittige bruken, samt tettheten mellom hytter, ligner hytter og hyttefelt i dag mer og mer på vanlige husstander og boligfelt. Dette fører til at hytter drar med seg nye tjenester, som for eksempel butikker, som ikke var vanlig på stedet før (Hidle, 2013).

Det ligger mye penger i hytteindustrien og mange rurale steder har hytteindustrien som en viktig del av deres økonomi (Rye og Berg, 2011). Turistøkonomien man finner blant hytter skiller seg fra andre typer turistøkonomier med at den er der permanent. Hyttene er noe kommunen tjener penger på, enten de blir brukt eller ikke gjennom blant annet eiendomsskatt. Hytteturister oppholder seg også lengre på turiststedet enn hva andre typer turister gjør (Hidle, 2013; Ellingsen, 2016). Pengene som hytteindustrien drar med seg gjør at hytter blir en viktig del av mange hyttekommuner sin økonomi, og er også en av grunnene til at mange hyttekommuner har planer om å utvide antall hytter (Ellingsen, 2016; Sandberg, 2019).

Konflikter er heller ikke en fremmed ting for norske hytteområder (Farstad, 2015). Det finnes mange eksempler på slike ulike konflikter rundt hytter, slik som på Tjøme hvor det har blitt bygget i strandsonen (Holm, Bøe og Eliassen, 2021), Kvamsfjellet hvor hytteeiere og bønder er uenige om inngjerding av hytter (Haugerud, K. 2021; Slåen, Å. og Holø, R, M., 2021), og Sjusjøen, hvor det er blitt byggestopp av nye hytter på grunn av vannmangel (Kjernli, 2020). Ulike konflikter i ulike hytteområder er noe som stadig dukker opp i media og som får stor oppmerksomhet, men hvordan påvirker disse konfliktene menneskene som oppholder seg på stedet sitt forhold til stedet?

1.1. Tema og problemstilling

På grunn av den store tilgangen nordmenn har til hytter, enten som eier eller muligheten til å bruke en, og at konflikter rundt hytter ikke er en fremmed ting i norske hytteområder, kan man si at mange hyttebrukere har vært i eller opplevd en konflikt innad i sitt hyttefelt. Dette kan være store konflikter, slik som på Tjøme, eller mindre konflikter. Ofte når man tar utgangspunkt i slike konflikter og prøver å finne ut hva som har skjedd, ser man på partene involvert i konflikten. Med å for eksempel se på hvordan lokalbefolkningen og hytteeierne endrer sitt syn på hverandre og stedet på grunn av konflikten mellom dem slik som blir gjort i Bratrud og Lien (2021). Man analyserer konflikten og ser på hvordan konflikten har påvirket de involverte partene og deres oppfatninger av stedet og hverandre.

Målet med denne oppgaven er ikke å se på hvordan de involverte partene i en konflikt opplever endringene som skjer på stedet, men heller rette søkelys på en tredjepart. Med å ta utgangspunkt i konflikten som finner sted på Sjusjøen, og se på hvordan hytteeierne på Sjusjøen opplever en konflikt som de ikke er en del av, men som foregår i deres nærområde for hytten deres. Jeg vil prøve å finne ut om konflikten har endret deres syn på stedet Sjusjøen og hytten deres gjennom å se på om deres sense of place. Med å se på hvordan hytteeierens sense of place til Sjusjøen kan ha blitt endret, og om konflikten har endret hytteeierens sense of place som de har til sin egen hytte på Sjusjøen. Med å se på dette finner man ut om stedet er endret for dem gjennom endringer i deres sense of place til stedene. For å finne ut dette vil jeg fremme disse problemstillingene:

Hvordan konflikten på Sjusjøen påvirker hytteeierens sense of place?

For å forstå hvordan konflikten som foregår i deres hytteområde kan endre ens sense of place man har til et sted og hvordan dette påvirker måten man oppfatter et sted. Dette vil bli sett på ut ifra hytteeiernes egen oppfattinger av konflikten og hvordan dette påvirker deres personlige oppfatning og sense of place. Videre vil jeg fremme problemstillingen:

Kan sense of place man har til et sted motvirke endringen som skjer på et sted?

Her vil det bli sett på hvordan hytteeiernes allerede eksisterende sense of place til sin egen hytte vil motvirke endringene konflikten førere med seg. Det vil derfor bli sett på hvordan hytten som sted skiller seg fra hele Sjusjøen som sted, og om man kan motvirke endringer som skjer på et sted på grunn av sin streke tilknytning og sense of place til stedet.

Disse to problemstillingene vil bli sett opp mot hverandre for å se på hvordan ulike deler av et sted endrer seg ulikt, men på bakgrunn av samme årsak til endring. Det vil bli sett hvor stedene befinner seg på ulik skala i forhold til hverandre og hvordan dette påvirker endringen konflikten har på dem. Om den endrer dem ulikt, hva som gjør at de endrer seg ulikt fra hverandre.

Selv om det til nå har blitt skrevet om konflikten på Sjusjøen er det ikke sikkert de involverte partene vil kalle det for en konflikt. Det er derfor viktig å få definert om uenigheten på Sjusjøen kan regnes som en konflikt eller om det er på en lavere skala og bør kun kalles for en uenighet. Jeg vil derfor fremme underproblemstillingen:

Er det en konflikt på Sjusjøen?

Dette vil bli sett på for å få svar på om det faktisk er en konflikt på Sjusjøen eller om det kun er en uenighet. Det vil ikke bli viet like mye tid til denne problemstillingen som de to andre, men den vil ennå være relevant for å kunne forstå hva som skjer på Sjusjøen, slik at man kan forstå hvordan uenigheten påvirker hytteeiernes sense of place til Sjusjøen og til hytten sin.

For å kunne svare på problemstillingene vil det først bli gitt en gjennomgang av eksisterende teori som det vil hjelpe å kunne svare på problemstillingene, før det vil komme et analyse

kapitel til vær problemstilling, samt en som viser relasjonene på Sjusjøen. Videre vil det bli gjort en analyse av funnen som ble gjort under feltarbeidet før det blir presentert en konklusjon for å svare på problemstillingene. Det vil også bli gitt en gjennomgang av metodene som er brukt i oppgaven og refleksjon rundt metoder generelt og valget av metoder for oppgaven.

2. Bakgrunn for oppgaven

Før jeg kan svare på problemstillingene om hvordan hytteeierne sin sense of place til Sjusjøen endres på grunn av uenigheten, og om en strek sense of place kan motvirke endringer på et sted, vill jeg først komme med en kort beskrivelse av stedet Sjusjøen, forklare hvor Sjusjøen ligger og hvordan jeg vil avgrense stedet for oppgaven. Det vil også bli forklart hva Sjusjøen er kjent for, før det vil komme en kort beskrivelse av uenighetens om foregår på Sjusjøen.

2.1. Kort om Sjusjøen

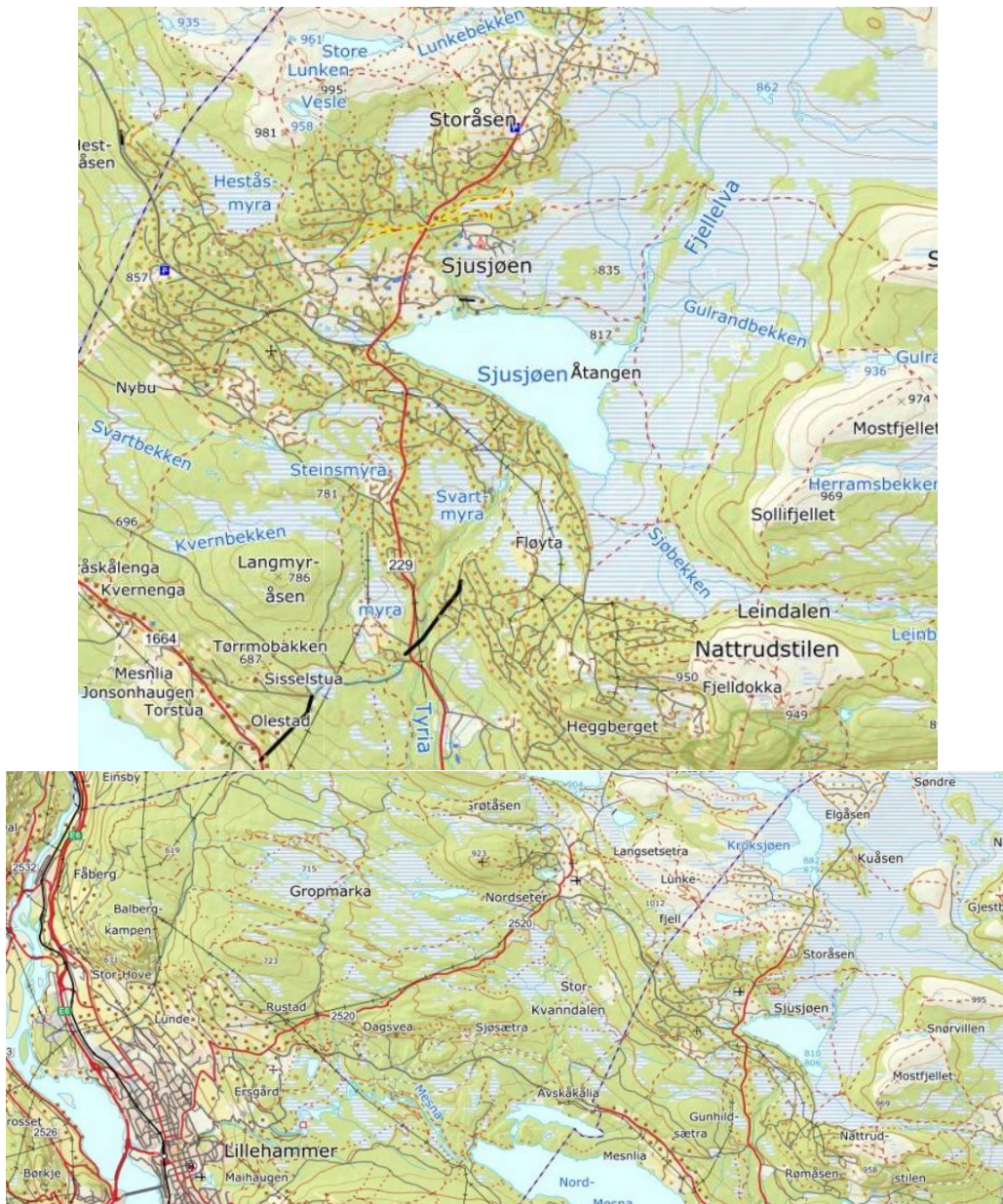
Målet med å forklare stedet Sjusjøen er for å kunne gi et innblikk til lesere av oppgaven av hvordan Sjusjøen ser ut og hvordan hytteeier og andre kan oppfatte stedet. Forhåpentligvis vil denne forklaringen av Sjusjøen bidra til å forstå hvorfor hytteeiere har endret sin stedsoppfatning slik de har gjort og hvorfor noen ønsker at Sjusjøen skal forbli i den tilstanden Sjusjøen befinner seg i.

Hva som regnes for Sjusjøen vil varieres etter hvem man spør og hvor man ønsker å sette grensen for hva som er Sjusjøen, i denne oppgaven vil Sjusjøen brukes i utvidet tilstand og inkludere steder som Natrudstilen og andre ski og hytteområder i nærheten. Dette gjør at mine tall på hvor mange hytter som finnes på Sjusjøen vil kunne variere med andre. Det er ikke alltid lett å finne ut hvilken avgrensing andre har brukt når de bruker eksakte tall på hvor mange hytter som finnes på Sjusjøen, og jeg vil derfor omtale hele området som Sjusjøen for å kunne inkludere alle som mener de har hytte på Sjusjøen.

Hytter har fantes på Sjusjøen siden mints 1907, og med en avstand på kun 21 km fra Lillehammer og 45 km fra Brumunddal er det i dag en populær skidestinasjon for både mosjonister og toppidrettsutøvere, med slalåmbakke, skiskytter stadion, 350 km lange langrennsløyper og renn som Birkebeiner rittet har Sjusjøen mye og tilby for hytteeier og turister (Flogenfjeldt og Ericsson, 2018; Visit Sjusjøen, u.å.). Selv om Sjusjøen hovedsakelig et vinterferiested, brukes den også resten av året av hytteeierne. 90 prosent av de som eide hytte på Sjusjøen var der i vinteren eller påsken 2017 minst en gang, Resten av året brukes hyttene minst en gang av 80 prosent av hytteeierne, noe som er høyt sammenlignet med mange andre hytteområder i Norge (Ericson og Flogenfjeldt, 2018).

Sjusjøen er i dag Norges største hytteområde og ligger i Ringsaker kommune i Innlandet (Flogenfjeldt og Ericsson, 2018). SSB oppgir at per 2022, fantes det 7 286 hytter i Ringsaker kommune, som gjør Ringsaker til kommunen i Norge med flest hytter, hvor Sjusjøen har

mellom 5 000 til 6 000 av disse hyttene, avhengig av hvordan man regner hva som telles som Sjusjøen (Sjusjøen hytteutleie, u.å.; SSB, u.å.(a); Ericson og Flogenfeldt, 2018).

Figur 2.1. Kart over Sjusjøen og Sjusjøen i forhold til Lillehammer.
Hentet fra SSB, u.å.(b)

Selv om Sjusjøen er Norges største hytteområde har bebyggelsen av nye hytter i Ringsaker kommune fra 1997 til 2013 vært under landsgjennomsnitt, men har i årene etter på økt betraktelig, og det har blitt bygget i mye større volum, selv om dette ennå har vært under landsgjennomsnitt (Ericson og Flogenfeldt, 2018). Med at Sjusjøen har vært et populært hytteområde i mange år vil det derfor også være noe variasjon av standarden på hyttene som finnes på Sjusjøen. Det finnes mange eldre hytter på Sjusjøen med noen enklere standard som

for eksempel mangler innlagt vann, som også er noe av kjernen i uenigheten. Etter 2013, når volumet av hyttebygging begynte å øke, har det blitt bygget mer moderne hytter, mange av dem rundt sentrumsområdet. Mange av de nye hyttene ble bygget med vesentlig høyere standard enn hva mange av de gamle hyttene på Sjusjøen var, det var heller ikke uvanlig at disse ble bygget som leiligheter eller som rekkehus (Ericson og Flogenfheldt, 2018). Fra 2013 til 2017 ble det bygget 644 nye hytter på Sjusjøen, og i 2020 var det godkjent ca. 2 500 nye hytter i Ringsaker kommune sin arealplan, som viser at før uenigheten var det ingen planer om å bremse ned utbyggingen av nye hytter i kommunen (Holø og Nerdrum, 2020; Grünfeld, Løge og Lind, 2018). Slik at man derfor kan se at selv om Ringsaker kommune har ligget under landsgjennomsnittet for hyttebygging har det ennå blitt bygget mange nye hytter på Sjusjøen, spesielt i senere år, og at det var planlagt flere nye hytter (Ericson og Flogenfheldt, 2018; Holø og Nerdrum, 2020).

Selv om det ikke er fastboende på Sjusjøen er det fremdeles en stor dagligvare på Sjusjøen, samt restauranter og en stor sportsbutikk. Det er litt over 6 km til Mesnali, som er nærmeste tettsted, og selv om Mesnali har lokalbefolkning boende året rundt har Sjusjøen en større dagligvareforretning enn Mesnali.

Grunneierne på Sjusjøen er hovedsakelig medlemmer av tre allmenninger, Pihl, Brøttum og Ringsaker allmenning, som har alle tre vært en viktig del av utviklingen av Sjusjøen (Høimoen, 2019; Pihl, u.å.). Disse jobber aktivt for hyttene på Sjusjøen gjennom for eksempel brøyting av vei, preppereing av langrennsløyper og vedlikehold av turstier og mer. Men de jobber først og fremst for grunneierne på Sjusjøen gjennom å forvalte eiendommene deres innenfor deres allmenning, både om eiendommene brukes til for eksempel skogbruk, beiting eller som festetomter for hytter. Skal man bygge hytte på Sjusjøen er man nødt til sikre seg tomt gjennom en av de tre allmenningene (Kjernli, 2020). De har alle ulikt antall hytter, men er sammen de tre største på hyttetomter gjennom festetomter. Pihl har for eksempel 3 000 hytter i sitt område på 250 000 dekar (Pihl, u.å.).

2.2. Uenigheten på Sjusjøen

Med mange hytter og turister på Sjusjøen trengs det også mye vann for at hytteeier skal kunne bruke hytten sin slik de ønsker. I dag er det ikke nokk vann for å håndtere hytteeierne sine behov, det største eksempelet på vannmangelen var i påsken 2017 da brannbiler var nødt til å

kjøre opp vann til Sjusjøen for å fylle på med vann slik at det var nokk til hyttene (Kjernli, 2020).

I 2010 ble det vedtatt av Ringsaker kommune at det skulle bygges et nytt vannverk for å kunne tilføre tilstrekkelig med vann til hyttene (Holø og Røsrud, 2021). Ledningene til vannverket fikk en estimert pris på 115,2 millioner kroner, mens vannverket ville komme på 29 millioner kroner, som ville gi en totalpris på 144,2 millioner kroner. Grunneierne og kommunen ble enige om dele kostandene med at kommunen skulle betale 75,2 millioner kroner av kostnadene og grunneierne skulle dekke resten på 69 millioner kroner og eventuelle overskridelser. Estimater stemte ikke og kostandene ble mye høyere enn først antatt, og her ligger kjernen til uenigheten (Kjernli, 2020)

Totalprisen for vannverket og ledningene har i ettertid kommet på 335 millioner kroner, som vil føre til en økt kostnad for grunneierne på 191 millioner kroner i tillegg til de originale 69 millionene (Kjernli, 2020). Dette mente grunneierne var kontraktsbrudd og nektet å betale, dette føret videre til at utbyggingen av vannverket stoppet. Kommune bestemte derfor i 2019 at på grunn av for lite vann til hyttene, ble det byggestopp av nye hytter for å kunne sikre nokk vann til eksisterende hytter (Holø og Røsrud, 2021; Kjernli, 2020).

Grunneierne har prøvd å finne alternative løsninger til vannverket som å bore etter grunnvann for å kunne gi tilstrekkelig med vann til hyttene, men dette er har ikke kommunen godtatt som en god nokk løsning på vannmangelen, på bakgrunn av argumentene at kvaliteten på vannet ikke er god nokk og at det ikke er nokk vann (Holø og Røsrud, 2021; Kjernli, 2020). Per dags dato er det ikke kommet noen løsning på vannmangelen, Ringsaker kommune og grunneierne er ikke enige om hvem som skal betale hva for vannverket, og det er fremdeles byggestopp. Grunneierne er også forberedt på at byggestoppen vil vare i noen år, og sa i 2020 at de trodde den ville vare i minst 5 år og ser ingen rask løsning (Kjernli, 2020). Spørsmålet er om dette kun er en uenighet mellom grunneierne på Sjusjøen og Ringsaker kommune eller om dette kan regnes som noe større og er en konflikt?

Det er ikke første gangen det er en uenighet på Sjusjøen på grunn av hytter. I 2016 demonstrerte hytteeiere på Sjusjøen mot at det skulle bygges ut nye hytter i område Lunkelia, et område som brukes av mange som et rekreasjonsområde for langrenn- og fotturer (Hagen og Kind, 2016). Også i 2018 var det en uenighet på Sjusjøen, denne gangen ikke på grunn av hytteutbygging, men på grunn av økning av eiendomsskatt for hytteeierne (Næsheim og Skrefsrud, 2018). Sjusjøen er derfor ikke fremmed for uenigheter rundt hytteeier. Forskjellen

med uenigheten rundt vannverket og de som nettopp ble nevnt er at med uenigheten om vannverket som denne oppgaven baserer seg på, er at hytteeierne her ikke er direkte involverte i uenigheten, ved det er en uenighet mellom kommunen og grunneierne på Sjusjøen.

Uenigheten på Sjusjøen mellom Ringsaker kommune og Allmenningene på Sjusjøen kan betraktes som en kompleks uenighet, ikke fordi den faktiske uenigheten har mange involverte da det bare er Ringsaker kommune og grunneierne, men fordi den påvirker mange flere enn de involverte i konflikten. Selv om hytteeierne ikke er direkte involverte i uenigheten, blir de berørte av den gjennom at den skjer i deres nærområde for hytten og at deres nærområde blir endret siden det har blitt byggestopp.

2.3. Oppsummering

I dette kapitlet har det blitt forklart og gitt en beskrivelse av studieområdet Sjusjøen samtidig som det har blitt forklart hva uenigheten på Sjusjøen dreier seg om. Jeg har gitt et kort overblikk over en kompleks uenighet med mange involverte, både direkte og indirekte, og vist til at det ikke er første gang det er en uenighet på Sjusjøen, for å vise at uenigheter er en gjentakende hendelse.

3. Gjennomgang av eksiterende forskning

Som nevnt tidligere har hytter en lang tradisjon i Norge (Hidle, 2013; Rye og Berg, 2011). På grunn av dette er ikke forskning på hytter et nytt forskningsfelt. Man kan se at forskningen på hytter strekker seg langt tilbake i tid med boken *Fjellbygd og feriefjell* (Sømme (red.), 1965), da spesielt med kapitlene *Natur og menneskeverk i fjellet* (Langdalen, 1965) og *Turisttrafikk og turistbedrifter i fjellet* (Sundt, 1965). I nyere tid er deler av forskningen rundt hytter knyttet til hvordan boomen av nye hytter har vært med på å forme det rurale (Jørgensen, 2011), hvor Fløgenfeldt (2004) skriver blant annet om hvordan Nordmenn tilbringer mer tid på hytten sin og hvordan dette er med på å endre hvordan man oppfatter rurale steder som følge av hyttene. Også Ellingsen (2016) skriver om hvordan hytteeiere skaper endringer i rurale områder, økonomisk og sosialt, med at på visse tider på året er det flere hytteeiere på et sted enn hva det er av lokalbefolkning. Rye og Berg (2011) har også sett på hvordan hytten er med på å forme steder og skriver om hvordan hytter endrer vårt forhold til rurale områder i artikkelen *The second home phenomenon and Norwegian rurality*.

Men forskningen på hytter har også vært preget av forholdet man får til hytten kontra hjemmet sitt, med at man tilbringer mer tid på hytten nå enn tidligere (Hidle, 2013; Støa, Manum og Aune, 2011). Ellingsen og Hidle (2011; 2013) skriver i bokkapittelet *Hyttemobilitet som kulturfenomen*, og i artikkelen *Performing home in mobility: second homes in Norway*, om hvordan hytter, og den økende andel av tid som blir brukt på hytten, er med på å skape en endring i hva og hvordan man oppfatter hjemmet.

Miljø og natur er også noe som forskning på hytter har koblet seg opp mot. Lenge har det vært snakket om miljø og natur når det kommer til hytteutbygging i Norge, da det på begynnelsen av 1960-tallet ble bedt om å utbrede problemene rundt tapt natur som hytteutbyggingen har skapt (Jørgensen, 2011). Dette er noe man også ser som et tema rundt hyttedebatten i dag (Ellefsen og Lurås, 2022; Gregersen, 2023).

Konflikt er som nevnt tidligere ikke en fremmed ting for hytter og hytteområder ifølge Farstad (2015) og er heller ikke noe nytt som blir forsket på. Hun skriver at når hytteeiere sine ønsker om utviklingen av et sted ikke samsvarer med lokalemyndigheter vil det kunne oppstå konflikter, noe man så på Sjusjøen i 2018 når Ringsaker kommune økte eiendomsskatten på hytter (Næsheim og Skrefsrud, 2018). Ofte ser man at dette er en uenighet om hva stedet burde være og hva stedet skal brukes til mellom lokalbefolkning og hytteeiere (Farstad og Rye, 2013). Også Langdalen (1980) skriver i artikkelen *Second homes in Norway – a*

controversial planning problem, at konflikter blant hytteeier og lokalbefolkningen om areal, ikke var noe uvanlig for over 40 år siden heller. Konflikten kan handle om ulike ting, enten det er utbygging av nye hytter og tap av natur og miljø, eller andre saker ut ifra lokal kontekst, slik som på Tjøme hvor konflikten handler om blant annet bygging strandsonen (Holm, Bøe og Eliassen, 2021). I utlandet er heller ikke konflikter knyttet til hytter en ukjent ting, men konflikten som finnes i norske hytteområder skiller seg ofte fra konflikter rundt hytter i andre land. Dette skjer ifølge Rye (2011) på grunn av at hytteeierne ikke konkurrerer med lokalbefolkning om boliger og husstander i Norge, som gjør at lokalbefolkningen ikke får det vanskeligere å skaffe seg bolig på grunn av hyttene. Men Rye (2011) argumenterer likevel for at det finnes konflikter i norske hytteområder selv om de baserer på andre ting enn utenlandske caser.

Til nå har det blitt vist ulike deler av forskning gjort på hytter og hytteområder i Norge, med hvordan hytter endrer rurale steder og vårt forhold til disse stedene, hvordan hytten endrer vårt forhold til hva som betraktes som et hjem, hvordan hytten tar mer plass og bygger over natur, og til slutt forskning gjort på konflikter i hytteområder. Som vist er ikke forskning på konflikter knyttet til hytter noe nytt med Langdalen (1980) eller Farstad (2015) sine artikler, men selv om dette er noe som er forsket mye på vil jeg argumentere for at denne oppgaven vil bringe noe nytt inn i hytteforskningen. Konflikten som det forskes på er ofte mellom hytteeiere og lokalbefolkningen eller utbygger og lokalbefolkning. Denne oppgaven tar utgangspunkt i en konflikt mellom utbygger (allmenningene) og lokale myndigheter, noe som ikke er noe nytt i forskningssammenheng, men det som er nytt med oppgaven er hvordan den ser på hytteeierne sin oppfatning av stedet som følge av en konflikt de ikke er en aktiv part i. Oppgaven ser på hvordan en tredjepart oppfatter konflikten og hvordan den endrer stedet for dem, noe som man kan argumentere for er noe nytt innen hytteforskning, vertfall noe som ikke er skrevet mye om. Denne oppgaven vil derfor sette søkelys på et lite belyst tema og forhåpentligvis komme med noe nytt og inntresant innen hytteforskning.

4. Teoretisk rammeverk

For å forstå hvordan uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen har endret hytteeierens sense of place til stedet Sjusjøen og hytten deres, må man først forstå noen begreper for å kunne forklare hva som har skjedd. I dette kapittelet vil jeg forklare hva som menes med relasjonelle steder, skala og konflikt, siden disse tre begrepene er viktige og nødvendige for å kunne forstå og forklare hvordan hytteeierne opplever hva som har skjedd på Sjusjøen. Sted vil først bli forklart, deretter skala og hvordan dette kan bli brukt i oppgaven, og til slutt vil det forklares hvordan en konflikt kan forstås.

4.1. Relasjonelle steder

For å kunne forstå hvordan uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen endrer hytteeierens oppfatninger og tilknytninger til et sted, må man først forstå hva et sted er og hvordan relasjonene på stedet spiller en rolle for tilknytningen til stedet. I delkapittelet om relasjonelle steder vil jeg forklare hva et sted er og hvordan steder kan oppfattes som relasjonelle steder som skapes ut ifra relasjonene man har til stedet. Hvordan man kan ha en sense of place på relasjonelle steder og hvordan denne kan endres. Det vil til slutt bli forklart hvordan jeg vil avgrense bruken av sense of place til videre i oppgaven, slik at begrepet sense of place ikke blir for vannet ut i oppgaven.

4.1.1. Sted

Vi lærte tidlig i geografistudiet at sted er et rom med mening, og at disse meningene kan uttrykkes og formes på ulike måter (Jordhus-Lier og Stokke, 2017; Cresswell, 2008). Et rom kan beskrives på tre ulike måter, enten som et absolutt rom. Her forstås rommet som en fysisk objektiv oppdeling av verden, som man kan se for eksempel på et kart eller en plantegning, og rommet eksisterer uavhengig av hva som skjer i dem. Den andre måten å forstå rom på er som et relativt rom. Det vil si at rommet defineres ut ifra personen som observerer rommet, og hva som befinner seg i rommet (Jordhus-Lier og Stokke, 2017). Den siste måten å forstå et rom på er som et relasjonelt rom, som betyr at rommet skapes av relasjonene som skjer mellom objekter og aktører som befinner seg i rommet og praksisene de utfører. Denne måten å forstå rom på skiller seg fra de to andre måtene ved at rommet ikke eksisterer alene, men oppstår som følge av relasjonene som skjer i rommet (Agnew, 2011; Murdoch, 2005).

For å kunne gi rommet mening slik at det blir et sted er det tre aspekter som må oppfylles, ifølge geografen John Agnew (2011), det er *plassering* (eng. location), *locale* og *sense of place*.

Det første aspektet, plassering, handler om hvor stedet befinner seg, dets koordinater, og hvor det står i forhold til andre steder (Cresswell, 2015). Plassering innebærer de fysiske aspektene i rommet som utgjør stedet, slik som bygninger, natur og infrastruktur. Hvordan et sted ser ut, og hva som finnes på stedets plassering er med på å gjøre stedet annerledes fra andre steder. En by som er rik på kultur og som inneholder mye kunst vil skille seg fra en forstad som kun inneholder boliger. Disse ulikhetene er altså med på å gjøre steder ulike fra hverandre (Jordhus-Lier og Stokke, 2017). Ser man på en kantine som et eksempel, har den en plassering i et absolutt rom, og dette rommet har en utforming som ikke er like andre steder. Kantinas plassering på et kart og i den fysiske sfære, samt dens unike utforming er med på å gjøre den til eget sted, ulik fra andre steder. Cresswell (2015) argumenterer for at selv om et sted har en gitt plassering, kan denne endre seg. Kjøretøy som skip har en gitt plassering ulik fra andre steder, med egne fysiske aspekter som skiller den fra andre skip. Når dette skipet beveger seg endrer det sin plassering i forhold til andre steder, men den forbli enda et sted selv om den forflytter seg.

Locale er ifølge Giddens (1984) bruken av rom for å skape «settings of interactions». Med dette referer Giddens (1984) til de fysiske aspektene ved et sted som legger til rette for den menneskelige aktiviteten innenfor localets avgrenset område. Et locale kan variere i størrelse, det kan for eksempel være et hus, en parkeringsplass eller en by. Hvordan de fysiske delene av et sted er designet og tilrettelagt påvirker den menneskelige aktiviteten som blir utført på localet. En parkeringsplass har fysiske aspekter ved seg som er designet for å kunne bli brukt til å parkere bilen sin der, og er utformet for å bli brukt under visse tider, som for eksempel en butikk sine åpningstider. Det er disse utformingene som er «settings of interactions», og ved å bruke «settings of interaction» binder man sammen stedet gjennom tid og rom. En handling vil derfor alltid finnes sted i en gitt tid og rom (Holt-Jensen, 2007). Jordhus-Lier og Stokke (2017) ser også på hvordan sosiale praksiser er med på å utforme hvordan vi ser på et sted, hvor disse praksisene også er med på å skape en tilhørighet for de som utfører de sosiale praksisene på stedet. Når de sosiale praksisene blir gjennomført skapes det en «rute», og ved å følge denne ruten blir man en del av stedets dynamikk og identitet. Denne ruten blir skapt av både de sosiale praksisene på et sted, men også de fysiske aspektene som legger til rette for de sosiale praksisene. Sammen skaper disse to en arena for ulike menneskelige aktiviteter i et

avgrenset rom. Dette rommet får da en locale gjennom de fysiske aspektene som er med på å forme de menneskelige aktivitetene, og man utvikler en tilhørighet til stedet.

Den tredje og siste delen Agnew (2011) argumenterer for må til for at et rom skal bli et sted med mening er sense of place. Cresswell (2006) og Ruud (2015) beskriver sense of place som følelsene en person har som er knyttet til et spesifikt sted gjennom deres unike personlige erfaringer og forventninger til stedet. Hummon (1992) er enig med Cresswell (2006) og Ruud (2015), men argumenterer for at sense of place handler om mer enn bare følelsene man har til et spesifikt sted, og at sense of place er todelt. Hummon (1992) og Cartel, Kibler og Dacin (2022) beskriver sense of place som menneskers subjektive oppfatning og tolkning av miljøet de befinner seg i, og deres følelsesmessige reaksjoner på miljøet, som kommer av menneskers unike forhold de har til stedet. Det er denne oppfatningen og tolkningen av miljøet, samt deres følelsesmessige reaksjon Hummon (1992) beskriver som todelingen av sense of place.

Ofte er det positive tolkninger og følelser folk har knyttet til et sted, slik at de føler en tilhørighet til stedet, som å ha minner fra en ferie et spesifikt sted eller hverdagslige erfaringer som hyggelige samtaler sammen med familien rundt middagsbordet, men det kan også være en negative oppfatning, som frykt, da de kan ha opplevd negative ting på stedet (Cresswell, 2006; Cartel, Kibler og Dacin, 2022). Skillene mellom disse oppfatningene av sted gjør også at ulike steder kan bli mer verdt for oss. Jobb blir et sted man oppfatter som stressfullt, og da vil hjemmet eller hytten få en få en sterke oppfatning som stedet man er for å slappe av. Dette fører til at man opplever andre stedet som bedre eller verre på grunn motsetningen det har til andre steder (Cartel, Kibler og Dacin, 2022).

Ulike mennesker har ulike tolkninger og følelser til ulike steder, og det dannes også egne felles tolkninger til steder for ulike sosiale grupper (Cresswell, 1996). En sosial gruppe vil her forstås som en gruppe mennesker som direkte eller indirekte har mange fellestrekk som gjør at de vil kunne sees på som et felleskap. Dette kan være studenter, en familie, eller som det vil bli brukt mest for i denne oppgaven, hytteeiere på Sjusjøen siden de har fellestrekk at de har hytte på samme sted og vil derfor bli sett på som et fellesskap. Dette felleskapet trenger ikke samhandle på noen slags vis for å være i den samme sosiale gruppen, men de må ha noen fellestrekk, slik som å eie en hytte og at denne hytten er på Sjusjøen. Innad i en sosial gruppe kan det også være mindre små sosiale grupper som har enda større fellestrekk enn hva den store sosiale gruppen har, som å ha hytte i ulike hyttefelt.

For noen vil Universitetet i Bergen være et sted de har gode minner fra tiden som student, og som gjør at de blir glade når de tenker tilbake på stedet. For andre innbyggere i Bergen som ikke har studert på Universitetet, kan det bare være hvilken som helst annen bygning de går forbi, da de ikke har en tilknytning til stedet slik som en tidligere student vil ha. Selv om de ikke har studert der vil man ennå ha en tolkning og følelser tilknyttet stedet, ettersom det er et sted man kanskje har hørt om, da det ikke er kun steder man har vært på man har en tolkning av og følelser knyttet til.

Cresswell (2006) argumenterer for dette gjennom at man ikke trenger å ha vært på et spesifikt sted for å ha en sense og place til stedet. Han argumenterer for at når man hører og ser ulike steder gjennom media får man en sense of place til det stedet. Paris, Los Angeles og London er store og kjente steder som man stadig hører om i media og man får derfor en egen tolkning av stedet. Om man ser stedet i film eller leser om det i bøker, kan man få en egen tolkning av at sånn er stedet og knytte følelser til det, uten å noen gang ha vært der (Cresswell, 2015). Ruud (2015) og Cartel, Kibler og Dacin (2022) er ening med Cresswell (2006) om at man ikke trenger å ha vært et spesifikt sted for å ha en sense of place knyttet til stedet, da forventinger man har til stedet bidrar til å skape følelser knyttet til stedet.

Det kan også bli en kollisjon av ulike typer sense of place knyttet til et sted når ulike sosiale grupper har ulike oppfatninger av hva som er passende å gjøre på et sted og hvordan man ønsker å bruke stedet (Cresswell, 1996). Eksempelvis på et hyttefelt vil det være gamle hytteeiere som har hatt en familiehytte på stedet i årevis, og nye eiere som akkurat har kjøpt hytte. De eldre kan ha minner om hvordan det var før og ikke like utviklingen som skjer på stedet, mens nye hytteeiere kan ønske seg et mer moderne hyttefelt med god infrastruktur. Selv om begge faller inn under den sosiale gruppen hytteeier, kan de også falle inn under andre grupper. Dette kan være grupper som ulike kjønn, klasse og alder, som alle gjør at de opplever steder annerledes selv om de er samlet under en felles gruppe, i dette tilfellet hytteeier (Dale og Berg, 2013). Det er også viktig å huske at selv om Cresswell (1996) skriver at det dannes en felles sense of place for ulike sosiale grupper, er sense of place først og fremst menneskers subjektive oppfatning og tolkning av miljøet de befinner seg i og deres følelsesmessige reaksjoner på miljøet (Hummon, 1992). Det gjør at folk kan ha en ulike sense of place selv om de befinner seg i samme sosiale gruppe. I denne oppgaven er det denne subjektive sense of place-en det vil bli satt søkelys på i oppgaven, og ikke den felles sense of place for hytteeierne eller andre har til Sjusjøen.

4.1.2. Relasjonelt sted

Det blitt mer vanlig å se på steder som relasjonelle, hvor forholdet mellom personer og andre personer, og personer og fysisk miljø spiller en stor rolle (Jones, 2009; Berg og Dale, 2015; Tonkiss, 2013). Relasjonelt sted bygger videre på relasjonelt rom, og når et sted er som nevnt tidligere i teksten er et rom med mening, dermed vil et relasjonelt sted da være et relasjonelt rom med mening (Jordhus-Lier og Stokke, 2017; Cresswell, 2008). I et relasjonelt rom skapes rommet gjennom handlingene som skjer i rommet, og man kan derfor argumentere for at et relasjonelt sted skapes ut ifra meningene bak handlingene som skjer i rommet (Agnew, 2011). Tonkiss (2013) er enig og argumenterer for at en viktig del av hvordan steder tar form er gjennom relasjoner som finnes på stedet.

Tradisjonelt har steder blitt sett på som om de står fast og er ubøyelige, at et sted ikke kan forandre seg, men i moderne teorier om sted, som relasjonelt rom, vil man argumentere for at steder vil være i konstant endring med at relasjonene på stedet konstant endres (Murdoch, 2005; Anderson, 2012; Ridgway and Kirk, 2020). Berg og Dale (2015) argumenterer for at det er fire kjennetegn som gjør steder til relasjonelle:

1) Stedene er åpne og skaper relasjoner som strekker seg utenfor det som vil regnes som lokalt for stedet, 2) Stedene er i en stadig endring som følge av at nye relasjoner skapes, 3) Gjensidig avhengighet, og 4) Menneskene som oppholder seg på stedet og stedet er gjensidig holdt sammen av hverandre. Noen av disse kjennetegnene er mer til stede enn andre på ulike steder, og det vil derfor variere hvilke kjennetegn så vil bli vektlagt på stedet. Malpas (2009) er enig med Berg og Dale (2015) og argumenterer for at steder har en relasjonell struktur, at alt som befinner seg på steder har en gjensidig avhengighet av hverandre, og relasjonene mennesker har til andre mennesker og fysiske elementer også er en del av denne strukturen.

Ifølge Seamon (2015) finnes det to ulike måter å definere relasjonene som finnes på et relasjonelt sted, med å bruke analytisk eller synergisk relasjoner. En analytisk måte å se på relasjoner vil være å se på steder som sammenvevede deler, gjerne i form av nettverk, og deres forhold til hverandre og kun til hverandre (Seamon, 2018). Deres relasjoner vil kun være bygget på relasjon to parter har til hverandre, uavhengig av hvilke relasjoner andre parter på stedet skulle hatt til dem eller hverandre. Synergisk relasjoner på andre siden vil være å se på steder som intrigerte og generende som skaper relasjonene man har til hverandre gjennom at de begge eksiterer i stedet og får sine relasjoner fra alle parter på stedet og ikke kun hverandre. Stedet eksisterer på grunn av alle relasjonene som finnes på stedet og ikke kun

de som to parter har mellom hverandre. Dette gjør at stedet hele tiden generer og produserer nye relasjoner innad i stedet (Seamon, 2015; Seamon, 2018).

Doreen Massey (2005) skriver i sin bok *For space* at hun ser på steder som midlertidige konstellasjoner, Pierce, Martin og Murphy (2011) er ening med Massey (2005) og argumenterer for at et sted kan sees på som handlinger som skjer midlertid i rommet stedet er på. Man kan derfor ut ifra Massey (2005) argumentere for at et sted kun eksisterer midlertidig. Men hvordan oppstår de midlertidige konstellasjonene Massey (2005) skriver om og hvordan forsvinner de?

Murdoch (2005) argumenterer for at steder konstant skapes og brytes ned av sosiale og romlige relasjoner som gjør at alle steder er i konstant forandring. Innad i rommet hvor stedet befinner seg vil det kunne finnes flere unike relasjoner samtidig, som vil gi en unik stedsoppfatning for hver person som befinner seg i rommet. Disse stedsoppfatningene vil kunne sameksistere i samme rom, men noen ganger vil eksisterende stedsoppfatninger av rommet dø ut til fordel for nye oppfatninger av stedet. Malpas (2009) argumenterer med at han skriver at steder er av relasjonelle struktur. Med dette mener han, som Murdoch (2005), at alt som befinner seg på steder har en gjensidig avhengighet med hverandre, og mennesker som befinner seg på dette stedet må også ta del i relasjonene som finnes på stedet. Her kan man se likhetstrekk med Seamon (2015, 2018) sine argumenter om synergiske relasjoner, om at man får sine relasjoner fra alle relasjonene som finnes på stedet, slik som Murdoch (2005) skriver at mennesker som befinner seg på stedet må ta del i relasjonene som finnes på stedet.

Når Massey (2005) skriver at steder er midlertidige konstellasjoner er det det samme som de nye stedsoppfatningene som Murdoch (2005) argumenterer for, hun skriver om. Hun argumenterer for at steder ikke finnes som en konstant, de eksisterer ikke for evig, men heller skapes og brytes ned slik at et sted alltid vil være under endring og dermed kun eksistere midlertidig (Massey, 2005). Stedsoppfatningene innad i disse midlertidige konstellasjonene blir skapt av relasjonene som skjer mellom objekter og aktører som befinner seg på stedet og praksisene de utfører, og skjer mellom personer eller personer og fysiske aspekter ved stedet (Pierce, Martin and Murphy, 2011; Wright mfl., 2015).

Ut ifra dette kan man argumentere for at steder først oppstår når relasjonene i rommet skapes, og meningen bak disse relasjonene er hva som gjør rommet om til et sted (Wright mfl., 2015; Cresswell, 2008). Når nye relasjoner oppstår i rommet. vil det oppstå en ny oppfatning av stedet, som gjør at et sted vil være unikt for alle basert på deres relasjon til stedet, men det kan

også være felles relasjoner til et sted. Murdoch (2005) argumenterer for at det vil kunne finnes en felles oppfatning, til en viss grad, av stedet selv om relasjonene er unike, som for eksempel at Sjusjøen oppfattes som et vintersport sted, selv om ulike mennesker har ulike unike relasjoner til stedet. Man kan dele noen relasjoner til et sted og samtidig ha ulike i tillegg til de som man deler med andre. Personer kan derfor dele stedsoppfatninger, samtidig som stedet vil være unikt for en enkeltperson.

4.1.3. Sense of place på relasjonelle steder

Agnew (2011) argumenterer som nevnt tidligere at for at et rom skal få mening og bli et sted, er sense of place et av tre aspekter som må oppfylles. Sense of place blir som nevnt tidligere beskrevet av Hummon (1992) som menneskers subjektive oppfatning og tolkning av miljøet de befinner seg i, hvordan vil da tolkningen de har av et sted påvirkes av relasjonene som skaper stedet (Murdoch, 2005; Anderson, 2012)?

Tuan (1977) skriver i sin bok *Space and place: the perspective of experience* at et sted som er under konstant endring, slik som Massey (2005), Pierce, Martin og Murphy (2011) og Murdoch (2005) argumenterer for skjer på relasjonelle steder, vil man ikke kunne skape en sense of place på grunn av stedets konstante endring. Dovey (2010) er enig med Tuan (1997) og argumenterer for at sense of place ikke oppstår ut ifra det som endres på et sted, men heller det stabile og uforanderlige ved et sted. Hvordan vil man da kunne gi et rom mening slik at det blir et sted, om rommet mangler et av Agnews (2011) aspekter som trengs for å bli et sted (Cresswell, 2004)?

I boken *The Doreen Massey reader* argumenterer Lave mfl. (2018) for at sense of place ikke kommer fra det stabile og lokale, men kan heller bli sett på noe som kommer fra det globale. Lave mfl. (2018) er uenig med Tuan (1977) og Dovey (2010) om at steder ikke kan oppnå en sense of place om de er under konstant endring, og argumenterer for at steder drar med seg innflytelse fra andre steder. Dette fører til at når man får sin egen sense of place til et sted, er ikke dette tatt kun fra stedet man befinner seg på, men også inspirert fra andre steder som man sammenligner med stedet man befinner seg på. Dette kaller Massey for en global sense of place (Lave mfl., 2018). Dette er en av grunnen til at sense of place er en subjektiv oppfatning og tolkning av stedet (Hummon, 1992), siden man har med seg sine egne erfaringer fra steder man tidligere har vært.

Di Masso mfl. (2019) og Seamon (2018) er begge enige med Lave mfl. (2018), hvor Di Masso mfl. (2019) argumenterer for at sense of place man har til et sted ikke kun kommer fra stedet lokalt, men at man drar med seg sanser og meninger fra andre steder man har vært til det nye stedet. Man kan trekke paralleller mellom argumentene til Di Masso mfl. (2019) og hvordan Cartel, Kibler og Dacin (2022) argumenterer for at andre steder påvirker oppfatningen av sted på grunn av motsetningen de har fra andre steder, som at hytten blir bedre for her trenger man ikke tenke på jobb, og arbeidsplassen blir verre for her er man ikke på hytten og slapper av. Cartel, Kibler og Dacin (2022) kaller ikke dette for en global sense of place, men man kan trekke paralleller mellom argumentene og argumentere for at steder blir påvirket av oppfatningen man har til andre steder. Seamon (2018) argumenterer for at sense of place kan komme utenfra og må ikke komme fra selve stedet man har sin sense of place til. Han skriver at erfaringer og opplevelser man har fra tidligere vil påvirke hvordan man opplever stedet, med at mennesker har ulike erfaringer og opplevelser vil dette derfor bidra til å gi en unik sense of place til hver person. Dette kan sammenlignes med Massey sin global sense of place, selv om Seamon (2018) ikke bruker det begrepet, gjennom at andre steder påvirker den lokale sense of place-en.

Også Berg og Dale (2015) er ening med Lave mfl. (2018), da dette kan trekkes sammen med kjennetegn nummer en og to i hvordan steder er relasjonelle, med nummer 1) at relasjoner strekker seg utover det lokale, som Massey kaller en global sense of space, og 2) at stedene er i en stadig endring på grunn av relasjonene på stedet på grunn av innflytelsen man får fra andre nye steder gjennom global sense of place. Dette fører til at man skaper en egen unik sense of place ulik fra andre sin. På grunn av den globale sense of place Massey beskriver vil man kunne skape en sense of place på et sted som er i konstant endring på grunn av deler av dine egne subjektive tolkninger og oppfatninger av stedet kommer fra andre steder som også er i konstant endring (Lave mfl., 2018; Berg og Dale, 2015).

4.1.4. Endring av sense of place

Ifølge Pierce, Martin og Murphy (2011), Massey (2005) og Murdoch (2005) skapes nye steder hele tiden gjennom at relasjonene på stedet er i konstant endring. Tonkiss (2013) er til dels ening med Pierce, Martin og Murphy (2011), Massey (2005) og Murdoch (2005), med at han skriver at sosiale relasjoner er med på å produsere og reprodusere et sted, men nevner ikke at de konstant endrer stedet. Når et sted endres på ulike måter, for eksempel fysisk eller relasjonelt, kan også mennesker subjektive tolkninger og følelser til stedet endres i takt med

dette, som betyr at mennesker sense of place til et sted kan endres (Hummon, 1992). At menneskers sense of place endres i takt med at steder endres, er ikke det samme som når Tuan (1977) argumenterer for at man ikke kan skape en sense of place på relasjonelle steder, da Lave mfl. (2018) argumenter for at det er mulig å skape en sense of place på steder selv om de er i endring.

Nyseth og Pløger (2015) argumentere for at endringer på steder kan, men må ikke, skape en reaksjon hos menneskene som har en tilknytning til stedet, som gjør at de endrer sine subjektive tolkninger og følelsene de har til stedet. Dette skjer ifølge Dale og Berg (2013) fordi sense of place ikke er noe man har, men noe som skapes som en reaksjon på stedet og stedets forandringer. Raymond, Giusti og Barthel (2017) argumenterer for at mennesker har egne nettverk av relasjoner tilknyttet steder, som gjør de opplever endringer på steder annerledes. En persons nettverk kan bli mer påvirket av endring på et sted og vil da kunne endre sin sense of place, mens en annen ikke vil endre sin da deres nettverk ikke er like berørt av endringen. Dette støttes av Hummon (1992) som skriver at sense of place er subjektive tolkninger og følelser, og ikke felles for alle med en tilknytning til et sted.

Det må ikke alltid en endring til for at folk skal endre sin sense of place til et sted, ofte kan en planlagt endring på et sted være nokk til at folk sine nettverk av relasjoner røres ved slik at det vil skape en endring i deres sense of place (Adger mfl., 2011). Dette gjør at sense of place en person har til et sted kan endres på små grunnlag av endring eller planlagt endring, men må ikke, siden man kan som forklart tidligere ifølge Lave mfl. (2018) og Nyseth og Pløger (2015) ha en sense of place på steder i forandring da forandringen ikke må skape reaksjon hos menneskene på stedet.

En sterk sense of place kan også motvirke kraften endringer på et sted har på individer, med en sterk nokk sense of place til et sted vil endringene som skjer på et sted ikke påvirke sense of place-en som man har til stedet, hverken positivt og negativt. Dette skjer fordi man kan få en trang til å ønske å beskytte stedet slik det er for seg selv, og ville at det skal endre seg (Masterson mfl., 2017). Personer kan ha en så negativ relasjon til et sted, at alle endringer for å gjøre stedet bedre ikke vil påvirke deres følelser til stedet. Det kan være at noe alvorlig har skjedd med personen på stedet som gjør at man ikke endre disse følelsene. Dette kan også gjelde positive følelser, som for eksempel at man har så gode minner fra et sted at stedet alltid vil være så flott som det var før, selv om stedet skulle endre seg (Roberts, 2012). Dette skjer ifølge Nyseth og Pløger (2015) fordi man romantiserer eller avromantiserer stedet slik det var før. Stedet blir ikke lenger sett på som hva det er, men hva det var. Når man kun ser på steder

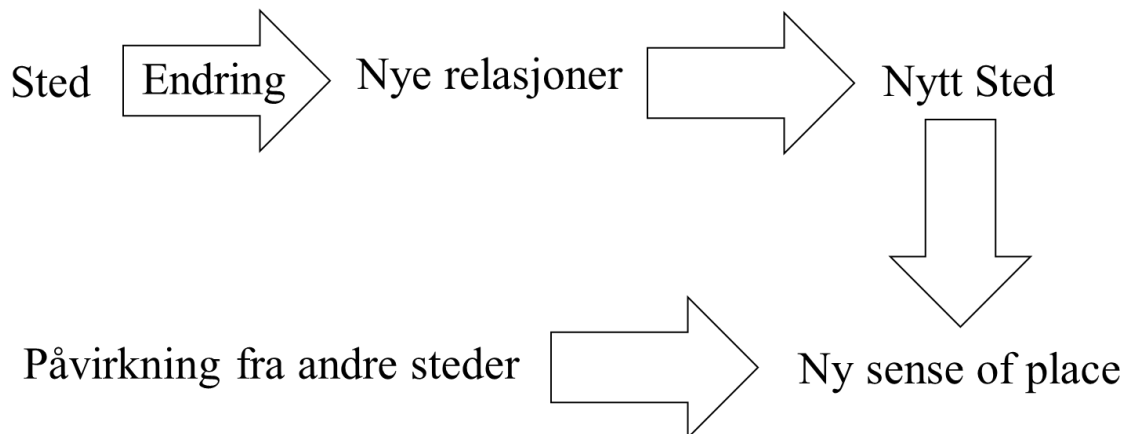
som hva det var, og ikke hva det er, vil det fører til at sense of place til stedet ikke vil forandre seg uansett hvor mye endring som skjer på stedet. Dette skjer på grunn av om man kun ser på stedet som var, vil man ikke endre sine subjektive meninger og følelser til stedet, da stedet ikke er endret for personen.

Når Massey argumenterer for at sense of place ikke blir produsert på kun et sted, men påvirkes fra andre steder gjennom det hun kaller global sense of place, argumenterer hun for at sense of place ikke oppstår i et vakuum (Lave mfl., 2018). Man kan argumentere for at om man endrer sense of place på et sted vil dette fører til endring i sense of place man har til et annet sted (Di Masso mfl., 2019). Man kan synes et sted er et bra sted, og ha en positiv sense of place knyttet til stedet, men etter å ha vært andre steder kan dette påvirke hva man mener om stedet. Dette kan føre til at steder man tidligere hadde en positiv sense of place til, ikke lenger vil være like bra som man tidligere mente etter å ha opplevd andre steder som man mener er bedre. Samtidig vil sense of place-en som man skaper på nye steder være påvirket av steder man har vært tidligere (Raymond mfl., 2021).

Sense of place man har til et sted kan endres gjennom endringer på stedet, den endres på grunn av endringer som skjer på andre steder og påvirkes av disse, og den endres ulikt for alle på stedet gjennom faktorer som romantisering av steder, ulike nettverk og minner (Raymond, Giusti og Barthel, 2017; Nyseth og Pløger, 2015; Roberts, 2012) Sense of place man har til et sted endres også hele tiden på grunn av global sense of place gjennom påvirkning fra andre steder ifølge Lave mfl. (2018) og Berg og Dale (2015). Alt dette gjør det vanskelig å måle endring av sense of place på et sted. Man kan prøve å måle endringen av sense of place i en sosial gruppe på et sted, og argumentere for at sosiale grupper har en felles sense of place, slik som Cresswell (1996) argumentere for, men dette strider imot Hummon (1992) sin argumentasjon om at sense of place er noe subjektivt og ikke felles for en gruppe, selv om disse skulle falle inn under samme sosiale gruppe. Det går også imot Raymond, Giusti og Barthel (2017) sitt argument om at ulike menneskers nettverk påvirkes annerledes på grunn av endringer på et sted og at man da opplever endringer ulikt fra andre. Dette fører til at man endrer sense of place i ulikt tempo, om man i hele tatt endrer sense of place slik som Masterson mfl. (2017) argumenterer for, på grunn av endringer på stedet.

Steder endres som nevnt tidligere teksten ved at relasjonene man har til stedet endres (Pierce, Martin og Murphy, 2011; Massey, 2005; Murdoch, 2005). Dette fører da til at sense of place-en som man har til stedet kan endres. Ved at sense of place man har til et sted endres, endres også relasjonen man har til stedet og man skaper da ifølge Pierce, Martin og Murphy

(2011), Massey (2005) og Murdoch (2005) et nytt sted av de nye relasjoner som har blitt skapt. Man kan derfor argumentere for at å måle endringer av sense of place på et sted er noe som ikke lar seg gjøre, da et sted som er i konstant endring vil ha en konstant endring av sense of place knyttet til seg. Da endringer på stedet produserer ny sense of place, produserer den nye sense of place-en, nye relasjoner som igjen skaper et nytt sted.

Figur 4.1. Forklaring på hvordan endringer som skjer på steder skaper en ny sense of place.

Figur 4.1. viser en forenklet forklaring av hvordan en endring på et sted skaper en endring i relasjonen man har til stedet, som da vil skape et nytt sted, som igjen skaper en ny sense of place (Pierce, Martin og Murphy, 2011; Massey, 2005; Murdoch, 2005; Nyseth og Pløger, 2015). Den viser også hvordan påvirkning fra andre steder er med på å påvirke de følelsene og relasjonene man har til et sted gjennom en global sense of place (Lave mfl., 2018; Seamon, 2018). Figuren kan da bli brukt til å vise hvordan endringer som skjer på et sted, sammen med påvirkning fra andre steder, skaper en ny sense of place, når sense of place vil være ens subjektive reksjon på det endrede miljøet man befinner seg i (Hummon, 1992; Cartel, Kibler og Dacin, 2022,).

Pierce, Martin og Murphy (2011), Massey (2005) og Murdoch (2005) argumenterer som nevnt tidligere at steder endres hele tiden gjennom at relasjonene på stedet er i konstant endring, men endres alt på stedet like ofte og like raskt? Og er det noe på stedet som kan forbli uforanderlig? Endringer på et sted kan som nevnt tidligere føre til en endring av sense of place man har til stedet gjennom endringer i relasjoner på stedet (Raymond, Giusti og Barthel, 2017; Nyseth og Pløger, 2015; Roberts, 2012; Pierce, Martin og Murphy, 2011;

Massey, 2005; Murdoch, 2005). Man har ulike relasjoner til ulike deler av et sted og ulike tilknyttinger til disse delene, en hytteeier vil for eksempel ha en sterkere tilknytting til sin egen hytte enn man vil ha til nabo hytten og nabo hyttefeltet. Dette er fordi man har egne erfaringer i form av for eksempel minner, men også erfaringer man får utenfra, som media sin fremstilling av stedet (Ruud, 2015). På Sjusjøen vil disse to motsetningene stille strekt opp mot hverandre, da minnene man har knyttet til hytten sin skaper en sterk sense of place knyttet til hytten.

Man setter ofte opp et skille mellom ulike steder av ulike betydning for enkelt personer, for eksempel hytten på Sjusjøen, som at det stedet er mitt, og at man da får en egen tilknytting til det spesifikke stedet som man ikke vil få til hele Sjusjøen. som vil være alle sitt, selv om hytten ligger der (Seamon, 2018). En sterk nokk sense of place vil som nevnt tidligere ifølge Masterson mfl. (2017) ikke påvirkes av endringene som skjer på stedet og relasjonene man har til stedet, i denne kontekst hytten, vil ikke bli forandret. Media sin fremstilling av Sjusjøen og hyttene der har ikke kun vært positiv (Høimoen, 2019; Holø og Røsrud, 2021; Holø og Nordrum, 2020). Dette kan da føre til at som følge av en sterk nokk sense of place at stedene rundt hytten og hele Sjusjøen endres, men tilknyttingen og sense of place-en man har til hytten forblir det samme. Dette går imot Pierce, Martin og Murphy (2011), Massey (2005) og Murdoch (2005) sine argumenter om at steder endres hele tiden, da de argumenterer for at sense of place-en til hytten vil endres i takt med endringer av stedet rundt. Om man argumentere imot dem basert på Seamon (2018) og Masterson mfl. (2017) sine argumenter for at steder ikke må forandres, kan man argumentere for at ulike deler av et sted og ulike steder endres ulikt og kan også forbli uendret om man har en sterk nokk sense of place.

En av grunnene til at dette skjer er at folk ønsker å beskytte identiteten og sense of place-en de har til stedet fra innflytelse fra andre steder (Ridgway og Kirk, 2020). En annen grunn er at de mener dette er mitt sted, og dette stedet blir ikke endret selv om stedet rundt skulle endres. De bygger sin identitet gjennom stedet og interaksjoner de har med stedet skaper følelsesmessige bånd som de tar med seg også utenfor stedet (Seamon, 2018). Et eksempel på dette er hvordan Barry (2012) beskriver hennes egen fars tilknytting til hjemmet hans, som hun skriver selv «The meaning of place played a strong role in his behaviors and the choices he made, and in his resistance to making changes in his environment» (Barry, 2012, s. 4). Når man har en sterk sense of place knyttet til et sted, som hjemmet eller hytten, gjennom for eksempel minner man har til stedet vil ikke endringene som skjer på stedet eller stedet rundt endre oppfatningen av stedet (Roberts, 2012). Romantiseringen man har til stedet gjør at selv

om stedet eller området rundt stedet endres vil ikke dette påvirke sense of place-en man har til stedet (Nyseth og Pløger, 2015). På grunn av den sterke sense of place-en man har til stedet vil man ikke klare å se endringen som har skjedd på stedet og fortsette å ha samme forhold til stedet som var, selv om det skulle endres (Barry, 2012; Seamon, 2018). Man kan derfor ikke konkludere med at steder endres hele tiden slik som Pierce, Martin og Murphy (2011), Massey (2005) og Murdoch (2005) argumenterer for, da noen deler av stedet eller hele stedet kan forbli det samme på grunn av en sterk nok sense of place, slik Masterson mfl. (2017) argumenterer for.

4.1.5. Avgrensing av sense of place

Hittil i oppgaven har det blitt sett på flere ulike aspekter av sense of place, og videre vil jeg prøve å avgrense sense of place for å så bruke denne avgrensingen i analysen slik at det skal bli lettere å forstå hvordan endringen på Sjusjøen har påvirket hytteeierne, og om deres sense of place har blitt endret. Det vil bli tatt utgangspunkt i to aspekter som vil bli utdypet i dette delkapittelet, i tillegg til grunnpilaren av sense of place, som handler om menneskers subjektive oppfatning og tolkning av miljøet de befinner seg i og deres følelsesmessige reaksjoner på dette miljøet (Hummon, 1992; Cartel, Kibler og Dacin, 2022). Det første aspektet handler om at en sterk sense of place kan motvirke endringer på stedet (Masterson mfl., 2017; Roberts, 2012) og det andre aspektet handler om hvordan endringer på stedet skaper en ny sense of place (Dale og Berg, 2013; Nyseth og Pløger, 2015).

Det første aspektet handler om at en sterk sense of place kan motvirke endringer på stedet, er et motargument mot Massey (2005), Pierce, Martin og Murphy (2011) og Murdoch (2005) sine argumenter for at steder konstant endres for personer ved at relasjonene på stedet endres. Argumentet mot dette er Masterson mfl. (2017) og Roberts (2012) sine argumenter, som er at en sterk nok sense of place gjennom for eksempel minner man har knyttet til stedet vil motvirke kraften som endringen som skjer på stedet har på personers forhold til stedet om sense of place-en er sterk nok. Videre i oppgaven vil jeg se dette opp mot hvordan hytteeierne på Sjusjøen ser på hytten sin gjennom å bruke sense of place, og om de endrer sin sense of place til hytten når det skjer endringer på området.

Det andre aspektet om hvordan endringer skaper en ny sense of place bygger på at relasjonene på et sted skaper stedet, og ved at endringer i disse relasjonene skaper et nytt sted som skaper en ny sense of place basert på det nye stedet (Murdoch, 2005; Massey, 2005; Dale og Berg,

2013). Dette vil bli sett i lys av hvordan uenigheten på Sjusjøen har endret relasjonene mellom aktørene og derfor skapt et nytt sted, og hvordan dette har påvirket hytteeiernes sense of place. Her vil det bli sett på Nyseth og Pløger (2015) sine argumenter om at endringer på et sted kan skape reaksjoner på endringene, som for eksempel endring av sense of place.

4.1.6. Oppsummering av sted

I delkapittel er det blitt sett på hva et sted er og hvordan seter kan oppfattes som relasjonelle steder som skapes ut ifra relasjonene som finnes på stedet. Det er blitt vist hvordan man kan ha en sense of place til relasjonelle steder, selv om stedet endres på grunn av relasjonene, og hvordan ens sense of place også kan endres på et relasjonelt sted. Dette ble blant annet vist med figur 4.1. Til slutt ble vist hvilke aspekter av sense of place som vil bli tatt med videre i oppgaven og som vil brukt til å forstå hytteeierens erfaringer i analysen om deres sense of place til Sjusjøen og hytten.

4.2. Skala

Når man studer et sted er det viktig å tenke på hvilken skala det ligger på, snakker man om noe lokalt, nasjonalt eller globalt. Dette vil også gjelde for konflikter, men her snakker man gjerne om ulike nivåer konflikten kan ligge på, for eksempel mellom to naboer eller mellom kommunen og en større utbygger. I dette kapitlet vil jeg kort forklare hva skala er og hvordan det kan brukes til å forstå steder, men også konflikter. Jeg vil også vise det vertikale hierarkiet på Sjusjøen og vise at konflikter som foregår på Sjusjøen kan være på en gitt skala i dette hierarkiet.

4.2.1. Eksempler på bruk av skala

Innenfor geografi skiller man ifølge Jordhus-Lier og Stokke (2017) mellom to typer skalaer, skala som refererer til målestokk og skala som refererer til nivå. Å bruke skala ved å referere til målestokk brukes i kartografi for å beskrive forholdet mellom størrelsen på kartet og området kartet beskriver, for eksempel at en centimeter på kartet er x antall centimeter i virkeligheten. Mens skala som referer til nivå viser til hvordan noe er i forhold til noe annet som ikke kan vises på et kart og den fysiske avstanden mellom dem.

Det er derfor ikke kun geografisk avstand som kan brukes når man bruker skala som referer til målestokk, også når man snakker om stedstilhørighet kan man bruke skala som referer til

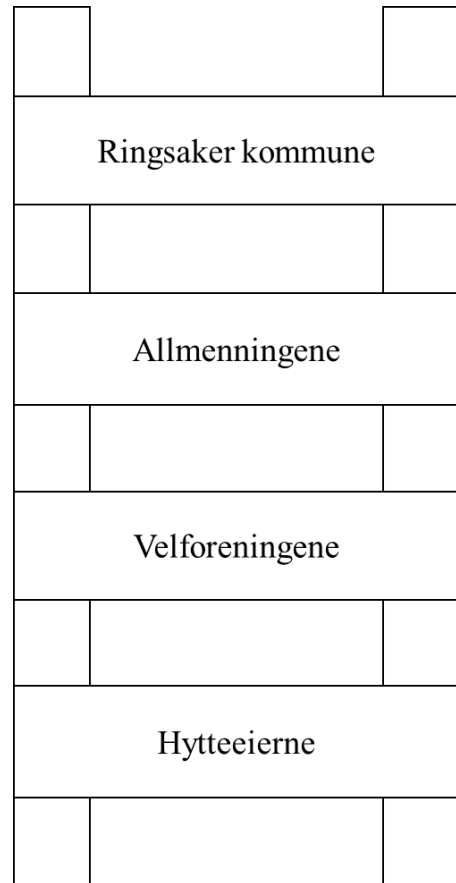
målestokk for å få et klart bilde av hvor folk har en tilhørighet. Når man snakker om skala som målestokk kan det også bety hvor utbredt noe er, da et fenomen kan være lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt (Jonas, 2015; Jordhus-Lier og Stokke, 2017). Disse fenomenene kan for eksempel være stedstilhørigheten og hvilket nivå på skalaen man føler stedstilhørigheten. Man kan for eksempel føle en tilhørighet til den lokale administrative regionen, som kommunen, eller den lokale ikke-administrative regionen som Haugalandet i Rogaland fylkeskommune eller Mjøsregionen i Innlandet fylkeskommune, mens de ikke føler noe tilknytning til de større regionene som hele Rogaland eller Innlandet (Rose, 1995).

Et fiktivt eksempel på dette ble brukt i VG sin reklame hvor Bergensere ville trekke Bergen ut av Norge, som de sier i reklamen «Vi er ikke fra Norge, vi er fra Bergen» (Berxitt, 2018, 0:19). Her ser man hvordan det går an å ha en tilknytning til et sted på det lokale nivå, men ikke til det nasjonale. Det er også mulig å gjøre motsatt, at folk ikke har en tilknytning til det lokale, men føler en sterke tilknytning til en større region. For eksempel i USA, hvor man gjerne bruker staten man kommer fra når man introduserer seg, i stedet for å bruke byen. Man kan også ha stedstilhørigheten som er på en større skala enn det nasjonale og som er på det internasjonale med større regioner som Europa og Sør-Amerika. Her kan personer identifiserer seg på en større skala som latin-amerikanere i stedet for å bruke landet de har sitt opphav fra, da de ikke føler noe tilhørighet til lande alene, men heller hele Sør-Amerika som en helhet. Dette viser at stedstilhørigheten man har kan både være lokal og global samtidig, men også kun den ene (Rose, 1995). Om man trekker dette inn i til sense of place som er diskutert tidligere i oppgaven kan man bruke skalaen stedstilhørigheten som har blitt diskutert her til å kunne argumentere for at man kan ha en positiv sense of place til et sted lokalt, mens man kan ha en annen negativ sense of place til hele regionen det lokale stedet befinner seg i (Rose, 1995; Ruud, 2015).

Når man bruker skala for å snakke om nivåer, handler det ofte om hvor høyt oppe i det politiske hierarkiet noe eller noen er, siden «“scale” basically means a point in the vertical hierarchy of governance institutions» (Haarstad, 2014, s. 91). Det kan være politiske beslutninger som kan bli tatt på lokalt eller nasjonalt nivå, hvor man ved bruk av skala kan se om beslutningene blir tatt som top-down eller bottom-up beslutninger. Men skala kan også brukes til å forklare hvorfor noen ting ikke påvirker noen, som om en konflikt som skjer på et høyere nivå enn det man befinner seg i, og man blir derfor ikke påvirket av den (Jonas, 2015; Jordhus-Lier og Stokke, 2017).

Den største forskjellen mellom skalaer som refererer til målestokk og nivå, er at ved målestokk skiller man mellom horisontal utbredelse, mens skala med tanke på nivå differensierer mellom hvor man befinner seg i et vertikalt hierarki. Ved å se på det vertikale hierarkiet på et sted vil man kunne se hvem som er øverst og hvilket nivå de ligger på i forhold til andre aktører, og se at de er den største aktøren på stedet med mest makt og innflytelse, mot de på et lavere nivå nede på stigen med mindre makt og innflytelse (Jordhus-Lier og Stokke, 2017). Skala vil her hjelpe oss og forstå forholdet mellom det spesifikke og det generelle (Haarstad, 2014).

Figur 4.2. som vises her viser det vertikale hierarkiet som finnes på Sjusjøen. Her vil man se at Ringsaker kommune ligger på det øverste nivået, mens hytteeierne på Sjusjøen vil være nederst. Ringsaker kommune blir plassert over allmenningene på stigen fordi kommunen har myndighet til å sette føringer for grunneierne gjennom hvor de får bygge hytter og om de får lov til bygge hytter, slik de har gjort nå med byggestoppet av nye hytter på Sjusjøen (Holø og Røsrud, 2021; Kjernli, 2020). Nederst vil hytteeierne bli plassert da de er de med minst påvirkningskraft over hva som skjer på Sjusjøen med at de fleste hytteeierne har festetomter som betyr at de leier tomten hytten står på og ikke har

Figur 4.2. Det vertikale hierarkiet på Sjusjøen

rådighet til å styre over egen tomt (representant fra velforening; representant fra allmenning). Velforeningene blir plassert et nivå over hytteeierne fordi velforeningene vil ha litt mer tyngde siden de er flere hytteeiere enn hva en enkelt hytteeiere vil ha alene hvis det skulle oppstå en uenighet. Samtidig har vellet har en vis type makt innenfor hyttefeltet om det skulle bli en uenighet mellom to hytteeiere innenfor samme vel. Skalaen figur 4.2. viser oss her vil kunne hjelpe å vise forholdet mellom den generelle makten Ringsaker kommune har over alle på Sjusjøen, mens den vil også kunne vise den spesifikke makten allmenningene har over velforeningen i et spesifikt hyttefelt, samtidig som den viser den generelle makten de har over alle hytteeierne på Sjusjøen innenfor deres allmenning, uavhengig om de tilhører en velforening og uavhengig av hvor de har hytte innenfor deres allmenningen (Haarstad, 2014).

4.2.2. Oppsummering av skala

I dette kapitlet har jeg forklart hva skala er og forskjellen på skala som refererer til målestokk og skala som refererer til nivå, og hvordan disse brukes på ulike måter med at målestokk kan brukes i til kart, men også til å forklare skalaen for hvor mennesker har sin stedstilhørighet. Det er også blitt vist og forklart det vertikale hierarkiet som finnes på Sjusjøen og hvem finnes på de ulike nivåene. Dette ble gjort for å vise hvordan skala kan bli brukt for å forstå hvor makten finnes på Sjusjøen og hvordan hendelser på ulike nivåer ikke alltid vil påvirke de andre nivåene.

4.3. Konflikt

For å kunne forstå hvordan uenigheten om utbygging av et nytt vannverk mellom allmenningene på Sjusjøen og Ringsaker kommune har påvirket hytteeierne sitt opphold, må man først forstå hvilken type uenighet det er. Man kan stille spørsmålet om uenigheten er en konflikt mellom allmenningene og kommunen, eller om saken ligger på et lavere nivå, og vil kun være en uenighet. Er det da bare en uenighet mellom to parter helt til det blir en rettsak ut av det, eller kan man kalle uenigheten mellom allmenningene og kommunen for en konflikt?

4.3.1. Hva er en konflikt

En konflikt kan ifølge Gualini (2015) bli sett på som en forstyrrende kraft som skaper en ubalanse mellom to eller flere parter i et system, og denne kraften vil enten være politisk vilkårlighet eller «systematisk bråk», eller som en «kreativ spenning» mellom to eller flere parter (Gualini, 2015; Gualini og Bianichi, 2015). Kjelland-Mørde mfl. (2020) ser på konflikter som sammenstøt mellom to eller flere parter, og skriver at det er to kjennetegn på en konflikt. Det første kjennetegnet er at det vil være en ulikhet mellom partene. Ulikheten kan blant annet være ulike verdier, oppfatninger eller prioriteringer. Kjennetegn nummer to ved konflikter er avhengighet, to parter som er i en konflikt med hverandre er ofte avhengige av hverandre og skal samhandle med hverandre og få til en enighet. Når to eller flere parter som er avhengig av hverandre har ulike verdier, oppfatninger eller prioriteringer kan det oppstå en konflikt mellom dem.

Ordet konflikt brukes gjerne som noe negativt i dagligtalen, men Gualini (2015) påpeker at konflikter også kan føre til positive endringer i form av å være en drivkraft for disse endringene. Disse endringene kan være forskjellige typer, men ofte vil de være i form av mer

rettigheter for marginaliserte grupper (Davidoff, 1965). Foster (1982) argumenterer for at om en bevist prøver å forhindre konflikter, både negative og positive, innenfor planlegging kan man ofte gjøre mer vondt enn godt. En konflikt vil ifølge Kjelland-Mørde mfl. (2020) i seg selv er hverken god eller dårlig, men hvordan man håndterer den og arbeider videre etter konflikten vil bestemme om det kom noe godt eller dårlig ut av konflikten, slik som når Davidoff (1965) snakker om rettigheter for marginaliserte grupper. Hvordan konflikten om deres rettigheter blir håndtert etter konflikten har mye å si for om konflikten vil bli sett på som noe godt eller dårlig. Ved å bevist prøve å forhindre konfliktene vil det føre til at ulike grupper ikke vil bli hørt, noe som vil føre til at ikke all informasjon om et problem kommer frem. Dette fører videre til at planleggingen vil baseres på enten feilinformasjon eller for lite informasjon. Mouffe (2000) argumenterer for at politiske avgjørelser aldri bør bli post-politisk og vedtatt uten at det først er en konflikt blant avgjørelsen (Leagacy mfl. 2019). Om det skulle bli tatt en beslutning uten motstand og uten en konflikt, mener hun at beslutningen ikke vil bli stående da uenigheten vil blusse opp igjen på en senere tid. Alle beslutninger bør derfor ha blitt vedtatt gjennom en konflikt om man ønsker at de skal bli stående (Mouffe, 2000). Leagacy mfl. (2019) argumenterer likevel for at man ikke må gå i fellen og tro at konflikter er eneste veien å gå for å få frem en endring, da konflikt kan føre til begrensning av enkelte grupper gjennom for eksempel at deres meninger ikke blir tatt til følge.

Innenfor planlegging argumenterer Gualini (2015) og for at det finnes tre typer konflikter som kan oppstå: konflikter om anerkjennelse, interessekonflikter og verdikonflikter. Kjelland-Mørde mfl. (2020) er enig, men argumenterer for at det finnes en fjerde type konflikt, faktakonflikter. I en post politisk verden oppstår disse tre/fire konfliktene ifølge Leagacy mfl. (2019) kun når noen ønsker og utfordrede den dominerende diskursen eller når noen har et ønske om mer rettferdighet. Healey (1999) er uenig med Leagacy mfl. (2019) og argumenterer for at konflikter kan oppstå på flere grunnlag enn kun når noen ønsker og utfordrede den dominerende diskursen eller når noen har et ønske om mer rettferdighet. Hun argumenterer for at konflikter kan oppstå på grunn av at folk konfronterer hverandre fra ulike relative posisjoner, og ting som kunne vært en liten uenighet utvikler seg til en konflikt på grunn av de ulike relative posisjonene. Men slike konflikter oppstår bare når det er fremmede som har en uenighet (Healey, 1999; Gualini og Bianichi, 2015).

Konflikter om anerkjennelse er konflikter om folks ønske om å bli anerkjent for hvem de er. Ofte er dette et ønske om kunne bli en del av en sosial gruppe eller et ønske om å forbli i en annen gruppe, men ennå ha de samme rettighetene som andre grupper. En interessekonflikt

handler ofte om kampen eller fordelingen av en begrenset ressurs. Ulikt fra konflikter om anerkjennelse er det ikke ulike grupper mot hverandre i en interessekonflikt, men heller personer innad i samme gruppe som kjemper om de samme begrensede ressursene for å bedre deres egen posisjon for å få mer ressurser. Interessekonflikter kan føre til radikale endringer, men ofte er det bare en kamp om å bedre sin egen stilling i forhold til de begrensede ressursene (Gualini, 2015). En verdikonflikt beskriver Gualini (2015) som en ideologisk uenighet. Ved planlegging ville dette ha vært to parter som ville iverksette to ideologiske forskjellige planer for å løse samme problem. Kort fortalt ville de ha gått to forskjellige ruter for å prøve å løse samme problem. En faktakonflikt er ifølge Kjelland-Mørde mfl. (2020) en konflikt over hva som fakta, altså om noe er rett eller feil. En slik konflikt finnes ofte ikke alene, men er heller en del av interesse og verdikonflikter, ved for eksempel uenigheter av hva som har skjedd eller hvordan en situasjon skal vurderes.

4.3.2. Oppsummering av konflikt

I dette kapitlet har jeg definert hva en konflikt er og vist forskjellen på dem, med dette har også blitt sett på hvilke tre typer konflikter det finnes ifølge Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) samt ulike måter konflikter kan oppstå. Det har også blitt vist viktigheten av konflikter, og at en konflikt ikke alltid vil være en negativ ting, da det kan føre til et positivt utfall for enkelte grupper.

4.4. Oppsummering av teoretisk rammeverk

Det har nå blitt vist de ulike begrepene og teoriene som vil bli brukt i videre i oppgaven, dette har da vært sted, med søkelys på hvordan relasjonene skaper et sted og kan endre ens sense of place til et sted. Hvordan skala kan brukes til å forklare ulike deler av sted, som det vertikale hierarkiet på Sjusjøen eller hvordan tilhørigheten kan variere utfra hvor stedets plassering på skalaen etter hvor lokalt/globalt det er. Til slutt ble det forklart hva en konflikt er og hvordan en konflikt kan forstås.

5. Metode

Når man skal gjennomføre forskning er det viktig å reflektere over hvordan forskningen skal gjennomføres, og ulike aspekter rundt forskningen som sin egen posisjon i forhold til forskningsobjekter og etikk. I dette kapittelet vil jeg forklare hva som er blitt gjort av forskning for oppgaven og reflektere rundt min egen metodologi og gjennomførelse av forskningen som har blitt gjort. Det vil også bli reflektert rundt hvordan man kan være sikker på at egen forskning viser oss sannheten av det man prøver å finne ut av.

5.1. Forskningsdesign

Kort fortalt er forskningsdesign planen og strategien om valget og gjennomføringen av hvilke type forskings som skal bli gjort, om det er kvantitativt, kvalitativt eller en blanding av disse to (mixed methods), valg av informanter og valg av analyse strategi for å kunne svare på problemstillingene (Gray, 2022). Forskningsdesignen innebærer i tillegg til valget av metode for forskningen også hvilke typer metoder som skal bli brukt innenfor de ulike typer forskning (Creswell og Creswell, 2018). Bruken av planen og strategien som blir valgt skal dermed bidra til å forklare hvordan konklusjonen og hvordan funnene som er blitt gjort i oppgaven er kommet frem til. Disse skal da videre brukes til å svare på problemstillingene som er satt for denne oppgave (Stradford og Bradshaw, 2016)

I denne oppgaven er forskningsdesignet som er blitt brukt en kvalitativ tilnærming, med en til en intervjuer, grupper intervjuer og observasjoner som metode. Dette har blitt gjort for å best mulig kunne svare på problemstillingene, da de leter etter funn som ikke kan finnes med bruk av kvantitativ metode. Her har ikke forskningen blitt gjort i bredden med mange informanter, men heller gjort i dybden med få informanter og sett på hvordan deres informasjon kan bidra til å belyse oppgaven og svare på problemstillingene (Winchester og Rofe, 2016; Stradford og Bradshaw, 2016). Forskningen som er gjort har blitt utført som et case-studie, som vil si at det er blitt sett på et spesifikt fenomen innenfor et geografisk avgrenset område, i dette tilfelle uenigheten om bygging av nytt vannverk mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen (Gray, 2022; Baxter, 2016). Både hva en kvalitativ tilnærming er, samt de forskjellige metodene innafor som er brukt, og case-studie vil bli utdypet senere i kapitelet.

5.2. Metodologi.

Forskningen som har blitt gjort i denne oppgaven har hatt en abduktiv tilnærming i stedet for en deduktiv eller en induktiv tilnærming. I motsetning til en deduktiv tilnærming, hvor observasjoner brukes til å bekrefte en teori, og en induktiv tilnærming, hvor teorier dannes ut ifra observasjoner, er abduktiv en mer åpen måte å finne og trekke konklusjoner (Alvesson og Skjöldberg, 2009). Induktiv tilnærming har ikke blitt brukt her fordi teorien har blitt funnet før observasjoner og feltarbeid har blitt gjennomført. Heller ikke en deduktiv tilnærming har blitt brukt da dette kan føre til at man prøver å få funn og observasjoner til å passe teorien man allerede har satt seg.

Ved en abduktiv tilnærming vil mulige konklusjoner oppstå på bakgrunn av kontinuerlige vurderinger av ny teori som blir funnet under hele forskningsperioden samt revurdering av allerede funnet teori (Shank, 2008). Man begynner gjerne med et teoretisk utgangspunkt før man gjennomfører feltarbeid og observasjoner, hvor så ny teoretisering oppstår som følge av feltarbeidet og observasjonene. Man går fra teori til funn, også fra funn til teori (Alvesson og Skjöldberg, 2009). Dette vil si at jeg hadde en grunnbase med teori som ble brukt, men etter å ha gjennomført feltarbeid og gjort nye funn, har også eksisterende teori blitt vurdert og ny teori blitt tatt med inn i oppgaven for å hjelpe å forklare funnene som ble gjort under feltarbeid. Dette har gjort at hele analysen ikke har kommet etter data innsamling, men at det har blitt gjort nye funn også under arbeidet med analysen, slik at det ikke har blitt et oppdelt arbeid med oppgaven, men heller en helhetlig prosess der teori, data funn, metode og problemstilling har blitt sett opp mot hverandre og arbeidet med kontinuerlig.

En av fordelene med å ha en abduktiv tilnærming i motsetning til en deduktiv og induktiv tilnærming, er at oppgaven jobbes med som en helhetlig prosess og ikke som et oppdelt arbeid. Alvesson og Skjöldberg (2009) argumenterer for at denne måten å jobbe med forskning, hvor empiriske funn og teori hele tiden settes opp mot hverandre er fordelene med å velge en abduktiv tilnærming.

Shank (2008) påpeker at en abduktiv tilnærming ikke vil stå like sterkt som en deduktiv eller en induktiv tilnærming, da abduktiv tilnærming bygger på at det ikke finnes noen grunnleggende sannheter som er universelle for alle. Teoriene som da kommer ut ifra en abduktiv tilnærming vil heller ikke da kunne sies å være universelt sanne, selv om de vil være bygget på empiri og funn som er noen sin sannhet. Allikevel vil en abduktiv tilnærming kunne være nyttig, slik som i denne oppgaven, da flere mulige reaksjoner på et fenomen kan

utforskes, og man kan derfor argumentere for at det passer godt inn i forskning hvor personers meninger og oppfatninger skal utforskes, slik som oppfatninger av uenigheter (Shank, 2008).

Før oppgaven ble påbegynt var planen å ha en deduktiv tilnærming, men etter hvert som oppgaven begynte å ta form og jeg begynte å se på muligheter rundt temaene konflikt og endring i hytteområder ble dette endret. Når jeg dro opp til Sjusjøen for å drive feltarbeid var ikke problemstillingene spriket, jeg hadde teori som jeg ville bruke til å forklare endringene, men selve problemstillingene var ikke fast satt. Feltarbeidet ble derfor av en eksplorativ type, hvor veien ble til etter hvert som jeg gikk. Etter jeg fikk gjennomført intervjuer i feltarbeidet, ble dere klarere hvordan teorien jeg hadde funnet før feltarbeidet kunne brukes til å forklare hvordan hytteeierne oppfattet uenigheten og problemstillingene ble spikret. Dette fikk meg også til å revurdere teorien jeg hadde, samt finne ny som ville hjelpe å forklare hva jeg hadde funnet. Dette førte til at forskingen fikk en abduktiv tilnærmingen selv om dette ikke var planen fra starten, da ny teori ble funnet etter analysen av feltarbeidet, og eksisterende teori ble revurdert ut ifra empiri som ble funnet under feltarbeidet (Alvesson og Skjöldberg, 2009; Shank, 2008).

5.3. Hvordan kan man vite hva som er sant

Siden forskingsprosjektet som blir utført i denne oppgaven handler om relasjonell forståelse av steder og hvordan endringer i relasjoner kan endre stedsoppfatninger for enkelt personen, må man reflektere rundt funne som blir gjort. I og med at denne oppgaven baserer strekt på mennesker tanker og meninger om endringer på et sted, hvor kvalitativ data i from av intervjuer og gruppeintervjuer er blitt brukt for å finne ut hva disse tankene og meningene er, kan det være at svarene som har blitt gitt ikke reflekterer aktørene som en helhet. Som nevnt tidligere vil ikke svarene som blir gitt kunne sies å være universelt sanne, selv om de vil være bygget på empiri og funn som er noen sin sannhet (Shank, 2008). Dette er en av svakhetene med kvalitativ metode, med at jeg kunne fått helt annerledes svar om jeg hadde intervjuet andre hytteeiere og velforeninger på Sjusjøen (Krumsvik, 2014). Samtidig er det en av styrkene til kvalitativ metode, da den legger til rette for mange ulike meninger etter hvem som blir intervjuet.

Et problem med å finne ut hva hytteeierne mener om endringene som har skjedd på Sjusjøen som følge av uenigheten mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen, er at de som mener sterkt om uenigheten, den ene veien eller den andre, gjerne er de som sterkest

ønsker å delta i forskingsprosjektet. Selve utvalget av informanter vil bli diskutert senere i oppgaven, men det vil ha en verdi og reflektere rundt utvalg av informanter i her for å kunne reflektere rund hva som kan regnes som sannhet for hytteeierne. Når jeg så etter informanter, ble det skrevet i beskrivelsen av oppgaven for informantene at jeg ville se på hvordan uenigheten påvirker deres relasjoner til Sjusjøen og hytten. Det ble dermed mange som mente strekt om uenigheten, og spesielt hytteutbygging på Sjusjøen, som tok kontakt og ønsket å delta, noe det ble gitt uttrykk for under intervjuene. Dette kan da føre til at hytteeiere som ikke føler og mener noe strekt om uenigheten og ikke føler at deres relasjoner er blitt endret, ikke ønsker å delta av ulike årsaker. Dette kan da ha vært med på å forme svarene som jeg har fått under intervjuene, med at den ene siden kan være overrepresentert.

Med at jeg så etter endringer i relasjoner knyttet til stedet Sjusjøen og hytten, som ville føre til en ny sense of place. Dette gjør at i analyse delen er det dette jeg har lett etter, noe som kan ha påvirket meg i min analyse av informantene. Grossmann og Hasse (2016) sier det på en god måte når de lette etter nedgang og gentrifisering Leipzig. «Our concern with using inherited theories to explain these processes is that if we look for decline, we are likely to find decline; if we look for gentrification, we are likely to find gentrification» (Grossmann og Hasse, 2016, s. 728). Når analysen av funn ble gjort, ble det gjort med leting etter endring av relasjoner til Sjusjøen og hytten, noe som kan ha preget funne som ble gjort.

Mulig overrepresentasjon med utvalget og leting etter spesifikke ting er begge deler som kan svekke forskningen og gjøre at det jeg har funnet ikke er sannheten for slik det er på Sjusjøen og på hytten for hytteeierne. Selv disse faktorene er med på å kunne svekke forskningen, vil jeg likevel argumentere for at den ikke har gjort det. Overrepresentasjonen av en side er noe som alltid vil være en faktor innen kvalitativ forskning, når målet er som nevnt å gå i dybden og ikke i bredden (Winchester og Rofe, 2016; Stradford og Bradshaw, 2016). Dette er noe som kan kunne skje med bruk av kvalitativ metode, da hvem man intervjuer vil påvirke hva man finner ut. Siden dette er noe som vil skje innen kvalitativ forskning, må man regne med at en viss overrepresentasjon vil skje, men at dette ikke har svekket forskningen, da man vet om dette og ser på funne med dette i tankene og prøver å se funne ut fra et objektivt ståsted. Men det er viktig å poengtere at målet ikke er å finne generaliserende svar blant hytteeierne på Sjusjøen, men å finne meningene til de hytteeierne som har blitt intervjuet. Videre med det som Grossmann og Hasse (2016) sier, at det man leter etter finner man, vil jeg argumentere for at ikke har svekket funnene mine. Funne som ble gjort ble gjort med leting etter endring av relasjoner, men det ble gjort med sitatet til Grossmann og Hasse (2016) i tankene som har

gjort at jeg har vært ekstra forsiktig og tenkt gjennom om det jeg finner faktisk er det som blir sagt av informantene. Jeg vil derfor argumentere for at selv om disse problemene er et faktum for min forskning og noe som kan ha preget forskingen og funnene som ble gjort under feltarbeidet, vil forskingen og konklusjonen være noe som vil kunne stå som en realitet av situasjonen på Sjusjøen.

5.4. Forskeren i felt

Når man driver med forskning, vil forskeren alltid ha en betydning av hvordan forskingen blir gjennomført. Hvem forskeren er og hvor forskeren kommer fra vil påvirke hvordan forskingen blir gjennomført, gjennom hen sin rolle i forhold til informanten. Aase og Fossåskaret (2014) argumenterer for at roller under et intervju kan avhenge av de ulike partene sin status (sosial posisjon), noe som kan føre til forventinger til hverandre, både fra intervjueren og informanten. Om partene har samme eller ulik status kan føre til ulike måter de samhandler på under intervjuene, om intervjueren er en insider eller outsider, vil dermed ha en innvirkning på forskningen som blir gjort. Forskeren må derfor også reflektere rundt sin egen posisjon i forhold til intervjuobjektet på en kritisk måte, da forskeren posisjon og ståsted vil påvirke hva og hvordan forskingen blir utført (Dowling, 2016). Videre i delkapittelet vil reflektere på om jeg kan betraktes som en insider eller outsider under feltarbeidet på Sjusjøen, og min egen refleksivitet og hvordan dette kan påvirke forskningen som har blitt gjort.

5.4.1. Insider/Outsider

Når jeg dro opp til Sjusjøen for å gjennomføre feltarbeidet til min oppgave slo ikke tanken om jeg var en insider eller outsider meg i forhold til mine intervjuobjekter. Jeg tenkte ikke på hvordan min posisjon i forhold til mine informanter kunne påvirke omstendigheten til intervjuene og svarene de gav meg, men i ettertid under arbeidet med metoden har jeg reflektert rundt om dette kunne ha påvirket intervjuene. Før dette blir reflektert mer om, må man først vite hva en insider og outsider betyr og betraktes som.

Kort fortalt er en insider en som er lik intervjuobjektet sitt på flere ulike måter, det kan være i form av status, etnisitet, legning, kultur og mye mer. En outsider vil da være det motsatte, og være en som ikke er lik sitt intervjuobjekt på flere ulike måter (Dowling, 2016). Ofte vil det være store forskjeller eller likheter som bestemmer om man er en insider eller outsider, slik som etnisitet, men det kan også være små forskjeller, som om man eier en hytte eller ikke.

Om jeg betraktes som en insider eller outsider for representanten fra kommunen, representantene fra allmenningene og hytteeierne vil variere etter hvor langt man ønsker å sette skillelinjene. Selv har jeg ikke hytte, jeg er fra Rogaland og hadde kun hørt om Sjusjøen på grunn av langrenn og Birkebeinerreitet. På disse punktene vil jeg regnes som en outsider for en hytteeier fra Østlandet. Allikevel når jeg dro opp til Sjusjøen og gjennomførte intervjuene med velforeningene og hytteeierne følte jeg meg ikke som noen outsider og følte heller ikke at det var noe stort skille mellom meg og informantene mine, men det var allikevel et sted hvor jeg kunne føle meg som en outsider. Punktet jeg kunne føle meg som en outsider på var når det kom til lokal kunnskap om Sjusjøen, da det var min første gang på stedet. Her hadde informantene mine mer kunnskap enn meg, og jeg når lokale stedsnavn kom opp måtte jeg gå inn på kartet i etterkant av intervjuene og finne stedene de hadde nevnt. Men til tross for dette vil jeg ikke anse meg som en outsider i forhold til hytteeierne i dette forskningsprosjektet, men heller ikke en insider. Jeg følte jeg fant meg et sted i midten, det var noen klare skiller på oss, som at de eide hytte på Sjusjøen og jeg ikke har en hytte noe sted, noe man kan argumentere for er en stort skille med tanke på at oppgaven handler om hvordan hytteeierne på Sjusjøen opplever uenigheten, men samtidig er det likheter mellom meg og hytteeierne. En av grunnene for dette er at i den sosiale gruppen hytteeiere vil det være stor variasjon, slik at det vil være en likhet mellom meg og en hytteeiere, men at denne likheten vil variere mellom de ulike hytteeierne.

Ved representantene for allmenningene og representanten fra kommunen vil jeg argumentere for at jeg kan betraktes i større grad for en outsider enn jeg vil gjøre for hytteeierne. Dette er fordi representantene for allmenningene og representanten fra kommunen vil være på et annet nivå enn meg på det vertikale hierarkiet og være i en posisjon hvor de har makt i form av styring på Sjusjøen. Der hvor hytteeierne og meg selv vil ligge på et lavere nivået i det vertikale hierarkiet, vil representantene for allmenningene og representanten fra kommunen være høyere oppe. Også slik som med hytteeierne følte jeg meg som en outsider når lokal kunnskap ble brukt, slik som lokale stedsnavn.

5.4.2. Refleksivitet

Forskning skal være en objektiv sannhet, og man skal presentere en objektiv fremstilling av fenomenet man forsker på, men i realiteten vil ikke dette skje innen samfunnsvitenskapelig forskning, da forskeren alltid vil ha en påvirkning på fenomenet som blir forsket på (Dowling,

2016). For å prøve å forklare forholdet mellom forskeren og fenomenet som blir forsket på bruker man begrepet refleksivitet (Gray, 2022).

Refleksivitet er forskernes egne refleksjoner rundt at deres valg av gjennomførelse av deres metoder og handlinger knyttet til sin egen forskning, samt deres egne tanker om forskningen og tema som blir undersøkt, blir en del av dataen som produseres i felt (Gray, 2022). Dette betyr at forskerens bakgrunn og erfaringer kan ha en påvirkning på hvordan de oppfatter hva som blir forsket på. I og med at man i samfunnsvitenskapelig forskning prøver å forklare et sosialt fenomen, vil forskerens bakgrunn og erfaringer påvirke hvordan hen oppfatter dette fenomenet (Grønmo, 2004; Creswell og Creswell, 2018).

I følge Dowling (2016) betyr det å være refleksiv å analysere sin egen posisjon og holdninger til fenomenet man skal forske på. Personlig var ikke dette noe jeg tenkte over før feltarbeidet ble påbegynt, men jeg kan se hvordan mine holdninger kan ha vært med å forme hvordan metoden ble utført og hvilke spørsmål som ble stilt informantene under intervjuene. Siden jeg ikke hadde noen tilknytning til stedet Sjusjøen utenom å hørt om stedet på grunn av langrenn og Birkebeinerrittet, hadde jeg ikke tenkt på forhånd at min bakgrunn og erfaringer skulle være noe problem og ikke bidra til å forme hvordan jeg utførte mine metoder. Men når jeg leste meg opp på hva som hadde skjedd på Sjusjøen i tiden før feltarbeidet, ved å lese nyheter om fenomenet som hadde skjedd, kan jeg ikke si at det ikke har vært med å forme mine holdninger til fenomenet og aktørene som er involvert. I etterkant har mine holdninger til fenomenet blitt reflektert over, og jeg har kommet frem til at nyhetene om fenomenet på Sjusjøen har i en viss grad vært med å forme hvordan feltarbeidet ble utført. Selv om refleksjonene rundt min bakgrunn og erfaringer ikke ble gjort før feltarbeidet, vil jeg argumentere for at det ikke har påvirket forskningen på en slik måte at jeg hadde fått andre svar fra informantene eller en annen konklusjon på oppgaven om. Dette er fordi selv om min holdninger til fenomenet kan ha vært påvirket før feltarbeidet ble startet, har ikke dette hindret informantene å snakke fritt eller utdype sine tanker og meninger om fenomenet, slik at forskningen ble prøvd å være så objektiv som mulig.

5.5. Kvalitativ metode

Kvalitativ metode har, i motsetning til kvantitativ metode, mål å gå i dybden og forklare et fenomen, mens kvantitativ forskning har som mål å gå i bredden og gi deg et kort bilde av fenomenet (Winchester og Rofe, 2016; Gray, 2022). Kvalitativ forskning kjennetegnes ved at

forskningen er veldig kontekstuell og gjort i en «ekte» setting. Det gir derfor en dypere forklaring på fenomenet som forskes på og forklare hvordan og hvorfor fenomenet skjer, med at det kan finne sosiale mønstre og avdekke blant annet motivasjoner, følelser og holdninger tilknyttet det spesifikke fenomenet som blir forsket på (Gray, 2022: Krumsvik, 2014). Det kan derfor sies at forståelsen av et fenomen i fenomenets kontekst, er målet med kvalitativ metode, og å forstå hva som skjer og hvorfor det skjer akkurat her. Med at kvalitativ forskning regnes som kontekstuell betyr at hvert forskingsprosjekt som blir gjort vil variere i hvilke metoder som blir brukt og hvordan selve forskningen blir gjennomført. Dette betyr da at hvert forskingsprosjekt som blir utført vil variere i utførelse, gjennom valg av metoder, og i tidsomfang etter konteksten det er satt i.

Grunnen til at en kvalitativ tilnærming har blitt valgt for denne oppgaven er nettopp fordi kvalitet metode går i dybden til et fenomen og har som mål og forstå fenomenet i fenomenets kontekst. For denne oppgaven vil det da bety og prøve å forstå hvordan en uenighet mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen har påvirket hytteeierens sense of place til Sjusjøen og til sin egen hytte. Med at jeg prøver å forstå hvordan hytteeierne har fått endret sin sense of place til Sjusjøen og hytten sin, må jeg gå i dybden og prøve å forstå endringene som kan ha skjedd og hvorfor de har skjedd. Her vil det ikke være nokk å gjøre stille et enkelt ja/nei spørsmål, men jeg må gå i dybden, å finne individuelle og personlige grunner og meninger hos den enkelte hytteeier, for å finne ut hvorfor eller hvorfor ikke hytteeierne har fått sin sense of place endret. Altså å forklare fenomenet og forstå hver hytteeieres spesifikke følelser knyttet til fenomenet uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen (Gray, 2022: Krumsvik, 2014).

5.6. Case-Studie

Et case-studie er ifølge Baxter (2016) forskningen på en eller flere hendelser som skjer innenfor et fenomen. I denne oppgaven vil fenomenet være uenigheter i hytteområder, hvor hendelsen vil være uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen. Nyten av å bruke et case-studie for å kunne forklare hvorfor eller hvordan noe skjer ligger i muligheten til å gå i dybden innenfor case-et og se nærmere på hva som faktisk skjer (Baxter, 2016). For å kunne forklare hvordan hytteeiere opplever uenigheter på sitt ferierested som de selv ikke er involvert i, var jeg nødt til å avgrense studieområdet mitt til en case. Med å se på hvordan hytteeierne på Sjusjøen opplever uenigheten får jeg studert i dybden hvordan hytteeiere opplever slike uenigheter. Om jeg ikke skulle gått i dybden på et sted, og sett

overordnet på uenigheter på hytteområder i hele Norge, ville jeg risikert å ikke kunne få nokk data eller for ensidig data til å kunne forklare fenomenet. En case-studie var derfor i dette tilfellet den eneste måten å forsvarlig kunne forklare hvordan uenigheter på hytteområder påvirker hytteeierne sin tilknytning til stedet på Sjusjøen.

Et case-studie er ikke en metode i seg selv, men heller en form for metodologi, da et case-studie ikke er en måte å samle inn data på, som for eksempel intervjuer, men heller en teori om hvordan man kan bruke ulike metoder for å produsere data (Baxter, 2016). Innenfor kvalitativ forskning forekommer bruken av case-studier i stor grad, og ifølge Gray (2022) blir de ofte brukt om hverandre.

Case-studier er ikke helt uten kritikk, hvor den vanligste kritikken er at case-studier ikke produserer generaliserende og overførbare data. Når man begrenser et fenomen ned til en enkelt hendelse kan det være vanskelig å trekke paralleller mellom de ulike hendelsene og det vil være vanskelig å teste konklusjonene som kommer fra case-studier (Gray, 2022). Kritikken er noe man skal ta med seg, men Baxter (2016) og Gray (2022) argumenterer for at man ikke skal avfeie case-studier av den grunn. Baxter (2016) argumenterer for at case-studier er overførbare med at de er analytisk overførbare, som vil si at med å velge ulike caser som ikke er for spesifikke, men generelle, kan man teste dataen som blir produsert i ulike case-studier opp mot hverandre.

5.7. Datainnsamling

Under oppgaven har det blitt brukt ulike metoder for å finne data som har blitt brukt for å kunne besvare oppgaven, disse er en til en intervjuer, gruppeintervjuer, observasjoner og bruk av sekundær data.

5.7.1. Intervju

Tabell 5.1. Oversikt over informanter og antall som har blitt intervjuet

Informanter:	Antall intervjuet
Hytteeier	Ni hytteeiere
Representant fra allmenningene	Tre representanter for allmenningene
Representant fra kommunen	En representant fra kommunen
Velforeninger	To velforeninger

Intervjuer har vært den viktigste metoden som har blitt brukt i denne oppgaven og store deler av oppgaven og empiri har basert seg på intervjuene som har blitt gjennomført. Dette var fordi det har vært viktig å få vite hvordan informantene oppfatter Sjusjøen og hvordan hytteeierne har opplevd endringene som har skjedd og hvordan dette påvirker deres oppfatninger av sted. Med å bruke intervjuer som metode får man et erfare informantene sine personlige meninger og man får en dypere forståelse av hvordan fenomenet man forsker på påvirker informantene enn hva man får av å lese sekundærdata, i dette tilfellet nyhetsartikler. Samtidig får man mange ulike meninger, oppfatninger og opplevelser fra de ulike informantene, noe som ikke gjenspeiles like godt i media sine omtaler om saken, da denne kan være for ensidig i sin fremstilling av fenomenet (Dunn, 2016). Dette gjør at med å intervju mange ulike aktører på Sjusjøen får man mange ulike meninger og oppfatninger om hva stedet Sjusjøen er og hvordan endringer påvirker de ulike informantene ulikt.

Intervjuene som har blitt gjennomført har vært semi-strukturerte intervjuer, som vil si at intervjuene har blitt gjennomført med bruk av en intervjuguide. En intervjuguide vil være en guide som er ment til å hjelpe intervjueren å følge en rød tråd i intervjuene, slik at temaet som skal undersøkes blir undersøkt og at intervjuet ikke endre opp med å gå i en annen retning enn planlagt (Dunn, 2016). I motsetning til et strukturert intervju, hvor man følger guiden med spørsmål til punkt og prikke som et spørreskjema, og et ustrukturert intervju, hvor man har en åpen samtale uten noen form for hjelp fra en guide, har man i et semi-strukturert intervju en ordnet, men fleksibel samtale (Dunn, 2016; Grønmo, 2004). Med dette menes at samtalen skal prøve å flyte mest mulig av seg selv om det avtalte temaet, men man kan også gå inn på andre temaer om dette skulle komme frem fra informanten og være nyttig for intervjueren.

Målet med intervjuene var å prøve å finne ut hvordan informantene oppfattet Sjusjøen og hvordan endringene som har skjedd har påvirket denne oppfatningen av stedet. Intervjuguidene inneholdt derfor spørsmål om dette, men intervjuguidene var designet etter hvem informantene var og spørsmålene var annerledes etter hvilken rolle informanten hadde. Representantene fra allmenningene fikk et sett med spørsmål ut ifra deres rolle på Sjusjøen, hvor spørsmålene handlet mer om deres økonomiske tilknytning til Sjusjøen og hvordan uenigheten påvirker dem, mens hytteeierne sine intervjuguide inneholdt spørsmål om livet som hytteeiere, hytteeiernes oppfatninger av å være på et sted under endring og hvordan endringene påvirker deres syn på stedet. Siden det ble gjennomført semi-strukturerte intervjuer ble det passet på å følge guiden, da gjerne hytteeierne hadde mye på hjertet om Sjusjøen som ikke handlet om temaet som skulle undersøkes. Men det ble også passet på å følge opp på svar fra informantene som omhandlet temaet som jeg selv ikke hadde tenkt ut på forhånd. Under intervjuet med en av velforeningene kom det opp hvordan betalingsstrukturen for hyttene på Sjusjøen nylig hadde blitt endret, noe jeg ikke visste om på forhånd av intervjuet. Dette ble derfor utforsket videre under intervjuet og tatt med videre i de andre intervjuene som ble gjort etter, da det dette ville være en annen endring som har skjedd på Sjusjøen som var interessant å høre informanters mening om.

Totalt har det blitt gjennomført 15 intervjuer, hvor ni av dem var med hytteeierne, tre av dem med en representant fra allmenningene Pihl, Brøttum og Ringsaker allmenning, to velforeringer og en representant fra Ringsaker kommune. Alle intervjuene som ble gjort med hytteeierne ble gjort over telefon siden det ikke var mulig for alle informantene å være på Sjusjøen samtidig. Et intervju med en av velforeningene ble gjort over Teams, mens de resterende intervjuene med representant fra kommunen, representanter fra allmenningene og velforeningen ble gjort fysisk på Sjusjøen og på kommune bygget i Brumunddal. Det ene intervjuet med velforeninger ble også gjort som et gruppeintervju, noe også to av telefonintervjuene med hytteeierne ble. Gruppeintervjuene ble gjennomført på lik måte som de en-til-en intervjuene og ble prøvd å gjennomføres så likt som mulig.

5.7.2. Observasjoner

Under oppholdet på Sjusjøen ble det gjort observasjoner av stedet, både på eget initiativ, men også som en omvisning fra en av representantene fra allmenningene. Observasjonene som ble gjort på eget initiativ ble gjort for å se hvordan Sjusjøen så ut og se hvor stort skille det var mellom hyttene i tette hyttefelt og enkeltstående hytter, ettersom det var min første gang der.

Den ble også gjort for å prøve å se endringene som har skjedd der med egne øyne. På andre siden ble observasjonene som ble gjort på initiativ av en av representantene fra allmenningene gjort som en guidet tur innenfor hens allmenning. Her fikk jeg en omvisning av de ulike hyttefeltene og vist hvordan de ulike feltene så ut og hva som var spesielt med dem. Jeg ble også forklart hvordan allmenningen jobbet med nye hyttefelt, jeg betrakter ikke dette som et intervju, men heller en guidet samtale hvor hen viste meg hyttefelt og fortalte om dem.

I følge Kearns (2016) vil observasjonene jeg gjennomførte kalles for ukontrollerte observasjoner. Dette er fordi jeg ikke visste hva jeg kom til å observere. Når jeg fikk en guidet tur av en av representantene fra allmenningene viste jeg ikke hva hen kom til å vise meg, bare at det ville handle om hyttene innenfor deres allmenning. Heller ikke under min egne observasjoner visste jeg hva som ville treffe meg og hva jeg ville se. Jeg hadde en idé om hva jeg kom til å se og denne stemte nokså mye med hva jeg trodde, men samtidig var det observasjoner som kom overaskende på meg, som hvor urbant Sjusjøen sentrum var. Observasjonene som ble funnet ble så skrevet ned og senere brukt i analysen som et hjelpemiddel til å forstå hvorfor hytteeierne mener det de mener.

Å gjennomføre disse observasjonene ga meg et inntrykk av Sjusjøen jeg ikke kunne ha fått om jeg ikke hadde dratt opp og sett Sjusjøen med mine egne øyne. Det gav meg også en bedre forståelse av informantene sine svar under intervjuene, og jeg følte jeg kunne gjøre bedre intervjuer ettersom jeg fysisk hadde vært stedene de snakket om i intervjuene. Selv om jeg langt ifra ble en insider på grunn av gjennomføringen av observasjonene, følte jeg at jeg fikk en dypere forståelse av informantene sine meninger og tanker om Sjusjøen etter å ha observert stedet.

5.7.3. Sekundærdata

Som nevnt er tidligere er intervju den mest brukte metoden for datainnsamling og står for store deler av empirien som er blitt funnet, men en annen stor del av empirien er sekundærdataen som er blitt brukt i oppgaven. Bruk av sekundærdata i oppgaven forutsetter at en refleksjon rundt dataens relevans for oppgaven og dens kvalitet. Refleksjonen rundt dataens relevans er noe man er nødt til å gjøre gjennom å se dataen opp mot oppgaven og vurdere hvor vidt den passer inn, noe som har blitt gjort for oppgaven. Nyheter om byggestoppet av nye hytter på Sjusjøen er lettere å se som relevante, men det har blitt

reflektert rundt hvorvidt dette skal sees på nasjonalt og trekke paralleller til nasjonal hytteutbygging.

5.8. Utvalg

Noe av det første som ble gjort i forberedelse av feltarbeidet for oppgaven var å få avtalt med informanter om tid og sted for intervjuer. Som vist over i kapitlet om datainnsamling ble hovedvekten av dataen for oppgaven kommet gjennom disse intervjuene. I valg av informanter til intervjuene har det blitt lagt vekt på å prøve å få innspill i hva Sjusjøen er for ulike deler av Sjusjøen. Grunneierne sine perspektiver gjennom allmenningene, Ringsaker kommune, velforeningene og hytteeierne har alle ulike roller på Sjusjøen og det har derfor vært viktig å forstå hvordan disse ulike rollene forstår Sjusjøen. I og med at så mye av dataen til oppgaven er hentet gjennom intervjuer er det viktig å reflektere over hvordan og hvorfor de ulike informantene er valgt, og hvorfor akkurat dette antallet informanter er blitt valgt.

Ringsaker kommune var de første som ble kontaktet for å avtale intervju. På grunn av Ringsaker kommune sin rolle i uenigheten på Sjusjøen og var de som vedtok byggestoppet, ble det sett på som nødvendig å ha et intervju med dem. Dette ble gjort for å høre deres side av saken, hvordan de opplever Sjusjøen og hvordan de tror hytteeieren har opplevd uenigheten mellom dem og allmenningene på Sjusjøen. Fra Ringsaker kommune fikk jeg intervju med en representant fra kommunen som kjente til Sjusjøen godt og hadde kjennskap til uenigheten som pågikk. Å velge informanter ut ifra deres kunnskap om fenomenet som skal forskes på kalles for intensitet utvalg (Gray, 2022). Informanten har her blitt valgt på bakgrunn av sin kunnskap rundt Sjusjøen og uenigheten mellom dem og allmenningene på Sjusjøen.

Også fra representantene fra allmenningene ble valgt med intensitet utvalg, ettersom de er en viktig aktør på Sjusjøen med masse kunnskap om stedet og uenigheten mellom dem og Ringsaker kommune. I likhet med representanten fra Ringsaker kommune ble også representanter fra allmenningene kontaktet for å kunne fortelle sin side av uenigheten. De ble også sett på som verdifulle informanter på grunn av deres direkte tilknytting til hytteeierne, gjennom at de er grunneierne til grunnen hyttene står på, og på bakgrunn av deres økonomiske tilknytting til Sjusjøen gjennom hyttene der.

Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen var det ikke noe problem å komme i kontakt med for å avtale intervju. De ble kontaktet via e-post som var lett å finne på deres

nettsider og var enkle å komme i kontakt med, velforeningene og hytteeiere var derimot vanskeligere å få kontaktet med. Velforeningene hadde også nettsider hvor det stod e-postadresser som man kunne kontakte dem med, men her var det vanskeligere å få svar. De to som svarte meg, svarte raskt og var enkle å få avtalt intervju, men de andre velforeningene som ble kontaktet hørte jeg ingenting fra. Dette kan tenkes skjer på grunn av at velforeningene ikke er en profesjonell bedrift, men en organisasjon bestående av frivillige hytteeier innenfor sitt område. Dette gjør at e-posten nokk ikke sjekkes like ofte som ved for eksempel allmenningene. Grunnen til at velforeninger ble valgt som informanter til oppgaven var for å kunne få et innsyn i hvordan de, som mellomledet mellom hytteeiere og partene i uenigheten, opplever endringene som skjer på grunn av uenigheten, og om de har fått noen tilbakemeldinger fra sine medlemmer. Man kan derfor også kalle utvalget av velforeningene som intensitet utvalg, på grunn av deres spesifikke informasjon som mellomledd mellom hytteeierne og Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen. Men det kan også bli kalt tilfeldig målrettet utvalg (Gray, 2022). Det ble som nevnt kontaktet flere velforeninger på Sjusjøen, men bare to svarte og stilte til intervju. Det ble derfor tilfeldig hvilke velforeninger som svarte på e-post, og utvalget av velforeninger ble derfor tilfeldig utvalgt, men med mål om å intervju velforeninger.

Å finne hytteeiere som kunne stille som informanter var de vanskeligste informantene å finne. En hytteeier har ikke en nettside hvor man kan kontakte dem for å spørre om de ønsker å stille som informant. Heldigvis ble jeg tipset av en av velforeningene om to ulike Facebook sider for hytteeiere på Sjusjøen hvor jeg kunne komme i kontakt med hytteeiere. Her la jeg ut innlegg hvor jeg spurte om noen hytteeier kunne stille til intervju, hvor jeg fikk svar fra ni hytteeiere. Her, slik som med velforeningene, ble utvalget av hytteeierne gjort med tilfeldig målrettet utvalg. Det ble helt tilfeldig hvem som tok kontakt og ønsket å stille til intervju, hvor alle som tok kontakt ble intervjuet, slik at det ikke ble satt noe kriterium utenom at de måtte ha hytte på Sjusjøen. Det ble ikke satt et kriterium på om de var eldre eller unge, mann eller dame, hatt hytte i mange år eller helt nye hytteeiere. Med bare ni informanter er det da en mulighet for at det blir en viss overvekt av en av sidene da, men utvalget ble godt fordelt med en variasjon av kjønn, alder og antall år de har hatt hytten. En del av utvalget kan også bli kalt for et kriterium utvalg i tillegg til et tilfeldig målrettet utvalg, da det er et kriterium at informantene har hytte på Sjusjøen (Gray, 2022).

5.9. Datakvalitet

I dette delkapittelet vil det reflekteres rundt dataen som har blitt funnet under feltarbeidet sin kvalitet. Det vil bli forklart hva reliabilitet, validitet og overførbarhet innebærer. Videre vil det reflektert rundt om dataproduksjonen tilstand i forhold til reliabilitet og validitet, og oppgavens overførbarhet.

5.9.1. Reliabilitet

Ifølge Grønmo (2004) referer reliabilitet til dataen som er produsert sin pålitelighet. Han skriver at reliabiliteten avhenger av hvilke metoder som er brukt og hvordan disse metodene er utført. Det vil si at for denne oppgaven betyr det hvordan intervjuene er gjennomført og hvilke spørsmål som er blitt stilt bestemmer hvor stor grad av reliabilitet dataene som er produsert har. I kvalitative data kan man ikke gjenskape eksakte data ved å gjennomføre samme type datainnsamling på nytt, dette er fordi bakgrunnen for funnene er i stadig endring, ettersom det er følte endringer. På grunn av dette må man se på reliabiliteten i kvalitativ forskning etter hvordan dataproduksjonen er gjennomført i form av valg av metode, og dens pålitelighet gjennom dens metodiske gjennomførelse, og ikke muligheten til å gjenta forskningen og dataproduksjonen.

Når det kommer til dataproduksjonenes troverdighet avhenger den som nevnt av hvilke metoder som er brukt og hvordan disse metodene er utført, men reliabiliteten til funnene avhenger også av hvem som er blitt intervjuet. Når det skal prøves å forstå hvordan hytteeierne oppfatter endringene som skjer på Sjusjøen som følge av uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene, må man intervju hytteeierne for å få svaret. De har som nevnt blitt kontaktet gjennom en Facebook-gruppe for hytteeiere på Sjusjøen, da dette var den mest praktiske måten å komme i kontakt med dem, men dette er ikke en helt uproblematisk måte å kontakte informanten på. Et problem som kan oppstå når man skriver et innlegg i en Facebook-gruppe for å få informanter er at de som har sterke meninger er de som ønsker å stille, mens de som ikke er noe påvirket av uenigheten ikke vil stille da de ikke bryr seg. Av hytteeiere som ville stille som informanter ble det en overvekt av de med sterke meninger, men det kan også være fordi det er en overvekt av hytteeiere med sterke meninger på Sjusjøen totalt sett. Dette er utvalget mitt for lite til å kunne konkludere med. Allikevel kan man argumentere for at det ikke var så skjevt fordelt at det har hatt noen stor effekt på dataproduksjonen som har blitt gjort.

Også sekundær data sin relabilitet er viktig å vurdere. Sekundærdataene sin kvalitet kan være vanskelig å vurdere, og ifølge Grønmo (2004) krever god kildekritikk at man vurderer kildens relevans, autentisitet og troverdighet. Ved bruk av teori fra kjente og anerkjente forfattere fra store universiteter, sammen med anerkjente nettaviser som NRK og Ringsaker Blad, vil jeg argumentere for at kildene som er blitt brukt i oppgaven er autentiske og troverdige.

5.9.2. Validitet

Validitet referer til hvor god tilknytting dataen som har blitt produsert har til problemstillingene og spørsmålene som skal forskes på (Grønmo, 2004). Altså hvor bra dataen som er produsert besvarer spørsmålene man undersøker. Man kan ha høy relabilitet, med at metodene er gode og godt gjennomført, men om dataen som blir produsert med bruk av disse metodene ikke svarer på problemstillingen, er dataen ikke brukbare for oppgaven. Derfor er det viktig med høy validitet for å få svar på det man forsker på. Mansvelt og Berg (2016) er ening med Grønmo (2004), men argumenterer for at validitet også kan bli sett på som nøyaktighet og sannhet dataproduksjonen har.

I og med at oppgaven har som nevnt tidligere har en abduktiv tilnærming med et eksplorativt feltarbeid var ikke all data som ble produsert under intervjuene like relevant for problemstillingene, siden disse ikke var satt før feltarbeidet ble påbegynt. Derfor har ikke all data som er blitt produsert høy validitet, men denne dataen er blitt lagt vekk til fordel for mer relevant data med høy validitet. Dette betyr at selv om feltarbeidet produserte data som ikke har en god tilknytting til problemstillingene, har dataproduksjonen ennå høy validitet på grunn av kritisk gjennomgang av dataen for å filtrere ut dataen av lav tilknytning og lite relevans til problemstillingene. Derfor kan man argumentere for at oppgaven har høy validitet, på grunn av den kritiske gjennomgangen av dataen for å sikre god relevans til problemstillingene og oppnå validitet.

5.9.3. Overførbarhet

På grunn av oppgavens natur som et case-studie kan man stille spørsmål rundt oppgavens overførbarhet. Overførbarhet betyr i hvilken grad funne som er gjort i oppgaven kan overføres til andre caser (Baxter, 2016). Hvordan funnene her kan brukes til å forklare hvordan hytteeier andre steder opplever uenigheter i sine hytteområder, og hvordan disse påvirker deres oppfatninger av stedet hytten befinner seg på. Med å bruke anerkjente teorier til å forklare

hytteeiernes stedstilknytning og hvordan denne kan forandres med endringer på stedet, samt å være å åpen om hvilke metoder som er brukt og hvordan de er brukt, kan man argumentere for at funne som er gjort vil være overførbare. Ingen to caser vil være like innenfor kvalitativ forskning, og ingen steder vil være like eller ha de samme forutsetninger for å kunne produsere samme funn som er blitt gjort i oppgaven. Men det kan allikevel argumenteres for at funnene som er gjort her vil være overførbare i caser av lik natur, da funnen som blir presentert i oppgaven ikke er for case-spesifikke eller abstrakte, men generelle. Baxter (2016) argumentere for at når funnene er generelle nokk og case-et som funnene blir sett opp mot ikke er for ulike, vil man kunne ha overførbarhet mellom case-ene.

5.10. Etikk

Når man driver med forskning rundt et betent tema som en stor uenighet vil være, er det viktig å gjøre etiske refleksjoner rundt sin valg av metoder og deres gjennomførelse. Ifølge Gray (2022) finnes det fire hovedpunkter man må ta ekstra hensyn til for å sikre etisk god forskning. Ikke påføre informanter noen form for skade, å sikre samtykke, å respektere deres private sfære og anonymisering av informanter. Samtykke og anonymisering av informanter kan man argumentere for vil være de viktigste i dette forskningsprosjektet og vil bli utdypet videre i delkapittelet.

På grunn av uenighetens natur har det vært viktig for meg, men også for informantene, at informantene anonymiseres slik at deres uttalelser og sitater ikke kan spores tilbake til dem. Dette er en av grunne til at jeg ikke har skrevet hvilke velforeninger jeg har intervjuet. Dette ble gjort for slik at de kunne få prate helt fritt uten å kjenne på noen form for bekymring for at deres uttalelser skulle få noen reaksjoner mot seg. Også hytteeierne og representanten fra Ringsaker kommune har blitt anonymisert, slik at de skulle kunne snakke fritt uten å ha noen bekymringer for reksjoner på deres utsagn.

På andre siden har det blitt oppgitt hvilke allmenninger det har blitt utført intervjuer med, da dette har blitt sett på som nødvendig da disse er de tre største allmenningene på Sjusjøen (Høimoen, 2019; Pihl, u.å). Å anonymisere dem ville kunne ført til at deres utsagn ville miste sin empiriske verdi, om noen skulle tro det var andre allmenninger enn de største på Sjusjøen som uenigheten omhandler. Men det har blitt anonymisert hvem fra de ulike allmenningene som har blitt intervjuet og hvilke allmenninger som har sagt hva av samme årsaker som resten.

En annen viktig del av de etiske refleksjonene knyttet til metode gjennomførelsen er å ha fått samtykke av informantene at de ønsker å stille. Både Dowling (2016) og Gray (2022) uttrykker viktigheten av å få samtykke fra informantene som skal delta i forskningen. Før vært intervju ble det gitt ut et samtykkeskjema hvor det stod informantens rettigheter under og etter intervjuene, praktisk informasjon rundt forskningsprosjektet samt min veileders navn og kontaktskjema og mitt eget om det var noen usikkerheter rundt forskningsprosjektet, ønsket å trekke tilbake sitt intervju eller om de skulle ønske å føre en klage på meg og gjennomførelsen av intervjuet. Informantene som gjennomførte intervjuene på Teams eller telefon fikk sendt samme skjema på e-post i forkant av intervjuene, slik at også de kunne samtykke på en ordentlig måte og vite sine rettigheter som informanter.

5.11. Oppsummering

I kapittelet har det blitt reflektert rundt ulike aspekter rundt metode og metodologi. Det har blitt vist de ulike metodene som har blitt brukt for datainnsamling og diskutert bruken av disse. Det har også blitt reflektert rundt om funne som har blitt gjort kan regnes som sannhet og om funne kan brukes til å forklare andre fenomener enn kun uenigheten på Sjusjøen. Videre har det blitt reflektert rundt hvordan forskeren i felt kan påvirke forskningen som har blitt gjort, med om jeg kan regnes som insider eller outsider, og min egen refleksivitet knyttet til forskningen. Til slutt har det blitt vist de ulike etiske refleksjonene som har blitt gjort i forhold til forskningen, hvor samtykke og anonymisering har blitt satt søkelys på.

6. Uenigheten på Sjusjøen

Tidligere i oppgaven ble det definert hva en konflikt er utfra Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner om konflikt. I dette kapittelet vil det bli sett på om uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen er en konflikt med å sette den opp mot deres definisjon og se på hva partene selv mener.

6.1. Uenigheten = konflikt

Om man følger Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner, om at en konflikt er en forstyrrende kraft som skaper ubalanse mellom to parter eller et sammenstøt som kjennetegnes ved avhengighet og ulikhet, kan man argumentere for at det er en konflikt mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen om byggingen av nytt vannverk. De vil være avhengige av hverandre for å bygge vannverket, da det vil bli for kostbart for allmenningene å bygge det alene, om ikke hadde det allerede vært bygget, mens den forstyrrende kraften vil i denne konflikten da er hvor mye som skal betales av Ringsaker kommune og allmenningen hver for et nytt vannverk.

Alt var egentlig ok da, og fordelingen på prisen skulle være at vi grunneiere skulle bli med på ca. halvparten og kommunen halvparten, også hadde vi risiko for overskridelse. Avløpsledning til Moelv er ferdig bygget, i stedet for 100 millioner kostet den 160 millioner, men det er liksom ikke det verste. Det som var den store overraskelsen for oss var når kommunen skulle begynne å kalkulere vannverket. Det gikk fra 30 millioner til nærmere 200 millioner og at vi skulle ha ansvar for overskridelsen. Først skulle vi ha halvparten av 30 millioner og nå skal vi betale nærmere 175 millioner, da blir det for mye, og det blir helt urimelig. Det er det konflikten bunner i.

(Representant fra allmenning)

Her ser man at allmenningene ble enige med kommunen om og dele kostandene med 30 millioner på hver, hvor allmenningene skulle dekke det overstridene. Når kommunenes kalkuleringer viste seg å være feil ble prisen mangedoblet for allmenningene og gikk fra 30 millioner til 175 millioner mens prisen for Ringsaker kommune forble på 30 millioner. Dette synstest da allmenningene ikke er rettferdig og dette blir da den forstyrrende kraften som skapte ubalansen og dermed utløste konflikten (Gualini, 2015).

Ubalansen som oppstod vil da være er en midlertidig slutt på mange år med godt samarbeid om utvikling av Sjusjøen som førte til et byggestopp av nye hytter, som det kommer frem i intervju med representanten fra Ringsaker kommune at de har hatt med Ringsaker kommune.

Veldig oversiktlig eiendomsstruktur da på fjellet skal vi se bare å finne. Her ser du hvorfor vi har fått til å utvikle Sjusjøen på den måten vi har gjort (...) så har det jo enkelt og vært enige om den utviklingen. I motsetning til veldig mange andre hytteområder som har en helt annen eiendomsstruktur og hvor det er vanskeligere å få til utvikling.

Man kan argumentere for at konflikten mellom Ringsaker kommune og allmenningene er en interessekonflikt om man følger Gualini (2015) sitt syn på de tre ulike konfliktene. I konflikten mellom Ringsaker kommune og allmenningene er det penger, som er en begrenset ressurs for begge parter, som er årsaken til konflikten. Man kan argumentere for at konflikten oppstår på grunn av et ønske om mer rettferdig fordeling, som Leagacy mfl. (2019) skriver er en av to grunner til konflikt, av ressurser som trengs for å bygge vannverket, da allmenningene mener at de må betale for mye for vannverket i forholdet til kommunen (representant fra allmenningene).

Uenigheten om betalingen av vannverket faller under Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner av konflikt, men det betyr ikke at de involverte, allmenningene og Ringsaker kommune, kaller uenigheten for en konflikt. Under intervjuene med ulike aktører, direkte og indirekte involverte i uenigheten mellom Ringsaker kommune og allmenningene, ble ordet konflikt brukt om uenigheten, men også andre ord. Ikke alle var enige med at det er en konflikt som en representant fra en av allmenningen sa «det er litt vanskelig å si, en tvist er vel kanskje et riktigere ord. Vi er jo ikke i rettsalen for eksempel, og da er det vel åpenbart en konflikt. Tvist da er vel et greit ord å bruke». Mens en annen representant fra en annen allmenningen beskrev uenigheten slik

Langsiktig da, i allmenningen tenker vi i hundreårsperspektiv. Så da har det egentlig svært liten betydning, for våre tomterressurser er på en side. Vi har begrenset antall tomter å selge, og for oss er det liten betydning om de selges nå eller om syv år, det har ikke noen betydning i et 100års perspektiv. Slik sett har det liten betydning og kan gå under en tvist, men hvis en ser ned på hva som skjer her nå og de kundene rundt oss på Sjusjøen i dag, så for Sjusjøen og for Ringsaker kommunen som helhet så er det en veldig stor sak, og det er mye penger ute og går, men det verste er jo alle

arbeidsplasser som er borte på Sjusjøen nå. (...) Så det er en stor sak nå, så i den sammenheng så er åpenbart en konflikt og egentlig en stor konflikt.

Her ser man at det er uenighet mellom aktørene om det er en konflikt eller bare en uenighet, hvor en kaller det for en tvist og mener det ikke er en konflikt før det blir en rettsak, mens den andre kaller det for en konflikt. Siden uenigheten faller inn under Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner av hva en konflikt er, en av representantene fra allmenningene kalte det for en stor konflikt og flere som har blitt intervjuet under feltarbeidet kalte uenigheten for en konflikt, kan man argumentere for at uenigheten rundt vannverket på Sjusjøen mellom allmenningene og Ringsaker kommune ikke kun er en uenighet, men ligger på et høyere nivå og er en konflikt. Herfra og ut i oppgaven vil derfor uenigheten bli referert til som en konflikt.

6.2. Oppsummering

Her har vi sett på om uenigheten om vannverket på Sjusjøen kan kalles en konflikt eller om det bør kalles noe annet som en uenighet. Med å se på hva de ulike aktørene som har blitt intervjuet kaller uenigheten sammen med Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner av hva en konflikt er, vil uenigheten om vannverket på Sjusjøen kunne kalles for en konflikt. Typen konflikt vil være en interessekonflikt siden den handler om en begrenset resurs for begge partene i konflikten (Gualini, 2015).

7. Relasjoner mellom aktørene

I mitt feltarbeid har jeg møtt og intervjuet ulike aktører på Sjusjøen, disse har ulike relasjoner til hverandre og ulike relasjoner til Sjusjøen som sted ettersom de har ulike formål når de oppholder seg på Sjusjøen. Sammen er disse relasjonene med på å skape stedet Sjusjøen siden relasjonelle steder blir som nevnt tidligere i oppgaven skapt gjennom relasjonene som finnes i rommet (Agnew, 2011; Murdoch, 2005). Hytteeierne har Sjusjøen som feriested, mens representantene for allmenningene har Sjusjøen som sitt arbeidsted, dette vil derfor føre til at de har ulike oppfatninger og følelser knyttet til Sjusjøen, som gjør at de har alle egne og unike sense of place til Sjusjøen siden Hummon (1992) og Cartel, Kibler og Dacin (2022) argumenterer for at sense of place-en man har til et sted kommer fra ens sine subjektive meninger og oppfatninger man har til stedet. Dette gjør at siden hytteeierne er der for å slappe av er deres følelser knyttet Sjusjøen som ferie stedet sitt, mens representanter for allmenningene har en helt annen mening og oppfatning av stedet er for dem, siden de har to forskjellige tilknyttinger til stedet. De ulike aktørene vil også ha ulike typer relasjoner mellom seg, hytteeiere og velforeninger vil ha en annen type relasjon enn hva hytteeiere og allmenningene vil ha, siden de står ulike forhold til hverandre. Deler av oppfatningen og følelsene knyttet til steder kommer som nevnt tidligere i teksten gjennom relasjonene som man har til stedets fysiske miljø og stedets andre aktører (Jones, 2009; Berg og Dale, 2015; Tonkiss, 2013). I dette delkapittelet vil jeg ut ifra mitt feltarbeid prøve å beskrive hvilke relasjoner det er mellom de ulike aktørene for å så kunne videre se på hvordan dette har preget deres sense of place til Sjusjøen.

7.1. Ringsaker kommune og allmenningene

Aktørene som har blitt intervjuet er hytteeier, representanter fra allmenningene, representant fra kommunen og velforeninger, samtidig har det også under opphold på Sjusjøen under feltarbeid også blitt gjort observasjoner av det fysiske miljøet, da man også har relasjoner det fysiske miljøet på et sted. Relasjonen mellom kommunen og allmenningene kan man se på som en økonomisk relasjon. Dette ble gjengitt i intervjuet med representanten fra kommunen.

Det er kjempeviktig, fordi altså nå har vi jo at hyttebyggingen i ringsakerfjellet fra liksom langt tilbake i tid da, og vi har jo nærmere 7300 hytter hvor de fleste ligger i ringsakerfjellet og i forhold til nær i næringsssammenheng da så bidrar jo det til betydelig varehandel. (...) Det er vel ganske store beløp, og i tillegg så har vi

eiendomsskatt som da gir kommunen 30 millioner årlig inn i kommunens drift budsjett da som følge av det så det er klart det er store betydning.

Her ser man at kommunen og allmenningene har en relasjon som baserer seg på økonomisk fortjeneste, som kommunen presiser er en stor fortjeneste. Man kan se dette i sitatet hvor representanten fra kommunen sier at Ringsaker kommunen får inn 30 millioner i fortjeneste årlig fra gjennom eiendomsskatt fra hyttene. Hyttene er derfor en veldig viktig inntekt for Ringsaker kommune. Med at hyttene bygges og oppstår på grunn av allmenningene kan man si at Ringsaker kommune og allmenningene har en økonomisk relasjon.

Også blant allmenningene blir relasjonen mellom kommunen og allmenningenes sett på som økonomisk, da spesielt med hvordan konflikten har påvirket den økonomiske fortjenesten deres, «(...) for Sjusjøen og for Ringsaker kommune som helhet så er det en veldig stor sak, og det er mye penger ute og går» (representant fra allmenning).

Kommunen ser også på skiløypene allmenningenes brøyter har gjort mye for Sjusjøen og Ringsaker kommune internasjonalt med at det er store internasjonale skirenn som bringer oppmerksomhet og turisme til Ringsaker kommune gjennom sitatet «Bidrar det jo også betydelig til oppmerksomhet. Positiv oppmerksomhet, her er det både nasjonale og internasjonale mesterskap» (representant fra kommunen). Igjen vises det til hvordan det er en relasjon mellom kommunen og allmenningene som baseres på økonomisk fortjeneste.

Konflikten rundt byggestopp av hytter har også skapt en ny relasjon mellom Ringsaker kommune og allmenningene. Hvor det før har vært godt samarbeid mellom kommunen og allmenningene, har det blitt et stopp i bygging av hytter som følge av konflikten om bygging av vannverket (Kjernli, 2020). Representanten fra kommunen beskrev forholdet mellom kommunen og allmenningene før konflikten slik

Veldig oversiktlig eiendomsstruktur da på fjellet skal vi se bare å finne. Her ser du hvorfor vi har fått til å utvikle Sjusjøen på den måten vi har gjort, det er få grunneiere, de kan bestemme innenfor eget område, og så er kommunen utviklingsorientert.

Man kan se at tidligere har det vært et godt samarbeid mellom kommunen og allmenningene om utviklingen av Sjusjøen. Konflikten har påvirket samarbeidet om utviklingen som kommunen og allmenningene har hatt, og har derfor endret deres relasjon til hverandre, fra et godt samarbeid til en konflikt. Denne relasjonen kan ha blitt verre av på grunn av at det tidligere har vært et godt samarbeid. Med det menes det at om det lenge har vært en

konfliktfylt relasjon mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen ville ikke konflikten slått like hardt ut, men siden den kommer og endrer et godt samarbeid vil endringen i relasjonene virke større og mer negativt.

7.2. Ringsaker kommune og hytteeiere

Kommunen og hytteeierne kan også sies og ha en økonomisk relasjon, da sitat tidligere i avsnittet viser at hytteeierne gir Ringsaker kommune store inntekter gjennom eiendomsskatt og gjennom økt varehandel i kommunen (representant fra kommunen). Dette kan argumenteres for å være en horisontal relasjon med at Ringsaker kommune er avhengig av hytteeierne for å få inntektene gjennom eiendomsskatt og varehandel, mens hytteeierne er avhengige av at Ringsaker kommune planlegger og legger til rette for at Sjusjøen er et sted som hytteeierne ønsker å være i.

De har også en vertikal relasjon hvor Ringsaker kommune er mye høyere oppe enn hytteeierne, se figur 4.2., som baserer seg på at den ene setter styringen for den andre, hvor det kan være vanskelig å delta og si sin mening. Med dette mener jeg at når Ringsaker kommune vedtar nye planer for Sjusjøen kan det være vanskelig å delta i planprosessen som omhandler ens sekundærbolig, da det kan være vanskeligere å delta i planprosesser som ikke omhandler primærbolig siden enn ikke har samme tilknytting til kommunen som en har til sin hjem kommune. Planprosesser kan ha ulike strategier for å sikre deltagelse i planleggingen, hvor ulike fremgangsmåter kan bli brukt, men Amdam og Veggeland (2011) argumenterer for at om fremgangsmåten som skal sikre deltagelse skal være vellykket kreves det at alle berørte i planen må kontaktes og mobiliseres, noe som også er lovpålagt etter plan- og bygningsloven (Ringholm og Hanssen, 2020). Dette kan gjøres med for eksempel å sende brev, SMS eller andre kanaler for å kontakte hytteeiere som ikke bor i kommunen, samt kontordager i hyttefeltet på dager hvor mange er på hytten som (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2022).

Det kommer fram i flere av intervjuene med hytteeierne, at de synes det er vanskelig å få informasjon om nye planer og de mener de ikke får tilstrekkelig med informasjon av kommunen når nye planer skal vedtas på Sjusjøen. De mener de må finne dette selv eller får informasjon gjennom velforeringen deres, om de er med i en, som enn av hytteeierne sa «Jeg får lite informasjon av kommunen. Klarer å finne det man ønsker, men da må man lete i kommunens arkiv selv». Ringsaker kommune mener på andre siden at det ikke er så stort

engasjement blant hytteeierne, siden de er på ferie når de er på hytten, og at de derfor får den informasjonen som de skulle ønske.

Altså når vi jobber med kommuneplanens arealdel, den overordnede planen for kommunen, (...) kommunen er jo kjempestor, og det er vanskelig, kanskje for hytteeiere å få oversikt og dessuten så tenker jeg at mange er jo her for å ha fritiden sin og da tenker man kanskje ikke på at å nå må jeg følge med i forhold til den planleggingen som pågår, så det ikke skjer uheldige ting i mitt nærområde. Jeg tror de fleste tenker at nå er jeg på ferie, og nå kobler jeg av og nå skal jeg ha fritid, så sånn sett så er vel ikke det første man tenker at man skal følge med på hva kommunen driver med og planlegging på den overordnede planen, så er det ikke så veldig stort engasjement.

(representant fra kommunen)

Her ser vi at kommunen og hytteeiere er uenige om inkluderingen som foregår i planprosesser, hvor representanten fra kommunen mener det ikke er behov for mer inkludering og hytteeierne sier det ikke er noen eller veldig lite. Dette ble gitt inntrykk i intervjuene med hytteeierne og velforeningene om at lite inkludering i planprosesser mellom hytteeiere og Ringsaker kommune er et generelt problem og ikke kun for saken rundt planlegging av vannverket, selv om det ikke er noe god inkludering her heller.

Det blir da et problem når hytteeierne, som er storforbrukere av stedet, ikke føler de blir hørt i planleggingen eller at de får delta. Her kan man få inntrykk av måten Ringsaker kommune planlegger stedet Sjusjøen ikke ser på relasjonene som skaper stedet, men heller ser på stedet som et absolutt rom, og ikke tar innover seg at hytteeierne har en strek tilknytting til stedet, selv om de ikke er fastboende. Nyseth, Førde og Cruickshank (2018) argumenterer for at planlegging skal skape gode steder må stedet sees på som mer enn bare styringen av arealet (det absolutte rommet). Et sted er mer enn hva som bygges på stedet, hvem som bygger på stedet og hvem som bruker det, et sted trenger også en tilhørighet gjennom *sens of place* (Agnew, 2011). Om man kun planlegger ut ifra stedets arealdel, og ikke tar hensyn til stedsbrukeres tilhørighet til stedet, og hvordan planleggingen påvirker deres stedstilhørighet til stedet vil man få en dårligere planlegging. Her kan det virke som kommunen har fått en misforstått forståelse av hva et sted er, og kun planlegger ut ifra det fysiske i form av absolutte rom. Dette vil føre til en stedsblind planlegging av stedet, da kommunen ser på stedet som noe absolutt og ikke noe relasjonelt (Nyseth, Førde og Cruickshank, 2018). Dette

vil igjen fører til at planningen ikke vil ta innover seg hvordan dens effekt på stedet vil endre hytteeiernes tilhørighet til stedet siden den kun vil se på stedet som absolutt.

Dette er ikke som å si at stedet ikke blir planlagt uten hytteeierne i tankene, ettersom utvikling på stedet har skjedd med hytter i fokus (representant fra allmenningene, representant fra kommunen). Men det har skjedd på en slik måte man kun tenker på stedet som det fysiske og brukerne av det fysiske, det er skiløyper og hytteeierne bruker skiløypene. Om man kun planlegger ut ifra tanken om at så lenge det blir tatt hensyn til det fysiske så vil de være fornøyde, vil man få en dårligere planlegging, da steder er som nevnt mer enn det fysiske på stedet og brukerne av det fysiske på stedet (Nyseth, Førde og Cruickshank, 2018; Agnew, 2011).

Videre er da dette noe som kan skape en negativ relasjon mellom hytteeierne og kommunen, når hytteeierne ikke føler seg hørt i saker som omhandler deres nærområde for hytten når det planlegges ut ifra arealet og ikke stedets relasjoner. Dette gjør at styringen av hva som skjer på Sjusjøen blir ansett som top-down av hytteeierne, og at de ikke føler seg hørt i sakene som skjer i deres nærområder for hytten. Denne type relasjoner kan i ytterste grad føre til demotasjoner, slik som skjedde i 2016 når kommunen hadde vedtatt å bygge hytter i et område hytteeierne så på som et rekreasjonsområde, og i 2018 når kommunen valgte og øke eiendomsskatten (Hagen og Kind, 2016; Næsheim og Skrefsrud, 2018).

Man kan derfor si at kommunen og hytteeierne har en økonomisk relasjon gjennom at hytteeierne setter igjen penger i form av eiendomsskatt og varehandel, men også en negativ relasjon gjennom at de synes det er vanskelig å få delta i kommunens planprosesser som omhandler Sjusjøen (representant fra kommunen; intervju med hytteeiere). Mange av hytteeierne ga uttrykk for i intervjuene at de ønske å mer innsikt og deltagelse i planprosessene på Sjusjøen (intervju med hytteeierne). Dette kan være fordi de ser på hytten som sitt andre hjem (Ellingsen og Hidle, 2013). Dette menes ikke å brukes som det engelske uttrykket «second home», som betyr hytte, men heller at mange av hytteeierne føler at de har to hjem eller et hjem flere steder. Med dette menes at mange av hytteeierne er nesten like mye på hytten som de er hjemme og føler en strek tilknytting til stedet hytten befinner seg på (representant fra velforeringen; intervju med hytteeierne).

7.3. Hytteeiere og allmenningene

Ser man på hytteeierne og allmenningene har deres relasjoner likhetstrekk til relasjonene mellom hytteeierne og kommunen. Med dette mener jeg at de også har en vertikal relasjon, slik som Ringsaker kommune og hytteeierne, som baserer seg på at den ene setter styringen for den andre. Man kan argumentere for at det vil være lavere avstand i det vertikale hierarkiet mellom allmenningene og hytteeierne enn det vil være mellom hytteeierne og Ringsaker kommune, da allmenningene er mer avhengig av hytteeierne enn hva kommunen vil være, men de vil ennå være på et høyere nivå (Figur 4.2.). Grunnen til at allmenningene vil være mer avhengig ening av hytteeierne enn hva Ringsaker kommune vil være, er på grunn av i intervjuene har det blitt gitt inntrykk for av allmenningene at hytteeierne er veldig viktige for dem med hyttene enn hva Ringsaker kommune har gitt inntrykk for

(...), vi har jo som sagt en liten skau, men det er areal forvaltninga på fjellet i turismen, det er der den største inntekt er. I tillegg så har vi et lite pukkverk, men der leier vi bort, så vi får en inntekter derifra og litt jakt inntekter da. Men det definitivt store for oss er jo at vi da er en av de 3 grunneierne på Sjusjøen og kan dra nytte til den interessen omkring vårt område som turistdestinasjon.

(Representant fra allmenning)

Allmenningene er grunneierne på Sjusjøen, og når store deler av hyttene på Sjusjøen har festetomter betyr det at mange ikke mulighet til å råde over egen tomt (representant fra velforening; representant fra allmenning). Med at allmenningene er grunneierne på Sjusjøen, er de en stor del, om ikke den største, av hvor og når det skal bygges hytter på Sjusjøen. Dette er nødvendigvis ikke hytteeierne enige med allmenningene om hvor de skal bygges, slik som i skjedde i 2016 når de ville bygge i et område hytteeierne så på som rekreasjonsområde (Hagen og Kind, 2016). Planen for utbyggingen ble reversert, men den viser ennå hvordan allmenningene som grunneiere setter styringen for livet på hytten for hytteeier på Sjusjøen da noen hytteeiere ga også utrykk for at de var redde for at flere rekreasjonsområder skulle gå tapt i fremtiden (intervju med hytteeier).

Med disse eksemplene kan det virke som om hytteeierne og allmenningene på Sjusjøen kun har negative relasjoner til hverandre, men dette stemmer ikke helt. De har også en relasjon som bygger på at allmenningene legger til rette for at folk skal kunne være på hytten. Allmenningene har ansvar for blant annet brøyting og vedlikehold av vei som de sier selv «På Sjusjøen så har det vært tradisjonen at grunneiere lager veien inn til hytten og har vedlikeholdt

veier og stell (...)» (representant fra allmenning). De har også ansvar for preppereing av skiløyper og sommer turstier, som er en av grunnene til at mange har hytte på Sjusjøen (representant fra allmenning). Her ser man at uten allmenningene hadde ikke hyttetilværelsen vært den samme for mange av hytteeierne da de ikke hadde hatt de samme tjenestene og tilbudene som gjør at de har hytte akkurat på Sjusjøen og ikke andre steder.

Det er også en økonomisk relasjon mellom hytteeierne og allmenningene. Selv om hytter ikke er all inntekten allmenningene har, er det ennå en stor del av inntektskilden til dem og den største inntektsilden for en av dem, som en representant fra en av allmenningene sa i intervjuet.

Vi er så heldige å ha en del av Sjusjøen der vi driver forholdsvis stort med hytte eller arealforvaltning hittil, så fester vi bort eller selg tomter. Så det er jo definitivt den geskjeften og til oss som ha størst betydning.

Det går også igjen blant enkelte hytteeiere at det er dyrt å ha hytte på Sjusjøen, som går på den økonomiske relasjonen mellom hytteeierne og allmenningene. Det som var litt spesielt her var at det var delt etter hvor lenge de hadde hatt hytte på Sjusjøen som avgjorde om de syntes det var dyrt eller ikke å ha hytte der. Nyere hytteeiere syns i mindre grad at det var dyrt og syntes prisen allmenningen tokk betalt for å blant annet brøyte veier og preparere skiløyper var passende, mens hytteeiere som har hatt hytten selv eller i familien i mange år syntes i større grad allmenningene tokk for høye priser for tjenestene de leverte. En av velforerinene sa i intervjuet «(...) generelt får vi tilbakemeldinger på at det blir stadig dyrere og dyrt å ha hytte her av ulike årsaker».

Sett disse tre relasjonene, den vertikale relasjon, relasjonen som legger til rette for å være på hytten og den økonomiske relasjon, sammen kan man se at hytteeierne og allmenningene har en relasjon til hverandre gjennom gjensidig avhengighet. Uten hytteeierne vil allmenningene miste store inntekter og uten allmenningene vil hyttetilværelsen være annerledes for hytteeierne ved at for eksempel skiløyper ikke blir preparat, som er som nevnt tidligere en av grunnene til at folk velger å ha hytte på Sjusjøen. Disse tre relasjonene sammen legger til grunn for mye av hvordan hytteeierne opplever det å være på hytten, med at allmenningene legger styringen for hvordan Sjusjøen er og i stor grad hvordan Sjusjøen blir.

7.4. Velforeninger og Ringsaker kommune, og velforeninger og allmenninger

I dette avsnittet vil relasjonene mellom velforeningene bli sett opp mot både Ringsaker kommune og allmenningene. Dette vil bli gjort fordi relasjonene de har til hverandre kan bli sett på som ganske like. Dette kommer frem i intervju med en av velforeningene «Vi jobber for hytteeierne og medlemmenes beste, og ønsker å være et bindeledd mellom hytteeiere og kommunen, og hytteeiere og grunneier». Her ser man at velforeningene jobber for hytteeierne sitt beste opp mot både allmenningene (grunneiere) og kommunen, noe som gjør at de får de samme relasjonene knyttet til begge aktører. Selv om de har ulike problemer de arbeider for å løse opp mot de to ulike aktørene, er det ennå problemløsning for hytteeierne innenfor sitt vel. Her også, som med kommunen og allmenningene, ligger konflikter som en del av relasjonene velforeningen har til kommunen og allmenningene.

Etter hvert så har det blitt ganske mye og krevende oppgaver, (...). Hele vårt styre bruker vesentlig med tid på å administrere ulike konfliktnivåer, men også en del okay problemstillinger som vi felles finner løsninger på særlig med grunneier og kommune.

(Representant fra velforening)

I intervjuet ble det også fortalt at det har vært konflikter mellom velforeningene og allmenningene tidligere, og at dette er noe de må bruke ressurser på. Man kan derfor argumentere for at relasjonene velforeningen har til allmenningene og kommunen er basert på konflikter mellom de ulike aktørene. Det kan virke som det positive som blir gjort for hytteeierne av kommunen og allmenningene går direkte til hyttene, mens velforeningen sin jobb blir dermed å ta det negative og konfliktene.

Det var også en konflikt som var spesifikk for den ene velforeningen jeg intervjuet. I den velforeningen var hyttene et måls hyttetomter med god avstand til neste hyttenabo. I intervjuet med deres representant for velforeningen sa hen at de var redde for at den dagen byggestopet kom til å bli løst ville hyttefeltet deres fortettes og de ville få mange nye naboer i hyttefeltet sitt.

Men grunnen til at vi forfølger dette med argus øyne er fordi at på et tidspunkt løser denne konflikten seg i sentrale deler av Sjusjøen. Grunneierne ønsker selvfølgelig en fortetting fordi de er jo nødt til da å tjene mere penger på å selge flere tomter.

Dette skaper en egen relasjon som bare denne velforeningen har til sin allmenningen, at de er redde for den dagen byggestopet slutter da de ikke ønsker fortetting i sitt hyttefelt. De er også redde for at fortetting skal ødelegge deres rekreasjonsområde gjennom at de ikke får den

plassen de trenger for å drive med aktivitet. «De to siste årene har vi jo eksempelvis lagd turorientering her, det er en kjempe suksess (...). Med en fortetning har du ikke noe sted å plassere de postene» (representant fra velforening).

7.5. Hytteeiere og velforeninger

Hytteeiere og velforeninger er de to aktørene i denne oppgaven som har de *mest positive* relasjonene. Dette baseres på at oppgaven til velforeningene er å gjøre hyttetilværelsen best mulig for hytteeierne (representant fra velforening). Relasjonene deres baseres på at velforeningen jobber for å fikse problemer hytteeierne har med allmenningene, noe som også ganger velforeningen, da de også er hytteeier innenfor samme hyttefelt. Velforeningene er på et høyere nivå i det vertikale hierarkiet, se figur 4.2., men dette er mer fordi en velforening har mer tyngde med mange hytteeiere enn hva en enkelt hytteeier har alene. Så selv om de er på et høyere nivå i det vertikale hierarkiet kan man argumentere for at de har en horisontal relasjon med at de begge er avhengige av hverandre, ingen hytteeiere betyr ingen velforening. Hytteeierne er også avhengige av velforeningene for å frem endringer på Sjusjøen, siden de som nevnt tidligere har mer tyngde enn en enkelt hytteeier og det er de som tar de store konfliktene mot kommunen og grunneierne.

7.6. Relasjonene til det fysiske miljøet

Relasjoner til det fysiske miljøet spiller også en stor rolle i hvordan man oppfatter et sted og tilhørighet man har til stedet. For allmenningene er det fysiske miljøet inntektskilden deres, både i form av arealforvaltning og i form av areal for hyttebygging. For Ringsaker kommune er det fysiske miljøet en måte å vise frem kommunen gjennom skidestinasjonen Sjusjøen (Visit Sjusjøen, u.å.). For hytteeierne er det fysiske miljøet mye av grunnen til at de drar på hytten, med ønske om å for eksempel gå tur der (intervju med hytteeier). I intervjuet med en av velforeningene kom det også frem at de var bekymret for at deres nærområde skulle endres for mye med fortetting av nye hytter i deres hyttefelt. Man kan derfor argumentere for at det fysiske miljøet og relasjonene man har til det har stor påvirkning på hvordan opplever stedet. Relasjonene til det fysiske miljøet baseres på hvilke forutsetninger man har til bruk av stedet, som ved at hytteeiere ønsker å bruke det fysiske miljøet som rekreasjonsområde, mens for allmenningen er det inntektskilden deres.

En ny relasjon oppstod også mellom hytteeierne og det fysiske miljøet når det ble byggestopp av nye hytter. Mange av hytteeierne jeg intervjuet sa at de syntes det var behagelig at det ikke ble bygget nye hytter hele tiden, og at de syntes det kunne bli for mye hytter på Sjusjøen om det fortsatte i det tempoet det hadde før byggestoppet. En av hytteeierne sa «jeg syns egentlig det er litt godt at det er en pause nå for det begynner å bli mye hytter», mens en annen uttrykte «(...) jeg er redde for at om konflikten løses at det vil komme flere nye hytter rundt hytten». At antall hytter i Norge har økt betraktelig og at man trenger en pause i hytteutbyggingen er ikke hytteeierne på Sjusjøen alene om å mene (Jagland, 2022). Flere enn bare hytteeiere på Sjusjøen og i resten av Norge har uttrykt problemer med dagnes hytteutbygging på nasjonalt plan og mener det trengs en pause i byggingen for å ta vare på det fysiske miljøet rundt hyttene (Nord, 2020).

Mange av hytteeierne uttrykte også om det ble bygget flere hytter var de bekymret for at disse ville bygges i fritidsområdene deres, som en av hytteeierne sa «Viktig at vi fortsatt har et sted og rekreasjonsområder som brukes for å gå på ski og turer». Mens en annen sa

Kan bli for mye kø i skisporet og en må gå et stykke unna for å komme seg vekk fra folk. Skrev under på å stoppe et nytt hyttefelt i et ubebygget område da dette ville gjort det enda vanskeligere å få gå alene på ski

Hytteeierne har fått en ny relasjon til det fysiske miljøet som følge av byggestoppet gjennom at de verdsetter det mer og ønsker å bevare det slik det er. Dette skjer fordi de nå er redde for å miste det de har av rekreasjonsområder om byggestoppet skulle oppheves og det skulle begynne å bygges hytter igjen.

7.7. Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett på hvilke relasjoner det er mellom de ulike aktørene på Sjusjøen og hvordan disse kan ha blitt endret. Som vi ser har de ulike aktørene ulike relasjoner til hverandre, velforeringen har en annen relasjon til hytteeierne enn hva for eksempel allmenningene har. Samtidig ser vi hvordan relasjonene de ulike aktørene har til det fysiske miljøet er en viktig del av hvordan de oppfatter stedet spesifikt for dem. På grunn av dette ser man hvordan alle relasjonene på Sjusjøen henger sammen og bidrar sammen å gjøre Sjusjøen til et sted for enkeltpersonen. Relasjonene viser de synergiske relasjonene Seamon (2015; 2018) skriver om og hvordan alle disse sammen skaper stedet Sjusjøen for enkeltpersonene.

Viktig å poengtere at ikke alle relasjonene påvirker alle personer like mye, men de er der og påvirker hvordan en sine relasjoner har en effekt på andre sine relasjoner til stedet. Videre i oppgaven vil det bli sett på hvordan disse relasjonene kan brukes for å forstå Sjusjøen gjennom sense of place for de ulike aktørene.

8. Endring skaper sense of place

Dette kapitlet baserer seg på teorien som har blitt forklart i kapitel 4.1.. Jeg har valgt å se på hvordan endringer som skjer på stedet endrer relasjonene som skjer på stedet og hvordan dette påvirker deres sense of place som man har knyttet til stedet. Det vil bli lagt fokus på hvordan konflikten rundt vannverket har skapt en endring på Sjusjøen og hvordan hytteeierne har fått endret sin sense of place.

8.1. Sjusjøen som relasjonelt sted

Alle aktørene som står i tabell 5.1. har sin egne unike relasjoner og en egen unike sense of place til Sjusjøen gjennom at de opplever stedet med sine egne personlige erfaringer og forventninger (Cresswell, 2006; Ruud, 2015). De kan også som nevnt tidligere ha en felles sense of place som deles med alle i samme sosiale gruppe som hytteeier eller grunneier, men de vil fremdeles ha sin egen i tillegg da personlige erfaringer og forventninger til stedet står sterkere enn den felles oppfattelsen en sosial gruppe vil ha (Cresswell, 1996; Cresswell, 2006; Ruud, 2015). Dette betyr at selv om noen er i samme sosiale gruppe kan de ha helt ulik sense of place knyttet til stedet.

Man kan stille spørsmålet om hytteeierens sense of place har endret seg som følge av endringen konflikten har skapt på Sjusjøen eller om den forbli den samme som tidligere. Før man kan se på om aktørenes sense of place har blitt endret må man forstå hvilken type endring konflikten skaper og om den skaper en endring i relasjonene på Sjusjøen for hytteeierne.

Det kan argumenteres for at Sjusjøen kan bli sett på sett på som et relasjonelt sted som er skapt ut ifra relasjonene mellom ulike personer og, personer og det fysiske miljøet (Jones, 2009; Tonkiss, 2013). Sjusjøen vil skapes og være noe unikt ut ifra hvem som ser på Sjusjøen og hvilke relasjoner de har til stedet, med for eksempel at hytteeierne og Ringsaker kommune vil ha ulike relasjoner til Sjusjøen og dermed ha ulik tilhørighet og oppfatningen til Sjusjøen. Relasjonene kan oppstå innenfra mellom de ulike aktørene, men kan også være basert på erfaringer man har med seg fra andre steder (Lave mfl., 2018; Cartel, Kibler og Dacin, 2022; Cresswell, 2006; Ruud, 2015; Massey, 2005).

Sjusjøen treffer på punkt en og to av Berg og dale (2015) sine kjennetegn av et relasjonelt sted, med punkt 1) at stedene skaper relasjoner som strekker seg utenfor det som regnes som lokalt, som representanten fra kommunen sa det «her er det både nasjonale og internasjonale mesterskap». Mesterskapene vil skape en relasjon til Sjusjøen for de som deltar, men også de

som ser på slik at folk som aldri har vært på Sjusjøen også får et forhold og en relasjon til stedet. Punkt 2) treffer de på med at det hele tiden skapes nye relasjoner med for eksempel konflikten rundt vannverket, men også på mindre skala med at en hytte skifter eier og du får nye naboer og medlemmer i velforening, slike ting som dette er også med på å endre ens relasjon til stedet. Dette blir da det som Seamon (2015, 2018) kaller for synergiske relasjoner med at stedet produserer egne og nye relasjoner innad i stedet. Sjusjøen skaper sine egne relasjoner med at nye og gamle relasjoner endres av ulike hendelser innad på stedet.

Det finnes mange relasjoner på Sjusjøen, mellom personer, og mellom personer og fysisk miljø, og hver aktør vil ha egne unike relasjoner til de andre aktørene på stedet og til det fysiske miljø (Jones, 2009; Berg og Dale, 2015; Tonkiss, 2013). Dette fører til at stedet vil være ulikt for en hytteeier og for en av representantene for allmenningene siden de ikke har de samme relasjonene til andre aktører, som vist tidligere i teksten, men også til andre personer og fysisk miljø utenfor Sjusjøen. Massey (i Lave mfl., 2018) argumenterte for at steder kan ha mange ulike identiteter etter hvem som ser og tenker på stedet, som gjør at stedet er ulikt etter hvem som samhandler med stedet. Sjusjøen vil da være i konstant endring for hver av aktørene siden relasjonene deres endres konstant og ulikt, slik som konflikten rundt vannverket har ført til (Murdoch, 2005; Anderson, 2012; Ridgway and Kirk, 2020)..

Sjusjøen kan også sees på som et relasjonelt sted, på grunn av hvordan aktørene oppfatter stedet avhenger av relasjonene de ulike aktørene har til hverandre. Sjusjøen hadde ikke vært et så populært sted for hytteeiere om det ikke hadde vært for grunneierne og at de lagde skiløyper og andre fasiliteter for dem. Sjusjøen hadde heller ikke vært så profitabelt for Ringsaker kommune eller grunneierne om det ikke hadde blitt bygget hytter og hatt hytteeiere som ønsket å være der. Alt dette gjør at de ulike aktørene har relasjoner som er avhenger av hverandre. Dette treffer Berg og Dale (2015) sitt punkt 4) at menneskene som oppholder seg på stedet og stedet er gjensidig holdt sammen av hverandre. Hytteeierne er der fordi det er flott natur og gode skiløyper, mens stedet kjennetegnes av at det har masse hytter og skiløyper som er laget av grunneierne i naturen

8.2. En ny sense of place på Sjusjøen?

Konflikt rundt vannverket har som nevnt tidligere ført til en byggestopp av nye hytter (Holø og Røsrud, 2021; Kjernli, 2020). Denne byggestoppen har blitt en endring på stedet som har ført til en ny sense of place for hytteeierne og for allmenningene. Konflikten er en endring på

stedet, det er en fysisk endring da det ikke vil bli bygget vannverket som planlagt og at det ikke blir bygget hytter lenger. Det er også enn sosial endring da det ikke lenger er det gode og oversiktlige samarbeidet som var der før konflikten startet mellom kommunen og allmenningene, og en relasjonell endring da allmenningene og hytteeier ikke lenger vil krangle om at det skal bygges nye hytter hvor det er spredt mellom hyttene (representant fra velforening; representant fra kommunen). Det er en endring i relasjonene hytteeier har til Sjusjøen, da noen sa de var redde for at Sjusjøen skulle bli sett på som et konflikt sted (hytteeier).

Byggestoppet av nye hytter har som nevnt tidligere endret relasjonen hytteeiere har til det fysiske miljøet med at det ikke lenger bygges hytter der, ifølge Murdoch (2005) og Massey (2005) har de da ført til at et nytt sted har oppstått for hytteeierne. Dette stedet vil som nevnt tidligere ifølge Massey (2005) bare være der midlertid ettersom nye steder vill oppstå når relasjonene endres igjen. Stedet vil bare være en midlertid konstellasjon som skapes på nytt og på nytt hver gang relasjonene i stedet endres.

Stedet vil være unikt for hver hytteeier, da hver hytteeier har egne unike relasjoner til stede som bare de har. Dette kan skje kan være fordi de har hytter på forskjellige områder da det i intervjuene med hytteeierne kom frem at de som har hatt hytte på Sjusjøen lenger og hadde hytter med god avstand til naboen gav mer utrykk for at byggestoppen var noe de så på som veldig positivt enn nyere hytteeier med hytter i tettere hyttefelt (intervju med hytteeiere).

Selv om stedet er unikt for hver enkelt hytteeier, kan det ifølge Cresswell (1996) oppstå en delt stedsoppfatning av stedet, som hytteeiere samlet kan ha, for eksempel at det er dyrt å ha hytte på Sjusjøen, som ble fortalt i de fleste intervjuene med hytteeierne (intervju med hytteeiere). Denne felles stedsoppfatningen kan være med på å skape relasjoner til stedet som gjør det unikt. Følelsen av å være i et felleskap er med på å skape relasjoner som bidrar til å skape stedet. Her kan det være en felles stedsoppfatning for alle hytteeierne, men det kan også kun være for enkelte hyttefelt som har sin egen velforening som kjemper for deres saker. Slik man så med velforeningen som ga ekstra utrykk for at de var redde for at konflikten skulle stoppe og nye hytter skulle bygges i deres hyttefelt (representant fra velforening). Dette skaper felles relasjoner mellom hytteeierne og bidrar til en felles stedstilhørighet som Cresswell (1996) argumenterer for kan oppstå. Men selv med denne felles stedsoppfatningen vil det ennå være unike steder for enkeltpersonene, da relasjonene på stedet vil være ulike selv om noen av dem vil være felles (Murdoch, 2005)

At stedet endrer seg og blir likere eller mer ulikt til andre steder kan også ha en påvirkning i relasjonene man har til stedet. Som nevnt tidligere argumenterer Massey for det hun kaller *global sense of place*, som er at man tar med seg inntrykk fra andre steder når man danner en *sense of place* til stedet man befinner seg på (Lave mfl., 2018). En hytteeierne sa i intervjuet at hen syntes Sjusjøen begynte å ligne for mye på Beitostølen med at hen syntes det begynte å bli for mange hytter på Sjusjøen, mens noen andre sa som nevnt tidligere at de var redde for at Sjusjøen skal bli sett på som et konflikt sted. Her ser man at de tar med seg inntrykk fra andre steder og sammenligner disse med sine egne relasjoner.

Disse endringene kan føre til at det oppstår en ny *sense of place* for hytteeierne på Sjusjøen, selv om de ikke er direkte berørt av konflikten blir deres oppfatning av stedet også endret, da de får hørt om konflikten og aktører de har relasjoner med kan være en del av konflikten. Et eksempel på dette er at de vil endre sitt inntrykk av kommunen slik som en hytteeier sa «For oss er den [konflikten] bare positiv, for oss viser det at kommunen bryr seg om vanntilførsel for lokalbefolkningen og hytteeier før grunneierens mening. Vi er jo positive til hytter». Her har konflikten endret hans relasjon til kommunen selv om hen ikke er direkte involvert i konflikten.

Endringene som skjer på Sjusjøen, fører som nevnt tidligere, til ifølge Murdoch (2005) og Massey (2005) at stedet som var, ikke lenger eksiterer og at det har oppstått et nytt sted for aktørene basert på de nye relasjonene som har oppstått på grunn av endringene. Når relasjonene man har til et sted endres vil det oppstå et nytt sted. Når dette nye stedet har oppstått vil man få nye meninger og oppfatninger knyttet til det nye stedet som man ikke hadde til det tidligere stedet, og man vil dermed få en ny *sense of place* knyttet til det nye stedet (Nyseth og Pløger, 2015; Raymond, Giusti og Barthel, 2017). Denne nye *sense of place*-en vil være basert på det nye stedet og vil derfor være annerledes enn den man hadde tidligere siden den nye *sense of place*-en er basert på de nye relasjonene som oppstår på det nye midlertidige stedet (Massey, 2005). Noen av relasjonene til stedet vil fortsatt forbli, da ikke alle blir byttet ut som følge av endringene slik at deler den nye *sense of place* vil være lik den gamle.

Raymond, Giusti og Barthel (2017) argumenterer som nevnt tidligere at mennesker har nettverk av relasjoner på steder og med endring av dette nettverket gjør at de opplever ting annerledes. Dette kan være nettverket mellom grunneier, velforeningene og hytteeierne, og gjør at de kan få nye og annerledes relasjoner til hverandre som følge av konflikten, dette vil

da føre til en endret sense of place til Sjusjøen basert på hvordan de nye relasjonene påvirker deres subjektive oppfatningen av det nye stedet. Andre relasjoner som kan endres er for eksempel relasjonene mellom allmenningene og kommunen. Konflikten kan føre til at deres mangeårige samarbeid om Sjusjøen endres og de får nye relasjoner til hverandre som gjør at de ser på Sjusjøen som noe annet enn tidligere, som vil føre til at de endrer sin sense of place til Sjusjøen. Dette vil føre til at det oppstår et nytt sted for dem også, som igjen vil føre til en ny sense of place slik som blir vist figur 4.1.viser (Murdoch, 2005; Massey, 2005).

8.3. Teori vs praksis

Teorien viser i forrige delkapittel av hytteeierne skulle fått en ny sense of place til Sjusjøen som følge av endringene som har skjedd og som dermed har skapt et nytt unikt sted for hver hytteeier (Murdoch, 2005; Massey, 2005). Men under intervjuene kom det frem at nesten alle hytteeierne jeg snakket med brydde seg ikke om konflikten eller at den påvirket dem veldig liten grad, som en hytteeier sa «Den påvirker ikke oss, vi er fornøyde med at når vi kommer på hytten er det ro og det enklere liv. Å komme forbi Sjusjøen sentrum og forbi det urbane er vi alltid glad for». For dem er det å komme på hytten å komme seg vekk fra det forstyrrende, som en konflikt er ifølge Gualini (2015). Her ser man at hytteeierne ikke tenker på konflikten når de kommer på hytten og er i stedet der for å slappe av og feriere, de ser på hytten som noe annet en Sjusjøen, noe jeg vil komme mer innpå i neste kapitel. En av grunne til dette vil være at på grunn av det vertikale hierarkiet som finnes på Sjusjøen, hvor Ringsaker kommune og allmenningene er høyere oppe på skalaen enn hytteeierne (se figur 4.2). En konflikt mellom disse to vil være på et så høyt nivå på skalaen at hytteeierne, som er på et lavere nivå ikke vil la seg påvirke av konflikten. Konflikten skjer utenfor deres sfære siden de ikke befinner seg vertikalt på det nivået konflikten befinner seg på (Jordhus-Lier og Stokke, 2017). En av representantene for allmenningene sier selv

Nei, de som har hytte har reist opp hit, har gjort det for å slappe av (...). Når en har såpass mange kunder som vi, så er det jo mange forskjellige kunder (...) sitter og bekymrer seg så veldig mye ting sånn at noen kan ha blitt irritert på det.

Representanten fra kommunen er enig med representanten fra allmenningen og sier «De [hytteeierne] er jo fornøyd med at det faktisk ikke skjer noe. Jeg tenker heller at mange tenker er positivt det egentlig». Her ser man at de konflikten gjelder mener at konflikten ikke vil

påvirke hytteeierne negativt og hvor representanten fra allmenning mener den ikke vil påvirke dem i hele tatt.

Men det er ikke slik at ingen tenker på konflikten, selv om de fleste ikke tenker på den. Noen hytteeiere er ennå redde for at konflikten vil løses en gang og at det da kommer til å bygges flere hytter rundt dem, dette kom frem i et av intervjuene med hytteeierne. Konflikten påvirket hen i liten grad, men ikke frykten for nye hytter, «[Konflikten] påvirker meg i liten grad, men er redd for at om konflikten løses at det vil komme flere nye hytter rundt hytten». Det samme sa en av velforeningene, som også er hytteeiere

Men grunnen til at vi forfølger dette med argus øyne er fordi at på et tidspunkt løser denne konflikten seg i sentrale deler av Sjusjøen. Grunneierne ønsker selvfølgelig en fortetting fordi de er jo nødt til da å tjene mere penger på å selge flere tomter og hvis du ser rundt deg her er det jo plass til mange hytter rundt her. (...) så for å kunne gå på ski så må folk oppover her og det gjør jo at vi er veldig opptatte av at et sted må jo folk rekreer (fritid), et sted må de gå på ski og da må vi sørge for at vi ikke bygger ned området her slik at det ikke er mulig å gå på ski.

(representant fra velforening)

Det man ser er at for noen har deres relasjon til Sjusjøen endret seg som følge av konflikten, mens for andre har den blitt den samme og er uforandret. For de hytteeierne som har fått endret sin relasjon som følge av konflikten er de som er redde for at når den løses vil det bli bygget flere nye hytter på Sjusjøen. Her ser man at flere personer i samme sosiale gruppe, hytteeier på Sjusjøen, ikke deler samme relasjoner med at de ser på konflikten annerledes. Dette går imot Cresswell (1996) sin argumentasjon om at personer i sosiale gruppe vil dele og ha samme sense of place, noe man ser ikke skjer blant hytteeierne på Sjusjøen da de reagerer ulikt og noen får en ny relasjon til Sjusjøen som følge av konflikten, mens andre beholder sin originale og lar ikke konflikten endre deres relasjon.

Dette gjør at disse hytteeierne, som har fått endret sin relasjon på grunn av konflikten, ikke lenger har den samme relasjon til Sjusjøen fordi de nå går og tenker på hvordan stedet kommer til å bli. Noen er redde for at Sjusjøen begynner og vil ligne på andre steder, som hytteeieren som mente det begynte å ligne for mye på Beitostølen, hvor man ser det som Masseys argumenterer skjer med en global sense of place. Hytteeieren som ble intervjuet ønsker ikke å ha hytte på et sted som Beitostølen og ønsker derfor ikke at Sjusjøen skal bli som Beitostølen. Siden hen har med seg erfaringer fra steder som Beitostølen kan er dette

med på å forme hans sense of place til Sjusjøen og når hen ser at Sjusjøen blir mer likt et sted hen ikke ønsker at Sjusjøen skal ligne på gjør dette at hans sense of place blir endret gjennom det Massey kaller global sense of place (Lave mfl., 2018).

Selv om det bare er en hytteeier som sa under intervjuene at hen syntes stedet begynte å ligne for mye på andre steder på grunn av for mange hytter på Sjusjøen går det ennå igjen for mange at de ikke ønsker flere hytter på Sjusjøen, hvor noen også sier de skulle ønske det var færre. En hytteeier sa «Ja, og vi ser også en ganske mye forandring siden vi fikk hytten 2006 med mange nye hytter», mens en annen sa «(...) men er redde for at om konflikten løses at det vil komme flere nye hytter rundt hytten». Ved at konflikten har ført til byggestopp av flere hytter har dette ført til som nevnt tidligere en endring av relasjonene de har til det fysiske miljøet. De har fått endret sin relasjon til det positive på grunn av konflikten med at det ikke lenger bygges hytter, som er noe de ønsker. Dette har ført til at mens konflikten pågår mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen har hytteeierne fått endret sin sense of place til å bli mer positiv til Sjusjøen. Her ser man det Gualini (2015) skriver om at en konflikt ikke alltid vil være noe negativt, men kan få frem noe positivt også, her for hytteeierne som ikke får flere hytter rundt seg.

Det interessante her er at for noen av hytteeierne som har fått endret sin relasjon som følge av konflikten så er det ikke konflikten direkte som gjør at de har fått endret sin sense of place til stedet. Med det menes det at de ikke endrer sin sense of place på grunn av at konflikten oppstod, men heller på grunn av hva som vil skje hvis konflikten løses. Hvis konflikten løses er hytteeierne redd for at det vil bygges flere hytter på Sjusjøen, en endring de fleste hytteeierne jeg intervjuet ikke ønsker. Dette gjør at de har en relasjon til konflikten som gjør at de frykter for fremtiden, ikke hva som skjer nå.

Det som har vist seg som fellesnevner i nesten alle intervjuene med hytteeierne er som nevnt at de sier de ikke bryr seg om konflikten og at den ikke påvirker dem, men det kan ennå argumenteres for som vist ovenfor at selv om de ikke bryr seg om konflikten i direkte forstand har den påvirket deres relasjoner til Sjusjøen. For dem som er redde for at konflikten skal løses og det skal bygges nye hytter slik at Sjusjøen begynner å ligne mer på Beitostølen, til dem som bare er glade for at det ikke har blitt eller blir bygget nye hytter så lenge konflikten pågår, har konflikten skapt en ny relasjon til stedet. Konflikten har endret relasjonen deres med måten de ser på Sjusjøen, ved at de nå har et annet syn på deler av Sjusjøen enn de hadde før konflikten. Dette skjer ifølge Dale og Berg (2013) fordi sense of place skapes som en reaksjon på endringen som har skjedd på et sted. Selv om Nyseth og Pløger (2015)

argumenter for at endringer på steder kan, men må ikke, skape en ny sense of place til stedet, kan man argumentere for at konflikten ennå har skapt en ny sense of place med at de har en reaksjon på endringen (Dale og Berg, 2013).

På grunn av dette kan man argumentere for at relasjonen er endret på grunn av konflikten. Disse nye relasjonene som har oppstått på grunn av konflikten, om de er små eller store fører til at nytt sted oppstår, som fører til en ny unik sense of place for hver hytteeier slik som man kan se på figur 4.1. (Murdoch, 2005; Massey, 2005; Dale og Berg, 2013). Konflikten har skapt en ny sense of place for hytteeierne på Sjusjøen, selv om dette for noen av dem kun er en liten endring er det ennå en endring. Enten om endringen er fordi de er glade for at det er byggestopp, de ender sin relasjon til Ringsaker kommune til det bedre med at de føler kommunen står opp for hytteeierne, eller at de får sin relasjon endret fordi de er redde for hva fremtiden vil bringe om konflikten løses. Man kan derfor argumentere for at teorien til Massey (2005), Murdoch (2005) og Dale og Berg (2013) stemme om at endringer på et sted vil skape nye relasjoner som videre vil skape en ny sense of place.

8.4. Hvorfor uenighet blant hytteeierne

Som man ser, er det ikke en enighet mellom alle hytteeierne hvor mye konflikten påvirker dem. Noen av hytteeierne sier at de ikke bryr seg om konflikten, mens andre sier de er redde for hva som vil skje hvis konflikten løses og det da vil bli bygget nye hytter på Sjusjøen (intervju med hytteeier). Cresswell (1996) argumenter for at sosiale grupper kan ha en felles sense of place til et sted, men dette strider som nevnt tidligere imot Hummon (1992,) og Ruud (2015) sin argumentasjon for at sense of place er noe subjektivt og unikt som hver enkelt person har til et sted. På grunn av argumentasjonene til Hummon (1992) og Ruud (2015), kan man si at uenigheten om hvor mye konflikten påvirker hver enkelt hytteeier skjer fordi hytteeierne blir ulikt påvirket av endringen som konflikten har skapt på Sjusjøen, og derfor blir deres sense of place ulikt påvirket. Dette skjer på grunn av hytteeierne på Sjusjøen har egne nettverk av relasjoner, med at de for eksempel har hytter på forskjellige steder og derfor får ulike naboer som gjør at de får egne relasjoner, eller at de har hytte på et felt med færre hytter rundt seg og har derfor en anderles relasjon til det fysiske miljøet de er redde for skal endres om konflikten løses. En persons nettverk kan bli mer påvirket av endring på et sted og vil da kunne endre sin sense of place, mens en annen ikke vil endre sin da deres nettverk ikke er like berørt av endringen (Raymond, Giusti og Barthel, 2017).

8.5. Oppsummering

I dette kapitlet har jeg diskutert hvordan konflikten har påvirket hytteeierne på Sjusjøen sin sense of place til Sjusjøen. Det har blitt vist hvorfor og hvordan Sjusjøen kan regnes som et relasjonelt sted gjennom at Sjusjøen treffer på punkt en, to og fire av Berg og dale (2015) sine kjennetegn av et relasjonelt sted, og punkt fire ved at aktørene oppfatter stedet avhenger av relasjonene de ulike aktørene har til hverandre. Det er også blitt diskutert hvordan konflikten kan ha skapt en ny sense of place for hytteeierne gjennom endringene den gjør på stedet som skaper et nytt sted for dem (Murdoch, 2005; Massey, 2005; Nyseth og Pløger, 2015). Videre ble det diskutert om teorien stemte med hva hytteeierne selv opplevde og hvordan de opplevde endringen på Sjusjøen som konflikten skapte hvor man kan argumentere for at selv om de fleste hytteeierne sier at konflikten ikke påvirker dem, har de allikevel fått et bedre forhold til Sjusjøen siden det nå ikke bygges flere hytter. Også de som var redde for hva som kom til å skje hvis konflikten skulle løses har fått en ny sense of place med at de nå tenker på konflikten når de tenker på Sjusjøen. Til slutt ble det diskutert hvorfor ikke alle hytteeierne på Sjusjøen delte en felles sense of place og en felles reaksjon på endringen og det nye stedet konflikten har skapt, hvor det ble konkludert med at dette ikke skjer fordi sense of place er noe unikt hver enkelt person har til et sted og ikke en felles oppfattelse av stedet (Hummon, 1992; Ruud, 2015).

9. Sense of place motvirker endring

I forrige kapittel ble det diskutert hvordan endringer som skjer på et sted skaper et nytt sted og skaper dermed en ny sense of place til det nye stedet (Murdoch, 2005; Massey, 2005; Dale og Berg, 2013). I dette kapitlet vil det bli diskutert om dette vil stemme for alle steder, og se på hvordan dette vil variere fra Sjusjøen og hytten som sted for hytteeierne. Det vil bli tatt utgangspunkt i Masterson mfl. (2017) og Roberts (2012) sine ideer, som står i kontrast til Murdoch (2005), Massey (2005) og Dale og Berg (2013), med at en sterk nokk sense of place kan motvirke endring som skjer på et sted. Med å bakgrunn i Masterson mfl. (2017) og Roberts (2012) sine ideer, vil bli sett på om hytteeierne på Sjusjøen tenker likt om sin egen hytte og Sjusjøen, og om de endrer sin sense of place til hytten på grunn av konflikten, slik det ble vist i forrige kapittel at de gjorde med Sjusjøen som sted.

9.1. Hytten som et relasjonelt sted

Slik det ble gjort med Sjusjøen i forrige kapittel og forklart hvorfor Sjusjøen er et relasjonelt sted vil det også bli forklart hvorfor hytten også kan betraktes som et relasjonelt sted, men det vil være en stor forskjell når man ser på Sjusjøen som et relasjonelt sted og bare en enkelt hytte. Med Sjusjøen er det flere aktører involvert når man tenker på relasjonene. Ikke nødvendigvis at alle hytteeierne og de andre aktørene har en relasjon til hverandre, men at alle hytteeierne har sine egne relasjoner til Sjusjøen og mange av de andre aktørene som finnes der, med for eksempel Ringsaker kommune og allmenningen hytten deres hører til. Dette blir det som Seamon (2015; 2018) kaller synergisk relasjoner, med at alle relasjonene på stedet påvirker dine relasjoner til stedet.

Med en enkelt hytte vil kanskje naboene ha en relasjon til din hytte, og allmenningen hytten din står i vil også ha en relasjon til den, men dette vil ikke være det samme som Sjusjøen som helhet. Dette blir fordi når jeg vil diskutere hytten som relasjonelt sted vil jeg rette søkelys på relasjonene hytteeieren har til sin egen hytte, og ikke hvilke relasjoner resten av aktørene Sjusjøen har til den spesifikke hytten. Dette kan bli forstått som en form av analytisk relasjoner, at det er hytteeierens relasjoner til selve hytten, men dette stemmer ikke. Selv det blir som Seamon (2015) beskriver analytisk relasjoner, med at de skapes en til en, hytten og hytteeieren, er ikke det eneste som finnes for hytten og hytteeieren. Minner, tidligere opphold, familie, besøk og sammenligning av andre hytter og andre mulige aspekter, som er med på å skape relasjonene til hytten gjør at hytteeieren sin relasjon til hytten må forstås synergisk selv om den bare skapes mellom to aktører.

Selv om det bare er to aktører i relasjonene mellom hytten, som det fysiske miljøet hytten og hytteeieren, vil også andre spille inn på relasjonene som skapes mellom hytten og hytteeieren. Dette kan være plagsom nabo, en allmenning de mener ikke brøyter godt nokk eller en kommune de mener tar for mye i eiendomsskatt (Næsheim og Skrefsrud, 2018). Disse vil ikke bli tatt med i analysen og det vil i stedet bli lagt søkelys på hytteeieren sine relasjoner til hytten og disse aktørene, ikke andre veien slik det ble gjort når jeg pratet om Sjusjøen som et relasjonelt sted. Alle hytteeiere har sine egne unike relasjoner og en egen unike sense of place til hytten sin, gjennom at de opplever stedet med sine egne personlige erfaringer og forventninger, som minner fra tidligere opphold på hytten og det er denne sense of place-en som skal sees på om endres (Roberts, 2012; Cresswell, 2006; Ruud, 2015).

Relasjonene man har til et sted, i dette tilfelle hytten, vil få en påvirkning fra andre steder enn kun selve hytten. Er naboen som nevnt plagsom, er allmenningen hytten står i vanskelig å ha med å gjøre eller om veien opp til hytten er i dårlig stand, vil alt dette være med på å forme relasjonene man har til hytten (Berg og Dale, 2015). Selv om disse og andre relasjoner, er med på å forme relasjonene man har til hytten, er det først og fremst hytteeierens relasjoner til selve hytten som er med på å skape stedet hytten befinner seg på. Her vil ikke relasjonene til andre personer ha like mye å si, men heller relasjonene til det fysiske miljøet som hytten er, da det ifølge Tonkiss (2013) er relasjonene man har til stedet som er med på å produsere stedet. Altså hytteeierens relasjoner til det fysiske miljøet hytten, skaper stedet hytten for hytteeieren. Dette blir fordi hytten som sted, er et sted hvor man ikke må forholde seg til andre mennesker slik som man må på andre steder som for eksempel ved Sjusjøen som helhet. Disse kommer inn med at stedet Sjusjøen strekker seg utover det lokale, og ikke kun finnes på det lokale slik som hytten (Berg og Dale, 2015). Her kan man også trekke inn Rose (1995) sine tanker om at steder vil ha en annenledes tilknytting om hvor de finnes på skalaen av lokalhet, og når hytten da blir på et lavere nivå enn Sjusjøen, kan man se dette som noe lokalt for hytteeieren, mens Sjusjøen blir over dette.

Hytten treffer på Berg og Dale (2015) sitt punkt 3) og 4) om kjennetegn ved relasjonelle steder, at det er gjensidig avhengighet på stedet og at menneskene som oppholder seg på stedet og stedet er gjensidig holdt sammen av hverandre. Hytten er det som gjør at folk ønsker å oppholde seg på stedet, den er grunnen til at de drar ditt, ikke hele Sjusjøen, men selve hytten. Dette kommer frem i et intervju med en hytteeier som har blitt nevnt tidligere «Å komme forbi Sjusjøen sentrum og forbi det urbane er vi alltid glad for». De drar ikke på hytten fordi den ligger på Sjusjøen, de drar til Sjusjøen fordi hytten ligger der. Hytten hadde

ikke eksistert som et sted om ikke hytteeierne hadde dratt dit, og hytteeierne ville ikke ha hatt relasjoner til stedet om ikke hytten var der. Denne gjensidigheten vil være med å gjøre hytten om til et relasjonelt sted siden hytten ikke hadde eksistert uten hytteeieren og hytteeieren hadde ikke hatt et forhold til stedet uten hytten.

9.2. Hytten som et annerledes sted

Selv om hytten kan bli betraktet som et relasjonelt sted vil det også kunne bli sett på som et annerledes sted. Man kan sette opp hytten som et annerledes sted med at man setter opp hytten som sitt eget sted, og man vil da få en egen tilknytning til hytten som sted, som man ikke får til det større stedet [Sjusjøen] hytten befinner seg på (Seamon, 2018). Dette går inn under det som Rose (1995) skriver om stedstilhørighet på ulik skala, man kan føle en strek tilknytning og ha egne relasjoner til hytten, som i vil være det lokale, som man ikke nødvendigvis vil ha til Sjusjøen som helhet.

Det kom frem i intervjuene med hytteeierne at hytten er noe som står dem veldig nært. Mange av dem har hatt hytten i flere generasjoner og har opparbeidet seg minner her som betyr mye for dem (Intervju med hytteeier). Disse minnene er med på å skape relasjoner til stedet hytten som er så sterke på grunn av tilknytningen til stedet er så sterkt at endringer som skjer på stedet lokalt som hytten eller endringer som skjer på det større stedet hytten er en del av ikke vil klare å ha en effekt på relasjonene som man har til stedet (Roberts, 2012). Hytten vil her for hytteeierne være så bra som den en gang var, selv om det skulle skje store endringer rundt hytten på Sjusjøen, slik at de har så gode relasjoner til hytten at disse ikke vil la seg endre. Siden konflikten i tillegg er mellom to parter på et mye høyere nivå enn hva hytteeierne befinner seg på (se figur 4.2.) vil den også ha enda vanskeligere å klare endre deres relasjoner til hytten på grunn av dens avstand til dem, enn hva en konflikt som de var en part i ville klart. Man kan argumentere for at om konflikten hadde vært mellom hytteeieren og naboen ville den hatt en mer fremtreende effekt på relasjonene hytteeieren har til hytten sin. Siden konflikten skjer på et høyere nivå enn dem har den ikke noen stor/ingen effekt på hytteeierens sine relasjoner til hytten.

Noen av hytteeierne jeg snakket med, snakket også om hvordan de husker det var før på Sjusjøen, og at de føler stedet har forandret seg, men når hytten ble nevnt kom det ikke opp noe om hvordan den har blitt forandret. De snakket om fysiske endringer som å få seg egen brønn, vaskemaskin og oppvaskmaskin på hytten, men allikevel ble det snakket som om

hytten ikke hadde blitt endret for dem. Hytten var ennå det samme stedet som da de var små, det samme stedet som minnene deres var fra og det samme stedet hvor de ennå kunne komme å slappe av på (representant fra velforening: intervju med hytteeiere). Her ser man det som Nyseth og Pløger (2015) beskriver som romantisering av sted, stedet er ikke hva det er nå, men hva det var før.

Man kan også se hvordan hytten blir sett på som et annerledes sted når man snakker med hytteeierne om hvordan konflikten om bygging av nytt vannverket mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen påvirker deres opphold på hytten og relasjonene de har til hytten, mot hvordan de føler konflikten påvirker Sjusjøen som helhet. En av hytteeierne sa i intervjuet «Vi merker ikke noe til konflikten, (...) men konflikten har ikke hjulpet renommeet til Sjusjøen». Her ser vi hvordan konflikten ikke påvirker oppholdet på hytten for hytteeieren, men den endrer renommeet for Sjusjøen som en helhet. Igjen ser man hvordan steder på ulike skala av det lokale endres ulikt etter hvilke relasjoner og hvor sterk sense of place man har til stedet (Rose, 1995; Masterson mfl., 2017) En annen hytteeier sa «Konflikten er ikke noe problem for hyttekosen, men merker at det er en konflikt». Her ser man det samme som ved forrige hytteeier, konflikten endrer ikke relasjon til hytten eller hyttekosen som hen sier, men at de merker at den er der. At de merker konflikten selv om den ikke påvirker relasjonene de har til hytten kan argumenteres for at det de merker er hvordan konflikten endrer deres relasjoner til Sjusjøen som en helhet som ble vist i forrige kapittel, man ikke til hytten sin. En av representantene for allmenningene mener også at konflikten ikke vil påvirke hytteeierne. En av representantene fra allmenningene sa «de som har hytte har reist opp hit, har gjort det for å slappe av». Representanten fra allmenningene sier her at når en hytteeiere drar opp til hytten sin, så gjør en det for å slappe av og tenker ikke på konflikten, men heller kun på hyttekosen og hvordan det er flott å være på hytten. Her ser man at det er en enighet om tanken at når man er på hytten, så er man der for å slappe av.

Man kan si at selv om hytten vil kunne bli betraktet som et relasjonelt sted, slik som Sjusjøen og andre steder, kan man argumentere for at hytten også er et annerledes sted og at for hytteeierne vil ikke stedet endres slik som andre relasjonelle steder gjør når det skjer endringer på stedet. Det er relasjonene til stedet som gjør hytten til et spesielt sted for hytteeierne. Minnene, følelsene og relasjonene de har til hytten er alt med på å gjøre hytten til et sted som er skapt av relasjonene hytteeierne har til sin egen hytte. Det som skiller hytten fra andre relasjonelle steder, som Sjusjøen, vil være hvor mye vanskeligere det er å endre relasjonene til hytteeierne og derfor hvor mye vanskeligere det er å skape et nytt sted på grunn

av endringer i relasjoner, slik som det ble vist i forrige kapittel at konflikten gjorde med relasjonene til hytteeierne for Sjusjøen (Masterson mfl., 2017; Roberts, 2012).

9.3. En ny sense of place på hytten?

Så hvorfor påvirker ikke konflikten hytten på samme måte som den påvirker Sjusjøen for hytteeierne? En av grunnene til at dette skjer er for selv om Pierce, Martin og Murphy (2011) Murdoch (2005) og Massey (2005) argumenterer for at nye steder vill oppstå med endring av relasjoner vil ikke alle steder endres i like stor grad. Masterson mfl. (2017) og Roberts (2012) argumenterer som nevnt tidligere at på at en strek sense of place vil motvirke kraften som endringene vil ha på et sted og kan dermed sørge for at stedet vil forbli det samme for individer selv om relasjonene på stedet er endret. Dette vil si at selv om relasjonene til Sjusjøen som en helhet er endret og et nytt sted har oppstått, vil ikke dette føre til at et nytt sted har oppstått på hytten for hytteeierne. På grunn av deres ulike tilknytning til ulik skala på et sted vil endringen skje på en høyere skala enn på hva hytten er for hytteeierne, slik som Rose (1995) argumenterer for. Dette vil videre føre til at en ny sense of place ikke vil oppstå, siden relasjonene hytteeierne har til hytten ikke blir endret av endringene konflikten mellom grunneierne og Ringsaker kommune har skapt for dem til Sjusjøen.

Hytten er som nevnt tidligere et relasjonelt sted som betyr at stedet skapes ut ifra relasjonene som finne på stedet (Jones, 2009; Berg og Dale, 2015; Tonkiss, 2013). Selv om Sjusjøen er endret for hytteeierne og de har fått endret sine relasjoner til Sjusjøen på grunn av konflikten mellom grunneiere og Ringsaker kommune, har ikke denne endringen ført endring av relasjonene til hytten for hytteeierne. Hytten og Sjusjøen har relasjoner til hverandre som er med på å forme stedet hytten for hytteeierne, men siden hytten har en så mye streke tilknytning for hytteeierne enn hva Sjusjøen har for dem, gjør dette at Sjusjøen som helhet endres lettere for dem enn hva hytten gjør (Intervju med hytteeierne).

Endringer av relasjoner til hytten endres ulikt enn hva endringer i relasjoner gjør til Sjusjøen av ulike grunner. En av disse grunnene er hvordan Nyseth og Pløger (2015) beskriver romantiseringen av steder. Det kan skje endringer på stedet som gjør at hytten ikke lenger er det samme stedet, men siden man har minner og en strek sense of place ville ikke endringene klare å endre forholdet deres til stedet (Masterson mfl. 2017; Roberts, 2012).

En annen grunn er hvordan hytteeierne ikke vil klare å se endringene som har skjedd på stedet på grunn av sin sterke sense of place (Barry, 2012; Seamon, 2018). De ser stedet for det som

det var og ikke hvordan det er blitt etter endringene. Dette henger sammen med romantiseringen av stedet, med at det er gjennom romantiseringen av stedet de får et forhold til stedet som uttrykkes gjennom deres *sens of place* som gjør at de ikke ser endringene som skjer på stedet. Det skjer også fordi de gjør seg blinde på endringene fordi de har en så sterk tilknytning til stedet at endringer blir ikke sett, og de ser stedet som det var.

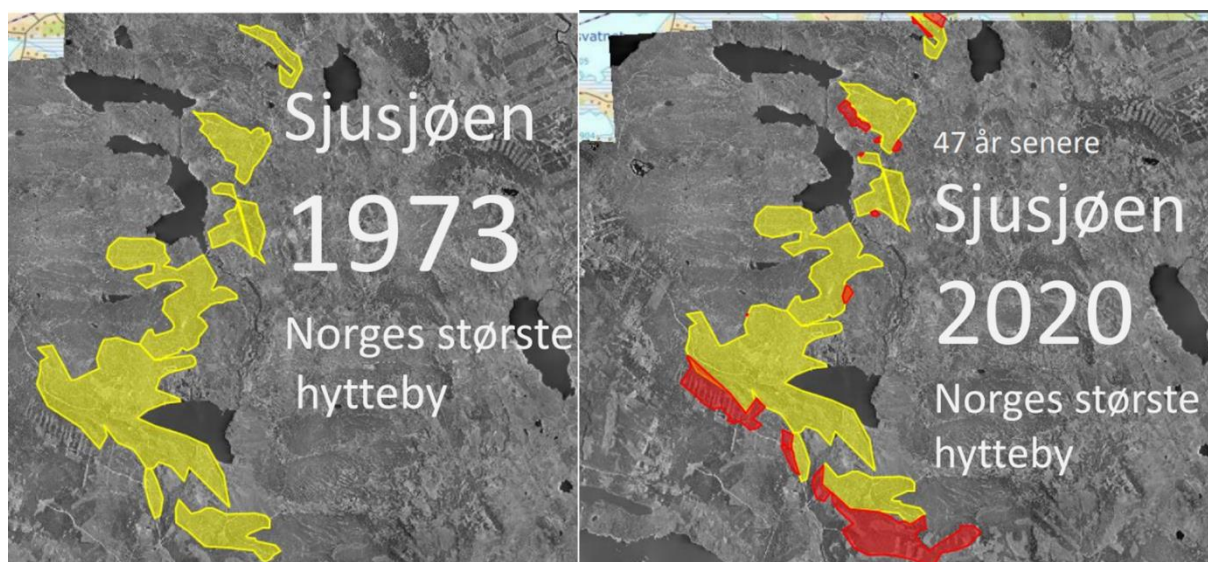
Et annet eksempel på en annen endring som har skjedd på Sjusjøen og som har kunne endret oppholdet for hytteeierne er fortettingen som skjer på hyttefeltene. Mange av hytteeierne samt velforeningene tok opp fortetting som et problem og en konflikt de opplever ved hytten. Hytteeierne sa at de ikke ønsker flere på Sjusjøen og at flere hytter kan ødelegge hyttekosen for dem, som en av hytteeierne svarte når hen ble spurt om de ønsket flere hytter på Sjusjøen

For oss handler det ikke om kø i skisporet og sånn, vi har ganske fin utsikt på hytten vår og god plass rundt den, så for oss handler mest om at vi ikke ønsker fortetting eller at det bygges hus i høyden.

Også velforeninger er imot fortetting av hyttene

De to siste årene har vi jo eksempelvis lagd turorientering her, det er en kjempe suksess og det er ikke bare folk i fra vårt område som bruker det (...). Med en fortetning har du ikke noe sted å plassere de postene.

Her snakker hytteeieren og velforeningen om at de ikke ønsker fortetting eller at det bygges hus i høyden, men om man ser på bilde på figur 9.1 av hytteutbyggingen på Sjusjøen har det blitt mye fortetting i hyttefeltene i mange år. Da det har blitt bygget over 2 000 hytter i Ringsaker kommune mellom 2003 og 2017, av totalt 7 286, hvor fleste parten av disse har blitt bygget på Sjusjøen (intervju med representant fra allmenningene; SSB, u.å.(a)). Bilde viser her at mange av disse har blitt bygget som fortetningshytter, noe det også ble sagt i intervjuene med allmenningene at mange av hyttene deres ble bygget som.

Figur 9.1. Bilde av hytteutbygging på Sjusjøen fra 1973 til 2020.
Hentet fra intervju med representant fra allmenning

Selv om dette er noe skjær for hytteeierne, og som de sier de ikke ønsker, gjør de seg blinde på det når endringen har skjedd (Barry, 2012). De vil ikke se endringen som fortettingen er, og fortsetter og fremdeles dra på hytten og ha samme tilknytning og sense of place til den, selv om det er en endring i relasjonene med at det fysiske miljøet er endrete som følge av fortettingen. Her kan man trekke paralleller mellom konflikten om vannverket mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen, og endringene fortettingen av hyttefelt fører med seg. På grunn av den streke sense of place-en de har til hytten, som de ikke har til hele Sjusjøen, vil de ikke merke endringene som konflikten fører med seg på hytten som sted, slik som de merket endringen på Sjusjøen som helhet (Masterson mfl., 2017; Rose, 1995). En av hytteeierne sa «Jeg tror det blir fort glemt og vil forbli like populært å være på hytten», når hen fikk spørsmål om folk oppholder seg mindre på hytten som følge av konflikten. Hytteeierne vil glemme konflikten om vannverket og endringene den har ført med seg hvis den blir løst, og fortsette å ha den samme sense of place-en som tidligere, slik som de har gjort med fortettingen og endringene det har ført med seg og fremdeles ha samme relasjoner og sense of place til hytten.

Man kan derfor argumentere for at hytteeierne ikke får en ny sense of place til hytten som følge av konflikten, siden deres originale sense of place er så sterk at den vil motvirke endringene konflikten har ført med seg (Masterson mfl., 2017). Man kan si at det har skjedd midlertidige endringer i relasjonene hytteeierne har til hytten, men at disse vil bli glemt, slik som de glemmer fortettingen som har skjedd på Sjusjøen, og at disse ikke vil bestå og de vil

få tilbake sine tidligere relasjoner til hytten. Hytten vil forbli det samme stedet det var før konflikten og hytteeierne vil beholde sin sterke originale sense of place til hytten som de har fått gjennom tidligere minner fra hytten (Seamon, 2018; Roberts, 2012). Dette viser at det å endre relasjonene til hytten er mye vanskeligere enn det er å endre relasjonene hytteeierne har til Sjusjøen som helhet og at sense of place-en derfor ikke vil la seg endre slik den ble endret på Sjusjøen på grunn av konflikten på grunn av dens styrke til stedet. Siden relasjonen deres ikke blir endret på grunn av deres sterke sense of place til hytten, vil det heller ikke oppstå en ny sense of place for hytteeierne. Det viser også hvordan hytteeierne har ulik sense of place og ulik styrke på sin sense of place, på ulike skala til et område (Rose, 1995).

9.4. Oppsummering

I dette kapitlet har det blitt argumentert for hvordan hytten kan bli sett på som et relasjonelt sted samtidig som det kan bli sett på som et annerledes sted med at ikke alle relasjoner har like stor innvirkning på stedet, med at gamle minner og erfaringer har mer kraft enn nye endringer på et sted (Seamon, 2018; Roberts, 2012). Det har også blitt vist at på grunn av at hytten er et annerledes sted vil ikke konflikten endre sense of place-en som hytteeierne har til hytten, slik den har gjort til Sjusjøen som helhet, på grunn av romantisering av stedet hytten (Nyseth og Pløger, 2015). Det har også blitt vist hvordan konflikten mellom Ringsaker kommune og grunneierne på Sjusjøen ikke vil ha noen langsiktig endring på sense of place-en til hytten, men kan ha hatt midlertidige endringer som ikke vil vare for hytteeierne. Dette ble gjort med å vise til tidligere fortelling på Sjusjøen og hvordan det har blitt glemt til fordel for den originale tilhørigheten og sense of place-en til hytten. Dette skjer fordi hytteeierne gjør seg blinde for endringene på grunn av sin sterke originale sense of place (Seamon, 2018; Masterson mfl., 2017; Intervju med hytteeier).

10. Avslutning

I analyse kapitlene over, har de empiriske resultatene over blitt sett i lys av teorien som ble presentert i det teoretiske rammeverket. Disse har da blitt brukt til å besvare problemstillingene som det vil bli gått gjennom under. Kapitlene “uenigheten på Sjusjøen”, “relasjonene på Sjusjøen”, “endring skaper sense of place” og “sense of place motvirker endring” har alle utenom “relasjonene på Sjusjøen” besvart en egen problemstilling, mens dette kapitlet presentert ulike relasjoner aktører på Sjusjøen har til hverandre og hvordan disse har blitt endret. “Uenigheten på Sjusjøen” besvarer om det er en konflikt på Sjusjøen eller om det kun skal betraktes som en uenighet, mens de to siste setter søkelys på hvordan sense of place skapes av endringer som skjer på stedet og det motstridende, hvordan sense of place kan motvirke endringer på et sted. Disse tre kapitlene vil nå bli sett opp mot problemstillingene for å kunne besvare dem og komme med en konklusjon til problemstillingene. Videre vil disse, samt “relasjonene på Sjusjøen” bli brukt for å få et helhetlig bilde av situasjonen for hytteeierne på Sjusjøen.

10.1. Konklusjon

På bakgrunn av dette ønsker jeg å besvare:

1. Er det en konflikt på Sjusjøen?

Spørsmålet om det er en konflikt på Sjusjøen eller om det kun kan betraktes som en uenighet på en lavere skala er det først og fremst partene i konflikten som har muligheten til å besvare. Allikevel kan man se på det som skjer med et utenfra blikk som en outsider se på hva som har skjedd mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen. Som nevnt kapittel 6 vil man kunne argumentere for at det er en konflikt mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen om man følger Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020) sine definisjoner av hva en konflikt er. Med Gualini (2015) sin definisjon om at en konflikt er en forstyrrende kraft, hvor denne kraften er som nevnt uenigheten om hvor mye allmenningene skal betale for vannverket som de mener har blitt urettferdig priset i forhold til den originale avtalen.

Her ser man at den forstyrrende kraften er at allmenningene synes det er urettferdig at deres andel av prisen til vannverket har økt mye. Samtidig ser man på Kjelland-Mørde mfl. (2020) sin definisjon hvor en konflikt er sammenstøt mellom to eller flere parter som kjennetegnes ved avhengighet og ulikhet. Igjen ser man hvordan uenigheten om hvem som skal betale hvor mye for vannverket kan falle under defensjonen om man ser til sitatet fra representanten fra allmenningen.

Det ble også nevnt i analysen at det ikke var slik at alle som var en del av uenigheten ville kalle det for en konflikt. Men det ble vist at representantene for allmenningene kalte det for en konflikt. Siden det da stemmer overens med definisjonene til Gualini (2015) og Kjelland-Mørde mfl. (2020), og en av representantene for allmenningene kalte for en konflikt, kan man argumentere for at uenigheten på Sjusjøen om byggestopp av hytter mellom Ringsaker kommune og allmenningene på Sjusjøen er på et så høyt nivå at det kan kalles for en konflikt slik det ble konkludert med i kapitel 6.

2. Hvordan konflikten på Sjusjøen påvirker hytteeierens sense of place?

Ved denne og neste problemstilling begynner det å bli vanskeligere å komme med et konkret svar på problemstillingene. Ved forrige problemstilling kunne man komme med et svar om det var en konflikt eller ikke, mens hvordan konflikten på Sjusjøen påvirker hytteeierens sense of place er vanskeligere. En av grunnene til dette er fordi hver hytteeier vil bli ulikt påvirket av endringene konflikten har skapt på Sjusjøen og derfor fått sin sense of place ulikt endret. En annen grunn er fordi sense of place er ens subjektive følelser og tolkninger av miljøet knyttet til stedet (Hummon, 1992; Cartel, Kibler og Dacin, 2022). Dette gjør det i praksis umulig å vite hvordan konflikten påvirker hytteeierens sense of place, men det vil bli prøvd å vise et utdrag av hvordan konflikten påvirker og endrer noen av hytteeierne på Sjusjøen sin sense of place.

Det som det har blitt kommet frem til i kapitel 8. er at det er variert hvordan konflikten har endret hytteeierens sense of place, men samtidig at den har endret den. Dette skjer som vist tidligere på grunn av endring i relasjonene til stedet som konflikten bringer med seg, hvor den mest utpregede endringen vil være til det fysiske miljøet for hytteeierne. Med at denne konflikten fører til et stopp i bygging av nye hytter, endrer konflikten relasjonene til det

fysiske miljøet er for hytteeierne da de ikke lenger har hytte på et sted som det stadig byggers hytter. Denne endringen ble sett på som positiv fra de fleste hytteeierne og endret da deres sense of place til å være mer positiv knyttet til Sjusjøen. Man ser også at de som har hatt hytte lenger på Sjusjøen og gjerne i hyttefelt med større avstand så mer positivt på byggestoppet enn hva de som nylig kjøpte hytte på Sjusjøen i tettere i hyttefelt. Her ser man ulikheten i hvordan konflikter skaper endringer i hytteeiernes sense of place, hvor noen er mer glad for byggestopp enn andre. Dette ser man fordi sense of place er subjektivt og noe man selv har til et sted basert på sine egne relasjoner til det stedet (Hummon,1992; Ruud, 2015). Siden deres relasjoner til stedet endres ulikt vil stedet også endres ulikt, og dermed også deres sense of place til det nye stedet (Nyseth og Pløger, 2015; Roberts, 2012).

Det er som nevnt ikke bare endringer i de fysiske relasjonene konflikten bringer med seg. Konflikten vil også skape endringer i relasjonene i nettverkene hytteeierne er en del av. Hytteeierne får endret sine relasjoner til andre aktører på Sjusjøen gjennom at deres nettverk endrer seg. Dette kan være deres nettverket til allmenningene eller Ringsaker kommune som gjør at de kan få nye og annerledes relasjoner til dem som følge av konflikten, dette vil da føre til en endret sense of place til Sjusjøen basert på hvordan de nye relasjonene påvirker deres subjektive oppfatningen av det nye stedet (Nyseth og Pløger, 2015). Her ser man en av måtene hvordan konflikten endrer stedet for hytteeierne gjennom dens endringer i relasjoner. Dette skjer fordi man ifølge Seamon (2018) kan se på relasjoner som synergiske relasjoner. Når en hytteeiers nettverk blir endret på grunn av konflikten vil deres relasjoner til stedet endres da relasjonene blir produsert av alt som befinner seg i stedet, og det vil som nevnt tidligere oppstå et nytt sted for dem basert på disse nye relasjonene (Raymond, Giusti og Barthel, 2017; Murdoch, 2005; Massey, 2005). Dette stedet vil være basert på de nye relasjonene man har fått til det fysiske miljøet og de nye relasjonene de har til andre aktører på stede som de får som følge av konflikten. Til dette stedet vil man som Murdoch (2005) og Massey (2005) argumenterer for få en annen sense of place enn man hadde til det tidligere stedet på grunn av de endrede relasjonene man har fått stedet som vist i figur 4.1.

Men det er ennå viktig å poengtere at dette ikke må skje for alle hytteeiere i samme tempo eller i like stor grad da Nyseth og Pløger (2015) argumentere for at endringene kan skape, men må ikke, en reaksjon som endrer deres sense of place til stedet. Som vist i kapitel 8.4 endres ikke relasjonen til det fysiske miljøet og andre aktører seg i samme tempo og i mengde for alle hytteeierne, og man må ta til betraktning at det kan være hytteeiere som ikke har fått deres relasjoner endret og at det dermed ikke har oppstått et nytt sted for dem som har skapt

en ny sense of place for dem til det nye stedet. Men dette vil man kunne argumentere for er et mindretall av hytteeiere på Sjusjøen og heller se til Murdoch (2005) og Massey (2005) sine teorier om at steder endres hele tiden, og at konflikten har vært en stor endring som har skapt et nytt sted for hytteeierne. Konflikten har dermed skapt en ny sense of place til Sjusjøen for hytteeierne, gjennom at den endrer deres relasjoner til stedet gjennom å skape en endring i det fysiske miljøet, gjennom å stoppe byggingen av nye hytter, og til det sosiale, gjennom å skape endringer i deres nettverk og dermed skape nye relasjoner til stedet (Seamon, 2018).

3. Kan sense of place man har til et sted motvirke endringen som skjer på et sted?

Når man stiller spørsmålet om sense of place som har til et sted motvirke endringene som skjer på stedet, blir dette en motsetning til problemstillingen om hvordan konflikten endrer hytteeiernes sense of place. Den går også imot Massey (2005) og Murdoch (2005) sine teorier om at steder endres hele tiden. Det jeg ønsket å finne ut var om man kunne ha en så sterk sense of place og tilknytning til et sted, slik at endringer på det stedet som konflikten på Sjusjøen, ikke ville endre stedet for hytteeierne. Jeg ville finne ut om det ville være en forskjell på ulike skaler av et sted, da Sjusjøen er på en høyere skala enn hva hytten er.

Det som man kunne se i kapittel 9. var at hytteeierne tenkte mer på sin egen hytte enn hva de gjorde om stedet Sjusjøen. Altså som nevnt tidligere, de dro til Sjusjøen fordi hytten var der, ikke til hytten fordi den lå på Sjusjøen. Det ble funnet ut i intervjuene at hytteeiernes relasjoner til hytten var mye sterkere enn hva deres relasjoner til stedet var. Her man det som Seamon (2018) og Roberts (2012) argumenterer for med at noen relasjoner har større innvirkninger på steder enn hva andre har. Man ser også hva Rose (1995) argumenterer for med at sense of place man har til steder vil variere i styrke etter skalaen på stedet. Det vil si at hytten som er på en lavere skala enn hva Sjusjøen er, vil ha en annen og sterkere sense of place knyttet til seg for hytteeieren enn hva de har til Sjusjøen. Dette viser hvordan steder endres i ulik skala, mengde og hastighet basert på hvor sterk sense of place man har til stedet, desto sterke relasjoner, i form av for eksempel minner, desto sterkere sense of place til stedet.

Man så hvordan minnene hytteeierne hadde til hytten sin var med på skape en sterk sense of place til hytten som gjorde at det ble vanskeligere å skape en endring der, noe konflikten klarte til Sjusjøen da hytteeierens sense of place ikke er like sterk der. Dette blir da det Nyseth

og Pløger (2015) kaller for romantisering av stedet, at minnene og relasjonene er så streke at ingen endringer vil klare å endre dem, og stedet forblir det samme for hytteeierens uansett hvor mye endringer som skjer. Barry (2012) argumenter for det samme, med at hytteeierne blir blinde på endringene som skjer på grunn av sin sense of place.

Drar man paralleller til fortetting, slik som i kapitel 9.3. ser man at hytteeierne gjorde seg blinde, som Barry (2012) argumenterer for, på endringene som skjedde med de fysiske aspektene rundt hytten. Stedet ble fysisk endret som følge av fortettingen, noe som skulle endre deres relasjoner til stedet. Men på grunn av blindheten til endringer og romantiseringen av stedet, ser de ikke endringene på en lavere skala som hytten sin, slik de ser endringene på Sjusjøen. Dette gjør da at man kan argumentere for, slik som Masterson mfl. (2017), at en sterk sense of place kan motvirke endringer på et sted gjennom at man ikke ser endringene på grunn av minne og romantiseringen til stedet. Man kan derfor argumentere at sense of place som man har til et sted kan motvirke endringene som skjer på stedet om sense of place-en er sterk nokk.

10.2. Hvordan forstå hva som har skjedd og videre forskning

Som man så i kapitel 3. har det blitt forsket mye på hytter, og konflikt er heller ikke en ny ting å forske på med hytter. Der hvor forskningen som ser på konflikter og hytter ofte handler om lokalbefolkningen satt opp mot hyttene, har denne oppgaven i stedet for sett på hvordan en konflikt i hytteområdet påvirker hytteeierne sin tilknytning og sense of place til stedet når de ikke er en del av konflikten. Dette gjør at man får et nytt innblikk i hvordan konflikter i hytteområder er med på å endre og skape stedet og hvordan man skal forstå hytteområder som steder.

For å forstå hva som har skjedd på Sjusjøen, og hvordan dette har påvirket hytteeierne og endret deres oppfatning av Sjusjøen må man se på det i en helhet. Med dette menes at en stor grunn til at relasjonene til hytteeierne er endret og er slik de er nå, som videre skaper en ny sense of place til Sjusjøen for dem, er på grunn av konflikten. Dette betyr ikke at relasjonene deres til Sjusjøen ikke kunne ha blitt endret av andre grunner, men heller at konflikten er en stor endring som har hatt stor påvirkning på hytteeierens relasjoner til Sjusjøen, og derfor stor påvirkning på deres sense of place. Relasjoner til steder endres hele tiden om man følger Murdoch (2005) og Massey (2005) sine teorier, og hytteeierens relasjoner til Sjusjøen ville blitt endret av en annen hendelse, men mest sannsynlig ikke på en slik kollektiv skala som

konflikten gjorde (Cresswell, 1996). Samtidig ser man at deres allerede eksisterende sense of place til hytten sin motvirker de relasjonelle endringer konflikten har skapt til Sjusjøen, slik at konflikten endre steder i ulik skala etter hvor lokale de er (Rose, 1995; Masterson mfl., 2017). Dette gjør at konflikten, endringene den fører med seg på hytteeierens sense of place til Sjusjøen, og hvordan hytteeierne motvirker disse endringene til sin egen hytte henger sammen og skaper hytteeierens egne unike tilknytting og sense of place til Sjusjøen som helhet, men også på en lavere skala med hytten.

Denne oppgaven har vist hvordan konflikter påvirker hytteeieres tilknytting og sense of place til steder selv om de ikke er en del av konflikten med å bruke konflikten på Sjusjøen mellom allmenningene på Sjusjøen og Ringsaker kommune som case. På grunn av at dette er en del av hytte forskning som ikke er stor og som det ikke er gjort mye forskning på, er dette noe som man bør se og forskes mer på. Dette kan være med å se på andre hytteområder med liggende caser, hvor det er en konflikt i nærområdet for hytteeierne som de ikke er en del av, for å kunne bekrefte funnene som er blitt gjort i oppgaven, men også for å belyse teamet om hvordan konflikter som hytteeiere ikke er en del av endre deres oppfatninger av stedet.

Referanser

- Aase, T. H. og Fossåskaret (2014) *Skapte virkeligheter: kvalitativt orientert metode*, Oslo: Universitetsforlaget
- Adger, W. N. Barnett, J. Chapin III, F. S. og Ellemor, H. (2011) This Must Be the Place: Underrepresentation of Identity and Meaning in Climate Change Decision-Making, *Global Environmental Politics*. 11(2) s. 1-25
- Agnew, J. A. (2011) Space and Place, i Agnew, J. A. og Livingstone, D. N. (red.) *The Sage handbook and geographical knowledge*. London: Sage Publication Ltd, s. 316-330
- Alvesson, M. og Sköldbberg, K. (2009) *Reflexive methodology*, London; Sage Publications Ltd
- Amdam, J. og Veggeland (2011) *Teorier om samfunnsstyring og planlegging*. Oslo: Universitetsforlaget
- Anderson, J. (2012) Relational places: the surfed wave of assemblage and convergence, *Society and space*, 30 s. 570-587
- Arnesen, T. og Kvamme, S. (2021) Fritidsbygg i fjellområdet – en egen boligstruktur?, i Flensæter, F. og Flø, B. E. (red.) *Utmark i endring*, Oslo: Cappelen Damm akademisk NOASP, s. 123-150
- Barry, J. (2012) My dad`s story: The house he lived in for sixty-five yers, *Environmental & architectural phenomenology*, 23(2) s. 4-10
- Baxter, J. (2016) Case studies in qualitative research, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 130-146
- Berg, N. G. og Dale, B. (2015) Sted - noen nyere teoretiske tilnærminger og debatter, i Aure, M. Berg, N. G. Cruickshank, J. og Dale, B. (red.) *Med sans for sted: nyere teorier*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 31-46
- Berxit (2018) VG – hvis det skjer, er vi først [video] *Youtube*, 21. september. Tilgjengelig fra: <https://www.youtube.com/watch?v=wSUXIga7rfk> (Hentet: 16.03.2023)
- Bratrud, T. og Lien, M. E. (2021) Hytta, bygda og byen: Forhandlinger om tilhørighet i krisetid, *Norsk antropologisk tidsskrift*, 32(2) s. 55-71

- Cartel, M. Kibler, E. og Dacin, M. T. (2022) Unpacking “sense of place” and “place-making” in organization studies: A toolkit for place-sensitive research, *The journal of applied behavioral science*, 58(2) s. 350-363
- Cresswell, T. (1996) *In place/out of place: geography, ideology and transgression*. Minneapolis: University of Minnesota Press
- Cresswell, T. (2004) *Place: a short introduction*. Malden: Blackwell publishing Ltd.
- Cresswell, T. (2006) Sense of place, i Warf, B. (red.) *Encyclopedia of human geography*. Thousand Oaks: Sage Publication inc, s. 424-425
- Cresswell, T. (2008) Place: encountering geography as a philosophy, *Geographical association*, 90(3) s. 132-139
- Cresswell, T. (2015) *Place: an introduction*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd
- Creswell, J. W. og Creswell, J. D. (2018) *Research design; Qualitative, quantitative & mixed methods approaches*. Thousand Oakes: Sage Publications inc
- Dale, B. og Berg, N. G. (2013) Hva er stedsidentitet, og hvordan fanger vi den opp? i Førde, A. Kramvig, B. Berg, N. G. og Dale, B. (red.) *Å finne sted: Metodologiske perspektiver i stedsanalyser*. Trondheim: Akademika forlag, s. 23-41
- Davidoff, P. (1965) Advocay and pluralism in planning, *Journal of the american institute of planners*, 31(4) s. 331-338
- Di Masso, A. Williams, D. R. Raymond, C. M. Buchecker, M. Degenhardt, B. Devine-Wright, P. Hertzog, A. Lewicka, M. Manzo, L. Shahrads, A. Stedman, R. Verbrugge, L. og von Wirth, T. (2019) Between fixities and flows: Navigating place attachments in an increasingly mobile world, *Journal of environmental psychology*, 61 s. 125-133
- Dovey, K. (2010) *Becoming places: Urbanism/ architecture/ Identity/ Power*. Milton Park: Routledge
- Dowling, R. (2016) Power, subjectivity, and ethics in qualitative research, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 29-44

- Dunn, K. (2016) Interviewing, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 149-188
- Ellefsen, V. U. og Lurås, R. (2022) 200.000 fotballbaner satt av til hytteutbygging, *NRK*, 17. november. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/200.000-fotballbaner-satt-av-til-hytteutbygging-i-norge-1.16183509> (Hentet: 04.05.2023)
- Ellingsen, W. (2016) Rural second homes: a narrative of decentralization, *Sociologia ruralis*, 57(2) s. 229-244
- Ellingsen, W. G. og Hidle, K. (2013) Performing home in mobility: Second homes in Norway, *Tourism geography*, 15(2) s. 250-267
- Ericsson, B. og Flogenfledt, T. (2018) *Fritidsboligene i Sjusjøenområdet. Om eiere og bruk.* ØF-notat 09/2018, Lillehammer: Østlandsforskning
- Farstad, M. (2015) Whority of recognition? How second home owners understand their own group`s moral worth in rural host communities, *Sociologia ruralis*, 56(3) s. 408-426
- Farstad, M. og Rye, J. F. (2013) Second home owners, locals and their perspectives on rural development, *Journal of rural studies*, 30 s. 41-51
- Flogenfledt, T. (2004) Second homes as part of a new rural lifestyle in Norway, i Hall, C. M. og Müller, D. K. (red.) *Tourism, mobility and second homes: Between elite landscapes and common ground*, Ontario: Channel View Publications Limited, s. 233-243
- Flogenfledt, T. og Ericsson, B. (2018) *Fritidshusene og deres brukere.* ØF-rapport 09/2018, Lillehammer: Østlandsforskning
- Foster, J (1982) Planing in the face of power, *Journal of the american planning association*, 48(1) s. 67-80
- Giddens, A. (1984) *The constitution of society.* Cambridge: Blackwell publishing Ltd.
- Gray, D. (2022) *Doing research in the real world*, London: Sage publishing Ltd.
- Grossmann, K. og Haase, A. (2016) Neighborhood change beyond clear storylines: what can assemblage and complexity theories contribute to understandings of seemingly paradoxical neighborhood development?, *Urban geography*, 37(5) s. 727-747

- Gregersen, R. (2023) Kommune stoppet store hytteplaner etter press, *NRK*, 22. februar. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/54-prosent-bekymret-for-hytteutbygging-1.16299687> (Hentet: 04.05.2023)
- Grünfeld, L. Løge, T. og Lind, L. H. (2018) *Ringsakerfjellet: Ringvirkninger av hytteaktivitet og betydning for regionen*. Meon Economics, Sjusjøen: Pihl AS
- Grønmo, S. (2004) *Samfunnsvitenskapelige metoder*, Bergen: Fagbokforlaget
- Gualini, E. (2015) Conflict in the city: Democratic, emancipatory-and transformative? In search of the political in planning conflicts, i Gualini, E. (red.) *Planing and conflict, critical perspective on contentious urban developments*. New York: Routledge, s. 3-37
- Gualini, E. og Bianchi, I. (2015) Space, place and conflicts, i Gualini, E. (red.) *Planing and conflict, critical perspective on contentious urban developments*. New York: Routledge, s. 37-55
- Haarstad, H. (2014) Climate change, environmental governance and the scale problem, *Geography Compass*. 8(2) s. 87-97
- Hagen, K. og Kind, H. S. (2016) 800 demonstranter på skjærtorsdag, *NRK*. 24. mars. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/800-demonstrerte-pa-skjaertorsdag-1.12870613> (Hentet: 14.02.2023)
- Haugerud, K. (2021) Kommunen vil arrangere fredsmøte om beitestrid og gjerdekrangel, *Gudbrandsdølen Dagingen*, 8. August. Tilgjengelig fra: <https://www.gd.no/kommunen-vil-arrangere-fredsmote-om-beitestrid-og-gjerdekrangel/s/5-18-1397113> (Hentet: 07.03.2023)
- Healey, P. (1999) Institutional analysis, communicative planning, and shaping places, *journal of planning education and research*. 19(2) s. 111-121
- Hidle, K. (2013) Second homes in Norway – changing cabins, changing ruralities, i Rusten, G. Potthoff, K. Sangolt, L. (red.) *Norway: Nature, Industry and society*, Bergen: Fagbokforlaget, s. 235-249
- Hidle, K. og Ellingsen, W. (2011) Hyttemobilitet som kulturfenomen, i Gansmo, H. J. Berker, T. og Jørgensen, F. A. (red.) *Norske hytter i endring, om bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag s. 91-105

- Holm, R. C. Bøe, H. og Eliassen, H. (2021) Konflikten som deler hytteparadiset i to, *NRK*, 30. oktober. Tilgjengelig fra: [https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/tjome-saken - byggeskandalen-deler-hytteparadiset-i-to- -beskriver-lynsjestemming-og-fryktkultur-1.15682859](https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/tjome-saken-byggeskandalen-deler-hytteparadiset-i-to--beskriver-lynsjestemming-og-fryktkultur-1.15682859) (Hentet: 07.03.2023)
- Holt-Jensen, A. (2007) *Hva er geografi*, Oslo: Universitetsforlaget
- Holø, R. M. og Nordrum, I. A. (2020) Erik kan få tusenvis av hytter i nabolaget, *NRK*. 9. november. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/ingen-har-oversikt-pa-hvor-mange-hytter-som-er-planlagt-utbygd-i-norge-1.15216956> (Hentet: 16.12.2022)
- Holø, R. M. og Røsrud, K. (2021) Planlegger inngrep i «naturperle» for å skaffe vann til nye hytter, *NRK*. 25. februar. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/skei-og-sjusjoen-har-trobbel-med-vann-til-nye-hytter.-pa-skei-er-det-aktuelt-a-tappe-ned-fjellvann-1.15385570> (Hentet: 16.12.2022)
- Hummon, D. M. (1992) Community attachment, i Altman, I. og Low, S. M. (red.) *Place attachment*. New York: Plenum press, s. 253-278
- Høimoen, A. (2019) Utviklingen i fjellet har eksplodert – her er konfliktene som idyllen til å slå sprekker, *Ringsaker blad*. 6. desember. Tilgjengelig fra: <https://www.ringsakerblad.no/utviklingen-i-fjellet-har-eksploert-her-er-konfliktene-som-far-idyllen-til-a-sla-sprekker/s/5-79-262119> (Hentet: 16.12.2022)
- Jagland, V. (2022) Meiner for få snakker mot hyttebygging: -Har blitt bedd om å halde kjeft, *NRK*. 12. oktober. Tilgjengelig fra: [https://www.nrk.no/osloogviken/meiner-for-fa-snakkar-mot-hyttebygging - -har-blitt-bedd-om-a-halde-kjeft-1.16118243](https://www.nrk.no/osloogviken/meiner-for-fa-snakkar-mot-hyttebygging--har-blitt-bedd-om-a-halde-kjeft-1.16118243) (Hentet: 18.04.2023)
- Jonas, A. E. G. (2015) Scale, i Agnew, J. Mamadouh, V. Secor, A. J. og Sharp, J. (red.) *The Wiley Blackwell Companion to Political Geography*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd s. 26-35
- Jones, M. (2009) Place space: geography, relational thinking, and beyond, *Progress in human geography*, 33(4) s. 487-506
- Jordhus-Lier, D. og Stokke, K. (2017) Samfunnsgeografiske kjernebegreper, i Jordhus-Lier, D. og Stokke, K. (red.) *Samfunnsgeografi: innføring*. Oslo: Cappelen Damm, s. 45-63

- Jørgensen, F. A. (2011) Den første hyttekrisa. Samfunnsplanlegging, naturbilder og allmenningens tragedie, i Gansmo, H. J. Berker, T. og Jørgensen, F. A. (red.) *Norske hytter i endring, om bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag, s. 37-51
- Kearns, R. A. (2016) Placing observations in the research toolkit, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 313-333
- Kjelland-Mørde, K. Rolland, A. H. Steen, K. S. Gammelgård, P. Anker, C. (2020) *Konflikt; mekling og rettsmekling*. Oslo: Universitetsforlaget
- Kjernli, E. (2020) Vannkonflikten på Sjusjøen: Kan gå mange år før det bygges hytter igjen, *Finansavisen*, 30 oktober. Tilgjengelig fra: <https://finansavisen.no/lordag/reportasje/2020/10/30/7581978/vannkonflikten-pa-sjusjoen-kan-ga-mange-ar-for-det-bygges-hytter-igjen> (Hentet: 18.01.2023)
- Kommunal- og distriktsdepartementet (2022) *Rettleiar om planlegging av fritidsbustader*, Publikasjonskode: H-2528 N, Oslo: Planavdelingen
- Krumsvik, R. J. (2014) *Forskningsdesign og kvalitativ metode: Ei innføring*, Bergen: fagbokforlaget
- Langdalen, E. (1965) Natur og menneskeverk i fjellet, i Sømme, A. Langdalen, E. Einevoll, O. Aase, A. Thormodsæter, A. Øvstedal, S. Skage, O. R. og Sundt, H. A. (red.) *Fjellbygd og feriefjell*. Oslo: J. W. Cappelens forlag, s. 25-53
- Langdalen, E. (1980) Second homes in Norway – a controversial planning problem, *Norsk geografisk tidsskrift*, 34(3) s. 139-144
- Lave, R. Christophers, B. Peck, J. og Werner, M. (2018) Power-geometry and a progressive sense of place (1993), i Christophers, B. Lave, R. Peck, J. og Werner, M. (red.) *The Doreen Massey reader*. Newcastle upon Tyne: Agenda Publishing Limited, s. 149-157
- Legacy, C. Metzger, J. Steele, W. og Gualini, E. (2019) Beyond the post-political: Exploring the relation and situated dynamics of consensus planning and conflict in planning, *Planning theory*, 18(3) s. 273-281
- Malpas, J. (2009) Place and human being, *Environmental & architectural phenomenology*, 20(3) s. 19-23

- Mansvelt, J. og Berg, L. D. (2016) Writing qualitative geographies, constructing meaningful geographical knowledges, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 394-421
- Massey, D. (2005) *For space*, London: Sage Publications Ltd
- Masterson, V. A. Stedman, R. C. Enqvist, J. Tengö, M. Giusti, M. Wahl, D. og Svedin, U. (2017) The contribution of sense of place to social-ecological systems research: a review and research agenda, *Ecology and society*, 22(1)
- Mouffe, C. (2000) *The democratic paradox*, New York: Verso
- Murdoch, J. (2005) *Post-structuralist geography: a guide to relational space*, London: Sage Publications Ltd
- Nord, B. A. (2020) Hyttedrømmen som spiser natur: Hytte-Norge eser ut og setter naturen vår under press. Kan det fortsette? *NRK*. 22. juni. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/klima/xl/hyttedrommen-som-spiser-natur-1.15017165#authors--expand> (Hentet: 18.04.2023)
- Nyseth, T. Førde, A. og Cruickshank, J. (2018) Fra attraktive steder til omtenksom by- og stedsutvikling – implikasjoner for planlegging?, i Aarsæther, N. Falleth, E. Nyseth, T. og Kristiansen, R. (red.) *Plan og samfunn: system, praksis, teori*. Oslo: Cappelen Damm, s. 267-285
- Nyseth, T. og Pløger, J. (2015) Perspektiver på steders tilblivelse, i Aure, M. Berg, N. G. Cruickshank, J. og Dale, B. (red.) *Med sans for sted: nyere teorier*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 47-63
- Næsheim, A. og Skrefsrud, L. E. (2018) Hyttekonfliktene topper seg i påsken, *NRK*. 29. mars. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/hytteiere-bruker-pasken-til-a-protestere-1.13971244> (Hentet: 14.02.2023)
- Pierce, J. Martin, D. G. og Murphy, J. T. (2011) Relational place making: the networked politics of place, *Transactions of the Institute of British Geographers*, 36(1) s. 54-70
- Pihl (u.å.) *Om oss*. Tilgjengelig fra: <https://pihlske.no/om-oss/> (Hentet: 25.01.2023)

- Raymond, C. M. Giusti, M. og Barthel, S. (2017) An embodied perspective on the co-production of cultural ecosystem services: toward embodied ecosystems, *Journal of environmental planning and management*. 61(5-6) s. 778-799
- Raymond, C. M. Verbrugge, L. N. H. Fagerholm, N. Olafsson, A. S. Magnussen, E. og Plieninger, T. (2021) Exploring sense of place through narratives of tourism growth and place change: The case of the Faroe Islands, i Raymond, C. M. Manzo, L. C. Willimas, C. R. Di
- Ridgway, M. og Kirk, S. (2020) Home sweet home: Creating a sense of place in globally mobile working lives, *Global networks*, 21(21) s. 749-768
- Ringholm, T. og Hanssen, G. S. (2020) Medvirkning i lokal planlegging, i Aarsæther, N. Falleth, E. Nyseth, T. og Kristiansen, R. (red.) *Plan og samfunn: system, praksis og teori*. Oslo: Cappelen Damm, s. 191-210
- Roberts, E. (2012) Family photographs: Memories, narratives, place, i Jones, O. og Grade-Hansen (red.) *Geography and memory: Explorations in identity, place and becoming*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, s. 91-108
- Rose, G. (1995) Place and identity: a sense of place, i Massey, D. og Jess, P. (red.) *A place in the world?*, New York: Oxford university press, s. 87-132
- Ruud, M. E. (2015) Stedskonstruksjoner og stedstilknytning i boligområder under endring – eksempler fra Oslo og Lisboa, i Aure, M. Berg, N. G. Cruickshank, J. og Dale, B. (red.) *Med sans for sted: nyere teorier*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 179 – 193
- Rye, J. F. (2011) Conflicts and contestations. Rural populations' perspectives on the second homes phenomenon, *Journal of rural studies*, 27 s. 263-274
- Rye, J. F. og Berg, N. G (2011) The second home phenomenon and Norwegian rurality, *Norsk geografisk tidsskrift*. 65(3) s. 126-136
- Sandberg, T. (2019) Landets største hyttekommune har ingen planer om å stanse nedbyggingen av naturen, *Dagsavisen*, 21. november. Tilgjengelig fra: <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2019/11/21/landets-storste-hyttkommuner-har-ingen-planer-om-a-stanse-nedbyggingen-av-naturen/> (Hentet: 18.01.2023)

- Seamon, D. (2015) Understanding place holistically: Cities, synergistic relationality, and space syntax, *The journal of space syntax*, 6(1) s. 19-33
- Seamon, D. (2018) *Life takes place: phenomenology lifeworlds and place making*, New York: Routledge
- Shank, G. (2008) Abduction, i Given, L. M. (red.) *The Sage encyclopedia of qualitative research methods*, Thousand Oaks: Sage Publications Ltd, s. 1-2
- Sjusjøen hytteutleie (u.å.) *Hytteområder på Sjusjøen*. Tilgjengelig fra: <https://www.sjusjoen.no/hytteomrader-pa-sjusjoen/> (Hentet: 18.01.2023)
- Slåen, Å. og Holø, R. M. (2021) Fortvila beitekonflikt i hytteområde: Kommunen måtte arrangere «fredsmøte», *NRK*, 22. September. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/innlandet/beitekonflikt-pa-kvamsfjellet-gjorde-at-kommunen-matte-arrangere-fredsmote-1.15654229> (Hentet: 07.03.2024)
- SSB (u.å.)(a) *Fakta om hytter og fritidsboliger*. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/faktaside/hytter-og-ferieboliger> (Hentet: 18.01.2023)
- SSB (u.å.)(b) *SSB Kartportal*. Tilgjengelig fra: <https://kart.ssb.no/> (Hentet: 22.05.2023)
- Stradford, E. og Bradshaw, M. (2016) Qualitative research design and rigour, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 117-129
- Støa, E. Manum, B. og Aune, M. (2011) Drømmen om det enkle liv – et grunnlag for mer bærekraftig hyttekultur?, i Gansmo, H. J. Berker, T. og Jørgensen, F. A. (red.) *Norske hytter i endring, om bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag, s. 53-74
- Sundt, H. A. (1965) Turisttrafikk og turistbedrifter i fjellet, i Sømme, A. Langdalen, E. Einevoll, O. Aase, A. Thormodsæter, A. Øvstedal, S. Skage, O. R. og Sundt, H. A. (red.) *Fjellbygd og feriefjell*. Oslo: J. W. Cappelens forlag, s. 175-188
- Tonkiss, F. (2013) *Cities by design – the social life of urban form*, Cambridge: Polity Press
- Tuan, Y. (1977) *Space and place: the perspective of experience*, Minneapolis: University of Minnesota press
- Visit Sjusjøen (u.å.) *Langrenn*. Tilgjengelig fra: <https://www.visitsjusjoen.no/aktiviteter/vinter/langrenn/langrenn/> (Hentet: 24.01.2023)

Winchester, H. P. M. og Rofe, M. W. (2016) Qualitative research and its place in human geography, i Hay, I. (red.) *Qualitative research methods in human geography*, Don Mills; Oxford University Press, s. 3-28

Wright, S. Lloyd, K. Suchet-Pearson, S. Burarrwanga, L. Ganambarr, R. Ganambarr-Stubbs, M. Ganambarr, B. Maymuru, D. og Sweeney, J. (2015) Co-becoming Bawaka: Towards a relational understanding of place/space, *Progress in human geography*, 40(5) s. 455-475

Vedlegg

Vedlegg 1). Informasjonsskriv til informanter:

Vil du delta i forskningsprosjektet

Hytteutbyggingens transformerende kraft på små steder?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan konflikter ender oppfatningen av et sted. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med oppgaven er å se på hvordan konflikter ender oppfatningen av et sted gjennom hvordan følelsene og holdningen til stedet endres. Det vil bli satt søkelys på hvordan hytteeierne har oppfattet konflikten mellom grunneiere og kommunen, og hvordan dette eventuelt har endret oppfatningen av Sjusjøen, men det vil også bli sett på andre konflikter i området. I oppgaven vil det bli sett på om ulike mennesker ser på konflikten ulikt, f.eks. om en eier av en frittstående hytte vil ha et annet syn på konflikten enn en hytteeier av en hytte i et hyttefelt, men også om ulike grunneiere ser på konflikten som annerledes.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Bergen, instituttet for Geografi er ansvarlig for prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun jeg og veileder som vil ha tilgang til informasjonen som blir gitt i intervjuene.
- Dataene vil bli lagret på Universitet i Bergen sin egen krypterte server hvor dataene vil bli slettet når oppgaven er levert. Dataene vil også bli anonymisert når de blir lagt inn på serveren
- Dataen som blir presentert i oppgaven vil bli anonymisert slik at intervjuobjektet ikke vil bli gjenkjennbart

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes ca. mai 2023. De anonymiserte dataene som blir presentert i oppgaven vil ikke bli slettet, men stå til videre bruk for de som måtte ønske å bruke dem.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Christoffer Sund, cs94895630@gmail.com (Student)

Knut Bjarne Hidle, tlf: 480 10 536, Knut.Hidle@uib.no (Veileder og professor ved instituttet for geografi, universitet i Bergen)

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 532 11 500.

Med vennlig hilsen

Knut Bjarne Hidle

(Veileder)

Christoffer Sund

(Student)

Vedlegg 2). Semistrukturert intervjuguide til representant for Ringsaker kommune.

- Hvor viktig er hyttene på Sjusjøen for Ringsaker kommune?
- Leste i en sak på NRK, 9 november 2020 at det var planlagt flere hytter på Sjusjøen, men i en annen sak fra NRK, 25 februar 2021 står det at det ble full byggestopp. Ble de planlagte hyttene også stoppet eller fikk/får de bli bygget siden de ble godkjent før stoppet?
 - Hvor mange hytter ønsker kommunen å ha på Sjusjøen om hyttestoppet blir opphevet?
 - Hvor mange mener dere det er plass til på Sjusjøen?
- Ønsker kommunen flest hytter i hyttefelt, frittstående hytter eller har ikke kommunen noen tanker om dette?
 - Med frittstående hytter mener jeg hytter med mer enn 50 meter til nærmeste nabo
- Tror du det vill bli mindre attraktivt å bygge hytte på Sjusjøen som følge av konflikten når hyttet stoppet eventuelt blir fjernet?
- Hvordan ser kommunen på Sjusjøen, tenker dere at det kun skal være et område for hytter og det som følger med (ski, tur) eller har kommunen andre planer for området
- Hvordan ser grunnvannsløsningen ut for kommunen, ønsker dere den, er den realistisk?
 - Er det gjennomførbart eller har den blitt lagt vekk?
 - Er det en faktor for at det ikke har blitt med at noen hytteeier ikke ønsker flere hytter på Sjusjøen?
 - Eller at de er redde for at det vil kunne ødelegge for naturen rundt hyttene deres
- Ofte forbinder man det og være på hytten med fred og ro, har dere fått klager over at konflikten har ødelagt hytte idyllen for noen hytte eiere?
 - Kan for mange hytter ødelegge denne idyllen
 - I så fall, hvor mange hytter er for mange hytter
 - Eventuelt ødelegge naturen?
- Om du kan svare. Hvordan vil du/dere beskrive konflikten rundt utbyggingen av nytt vannanlegg og hyttestoppet?
- Er dere redde for at for mange nye hytter vil ødelegge naturen rundt de allerede eksisterende hyttene?

- Mange kan få et annet syn på en konflikt om de ikke er involverte, ble mange hytteeiere involvert i planleggingen av vannanlegget?
 - Var de positive`?
 - Tap av natur?
 - Hva med grunnvannsløsingen
 - Hvar hytteeiere involvert i planprosessen
- Hvordan tilrettelegger dere for deltagelse for hytteeiere som ikke bor i Ringsaker kommune
 - Blir det gjort?
 - Får dere til å involvere de som ikke bor i kommunen?

Vedlegg 3). Semistrukturert intervjuguide til representanter for allmenningene.

- Hva er (navn), og hva er hovedoppgaven deres?
 - Er det mest hytter, skog eller beite dere driver med?
 - Hvor stor del av deres virksomhet er hytter
- Hvordan vil du/dere beskrive tvist rundt utbyggingen av nytt vannanlegg og hyttestoppet?
- Hvordan har hyttestoppet påvirket «medlemmene» deres?
 - En god del av inntekten deres kommer fra salg av hyttetomter?
- Er det noe tvist innad i allmenningen mellom f.eks. beiting og hytteutbygging
 - Vil de som driver med beiting ha mindre hytter, motsatt osv.
- Hvor langt er grunnvannsløsningen komt?
 - Ser det ut som en fungerende løsning eller blir det for dyrt/vanskelig
 - Er dette noe dere ennå vurderer
 - Så du/dere ble intervjuet av NRK om grunnvannsløsningen, mener du/dere at dere har spilt en større rolle der enn andre allmenningene?
 - Hvorfor i så fall?
- Hvordan mottok kommunen grunnvannsløsningen som et forslag?
 - Er det kommet noe videre der, eller er forslaget slått ned?
- Ønsker dere at hyttene i deres allmenning skal være i hyttefelt, frittstående eller er dette noe som ikke har noen betydning?
 - Med frittstående hytte mener jeg hytter som har mer enn 50 meter til nærmeste nabo
- Hvor mange hytter mener dere er Sjusjøen kan ha før det blir for mange
 - Er allerede planlagt flere
- Hvor mange flere hytter var planlagt i (navn) sitt «område» men ble stoppet av hyttestoppet
- Hva tenker dere om at konflikten rundt hyttebygging kan ha endret hvordan folk oppfatter Sjusjøen
 - Ser folk på det som mindre attraktivt å bygge hytte her på grunn av konflikten?
- Tror du det vill bli mindre attraktivt å bygge hytte på Sjusjøen som følge av konflikten når hyttet stoppet eventuelt blir fjernet?
- Har dere noe avtale med utbyggere for å bygge hytter eller er dette opp til privatpersoner og ordne?

- Skiller det med hyttefelt og enkeltstående hytter?
- Ofte forbinder man det og være på hytten med fred og ro, har dere fått klager over at konflikten har ødelagt hytte idyllen for noen hytte eiere?
 - Kan for mange hytter ødelegge denne idyllen
 - I så fall, hvor mange hytter er for mange hytter
 - Vet du om noen har solgt pga. konflikten?
- Vet du om noen innenfor deres allmenning som har kjøpt tomt, men ikke får bygge hytte pga. hyttestopp?
- Mange kan få et annet syn på en konflikt om de ikke er involverte, ble mange hytteiere involvert i planleggingen av vannanlegget?
 - Var de positive`?
 - Tap av natur?
 - Hva med grunnvannsløsingen

Vedlegg 4). Semistrukturert intervjuguide til representanter for velforeninger.

- Hva er oppgavene til (navn)?
- Hvilken allmenning høre deres medlemmer hovedsakelig til?
 - Hvordan jobber dere sammen?
- Er det flest hytter i hyttefelt, frittstående hytter eller ca. like mange i deres vell
 - Frittstående hytte menes som en hytte med mer enn 50 meter til nærmeste nabo
- Ønsker dere flere hytter på Sjusjøen eller synes dere det er nokk nå?
 - Om ikke på hele Sjusjøen, men hva med innenfor deres vell?
 - Er det noe som deres medlemmer har fokus på, om det er blitt for mange hytter på Sjusjøen
 - Leste på NRK at noen hytteeiere er redd for at for mange hytter kan ødelegge naturen rundt hytten deres pga. bygging av nytt vannanlegg
- Hvor mange hytter er det plass til på Sjusjøen mener dere?
 - Innenfor deres vell?
- Hvordan vil du/dere beskrive konflikten rundt utbyggingen av nytt vannanlegg og hyttestoppet?
- Hvordan har hyttestoppet påvirket «medlemmene» deres?
 - Har dere noen medlemmer som har kjøpt eller leier tomt, men som ikke får lov å bygge hytte pga. hyttestopp fra kommunen?
 - Eller som har blitt påvirket på en annen måte?
- Tror du det er blitt mindre attraktivt å bygge hytte på Sjusjøen somfølge av konflikten?
 - Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Ønsker dere et nytt vannanlegg eller er det noe deres vel og medlemmer ikke ønsker?
 - Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Ofte forbinder man det og være på hytten med fred og ro, har medlemmene deres klagd over at konflikten har ødelagt hytte idyllen for dem?
 - Kan for mange hytter ødelegge denne idyllen?
 - og mener dere det er for mange hytte?
 - Vet du om noen har solgt pga. konflikten?
 - Er det noen som har gitt uttrykk for at de ønsker å være mindre på hytten
 - Noen som har sagt at konflikten er belastende

- Tror du det vill bli mindre attraktivt å bygge hytte på Sjusjøen som følge av konflikten når hyttet stoppet eventuelt blir fjernet?
 - Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Ble dere og deres medlemmer involverte i beslutningen om å bygge nytt vannanlegg?
 - Hva mente dere om byggingen av vannanlegget?
 - Natur,
 - Hva med grunnvannløsningen, ble dere involvert der?
 - Var dere positive?

Vedlegg 5). Semistrukturert intervjuguide til hytteeiere.

- Er du fra Ringsaker kommune?
- Hvor på Sjusjøen har du hytte?
- Hører du til en velforening?
- Hvilken type hytte har du?
 - Enkeltstående med mellomrom til nabo, i hyttefelt eller leilighet.
- Festetomt eller selveier?
- Hvordan opplever du konflikten på Sjusjøen? Er den belastende, et lite irritasjonsmoment som bare ligger der, men ikke gjør så mye ut av seg, eller merker du ikke noe til den?
 - Har den påvirket deg på noen slags måte?
 - Fikk du f.eks. ikke lov å utvide eller legge inn vann og avløp på hytten din?
- Syns du er for mange hytter på Sjusjøen?
- Tror du flere hytter kan ødelegge for hyttekosen?
 - Mer kø i skisporet, mer trafikk, mer støy?
- Tror du konflikten mellom kommunen og grunneier har negativt påvirket renommeet til Sjusjøen?
- Tror du det vill bli mindre attraktivt å bygge hytte på Sjusjøen som følge av konflikten når hyttet stoppet eventuelt blir fjernet?
- Har du fått muligheten eller fått informasjon om muligheten til komme med innspill i kommunens plan for utbygging av Sjusjøen og byggingen av et eventuelt vannverk
- Brukerbetaling?